

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ÇAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
PSİKOLOJİ ANA BİLİM DALI

**ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE BAĞLANMA STİLLERİNE GÖRE
REDDEDİLME DUYARLILIĞI VE ŞİDDET EĞİLİMİNİN İNCELENMESİ**

Hazal KANDEMİR

Danışman: Prof. Dr. Binnaz KIRAN (Mersin Üniversitesi)

Jüri Üyesi: Dr. Öğr. Üyesi Mustafa KALE

Jüri Üyesi: Dr. Öğr. Üyesi Nurcan ÇİÇEK (Mersin Üniversitesi)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

MERSİN / HAZİRAN 2021

T.C
ÇAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ' NE

201810037 numaralı öğrencimiz olan **Hazal KANDEMİR** tarafından hazırlanan “**Üniversite Öğrencilerinde Bağlanma Stillerine Göre Reddedilme Duyarlılığı ve Şiddet Eğiliminin İncelenmesi**” başlıklı bu tez çalışması jüri üyelerimiz tarafından **oy birliği** ile **Psikoloji** Anabilim Dalında **YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak kabul edilmiştir.

(Enstitü müdürlüğünde evrak aslı imzalıdır.)

Üniv. Dışı asıl üye - Tez Danışmanı - Jüri Başkanı: Prof. Dr. Binnaz KIRAN

Mersin Üniversitesi

(Enstitü müdürlüğünde evrak aslı imzalıdır.)

Üniv. dışı – Jüri asıl Üyesi: Dr. Öğr. Üyesi Nurcan ÇİÇEK

Mersin Üniversitesi

(Enstitü müdürlüğünde evrak aslı imzalıdır.)

Üniv. İçi - Jüri asıl Üyesi: Dr. Öğr. Üyesi Mustafa KALE

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim elemanlarına ait olduklarını onaylarım.

(Enstitü müdürlüğünde evrak aslı imzalıdır.)

24/ 06 / 2021

Doç. Dr. Murat KOÇ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

Not: Bu tezde kullanılan özgün ve başka kaynaktan yapılan bildirişlerin, çizelge, şekil ve fotoğrafların kaynak gösterilmeden kullanımı, 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'ndaki hükümlere tabidir.

İTHAF

Sevgili ailem, canım yeğenim Ertuğrul ve Mahir İlhan'a ithafen...

“Hiç kuşku yok ki yabancı bir ortam önemlidir fakat bir çocuk için daha önemli olan annesinin olup olmadığıdır.”

John Bowlby, 1969.

ETİK BEYANI

Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada;

- Tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde ve ortaya çıkan sonuçlarda herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu,

bildirir, aksi durumda aleyhime doğabilecek tüm hak ve kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

Hazal KANDEMİR

TEŞEKKÜR

Tezin oluşumundan tamamlanmasına kadar geçen süreçte değerli fikirleri ile tezi yönlendiren ve tamamlanması için katkı sağlayan tez danışmanım değerli hocam Prof. Dr. Binnaz KIRAN'a teşekkürlerimi sunarım.

Tez çalışmam sürecinde yanımda olan aileme teşekkürü bir borç bilirim. Yüksek lisans eğitimi konusunda beni cesaretlendiren Mahir İLHAN'a destek ve katkılarından dolayı teşekkür ederim. Çalışmam sırasında yardımını esirgemeyen herkese şükranlarımı sunarım.

ÖZ**ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE BAĞLANMA STİLLERİNE GÖRE
REDDEDİLME DUYARLILIĞI VE ŞİDDET EĞİLİMİNİN İNCELENMESİ****Hazal KANDEMİR****Yüksek Lisans Tezi, Psikoloji Ana Bilim Dalı,****Danışman: Prof. Dr. Binnaz KIRAN****Haziran 2021, 104 sayfa**

Bu çalışmanın amacı; üniversite öğrencilerinin bağlanma stillerine göre reddedilme duyarlılığı ve şiddet eğilim düzeyleri arasındaki ilişkisinin incelenmesidir. Araştırmanın bir diğer amacı ise cinsiyet değişkeninin bağlanma stilleri, reddedilme duyarlılığı ve şiddet eğilimi ile ilişkisinin incelenmesidir. İlişkisel tarama modeli niteliğindeki araştırmanın örneklemini Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi, Tarsus Üniversitesi, Toros Üniversitesi ve Çağ Üniversitesi'nde okuyan toplam 342 öğrenci oluşturmaktadır. Katılımcılara kişisel bilgi formu ile İlişki Ölçekleri anketi, Reddedilme Duyarlılığı ve Şiddet Eğilim ölçekleri uygulanmıştır. Araştırmada incelenen reddedilme duyarlılığı ve şiddet eğiliminin bağlanma stilleri ve cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığını incelemek amacıyla iki yönlü varyans analizinden; farklılıkların kaynağını bulmak için Tukey testinden faydalanılmıştır. Çalışmanın bulgularına göre bireylerin reddedilme duyarlılıklarının cinsiyete göre değişmediği ancak kaygılı bağlanma stiline sahip bireylerin reddedilme duyarlılık düzeylerinin yüksek olduğu bulunmuştur. Şiddet eğilimi ile ilgili bulgulara bakıldığında ise kadınların ve güvenli bağlanma stiline sahip katılımcıların şiddet eğilim puan ortalamalarının düşük olduğu saptanmıştır. Bağlanma stilleri, reddedilme duyarlılığı ve şiddet eğilimi arasında ilişki bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: bağlanma stilleri, reddedilme duyarlılığı, şiddet eğilimi

ABSTRACT**INVESTIGATION OF REJECTION SENSITIVITY AND VIOLENCE
TENDENCIES ACCORDING TO ATTACHMENT STYLES IN UNIVERSITY
STUDENTS****Hazal KANDEMİR****Master's Thesis, Department of Psychology****Supervisor: Prof. Dr. Binnaz KIRAN****June 2021, 104 pages**

The aim of this study is to examine the relationship between rejection sensitivity and violence tendency levels according to the attachment styles of university students. Another aim of the study is to examine the relationship of gender variable with attachment styles, rejection sensitivity and tendency to violence. The sample of the research, which is a relational screening model, consists of 342 students studying at Hatay Mustafa Kemal University, Tarsus University, Toros University and Çağ University. Personal information form, Relationship Scales questionnaire, Rejection Sensitivity and Violence Tendency scales were applied to the participants. In order to examine whether the rejection sensitivity and violence tendency examined in the study differ according to attachment styles and gender, the two-way analysis of variance; Tukey test was used to find the source of the differences. According to the findings of the study, it was found that individuals' sensitivity to rejection did not differ according to gender, but individuals with anxious attachment style had high rejection sensitivity. Looking at the findings about violence tendency, it was found that the mean scores of violence tendency of women and participants with a secure attachment style were low. A relationship was found between attachment styles, sensitivity to rejection, and tendency to violence.

Keywords: attachment styles, rejection sensitive, violence tendency

ÖN SÖZ

Bağlanma stillerine göre reddedilme duyarlılığı ve şiddete eğilimin incelendiği bu çalışma 4 bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde araştırmanın soruları, amacı, hipotezleri, önemi, sınırlılıkları ve araştırmaya ilişkin tanımlar ile bağlanma stilleri, reddedilme duyarlılığı ve şiddete eğilim ile ilgili kuramsal açıklamalar bulunmaktadır. İkinci bölümde araştırmanın evren ve örnekleme, araştırmada kullanılan ölçme araçları, araştırma modeli ve veri analizi hakkında bilgi verilmektedir. Üçüncü bölümde çalışmaya ait bulgulara yer verilmiş olup dördüncü bölümde bu bulgular doğrultusunda alan yazın incelenerek, bulgular ve alan yazın arasında karşılaştırma yapılarak tartışılmıştır. Son bölüm olan beşinci bölümde ise sonuçlar ve öneriler kısmına yer verilmiştir.

Bağlanma stillerine göre reddedilme duyarlılığı ile şiddete eğilim değişkenlerinin farklılık gösterdiği bu araştırmanın tüm ebeveynlere ve psikoloji alanına katkı sağlaması dileğiyle.

İÇİNDEKİLER

KAPAK	i
ONAY	ii
İTHAF	iii
ETİK BEYANI	iv
TEŞEKKÜR	v
ÖZ	vi
ABSTRACT	vii
ÖNSÖZ	viii
İÇİNDEKİLER	ix
TABLolar LİSTESİ	xi
ŞEKİLLER LİSTESİ	xii
EKLER LİSTESİ	xiii
1. GİRİŞ	1
2. YÖNTEM	33
2.1. Katılımcılar	33
2.2. Prosedür	34
2.3. Araştırmada Kullanılan Materyaller	34
2.4. Araştırmanın Modeli	36
2.5. Araştırma Verilerinin Analizi	36
3. BULGULAR	38

4. TARTIŞMA VE SONUÇ	46
KAYNAKÇA	52
EKLER	65

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1. <i>Katılımcılara Ait Demografik Bilgiler</i>	33
Tablo 2. <i>Katılımcıların Ölçme Araçlarından Almış Oldukları Puanların Dağılımlarına İlişkin Betimsel İstatistikler</i>	38
Tablo 3. <i>Cinsiyet ve Bağlanma Stillerine Göre Reddedilme Duyarlılığı Ölçeğinden Alınan Puanların Dağılımına İlişkin Betimsel İstatistikler</i>	41
Tablo 4. <i>Reddedilme Duyarlılığının Cinsiyete ve Bağlanma Stillerine Göre Farklılığına İlişkin İki Yönlü Varyans Analiz Bulguları</i>	41
Tablo 5. <i>Cinsiyet ve Bağlanma Stillerime Göre Şiddet Eğilimi Ölçeğinden Alınan Puanların Dağılımına İlişkin Betimsel İstatistikler</i>	42
Tablo 6. <i>Cinsiyete Göre Şiddet Eğilimi Puanları Arasındaki Farklılıklara İlişkin T Testi Sonuçları</i>	43
Tablo 7. <i>Şiddet Eğiliminin Bağlanma Stillerine Göre Farklılığına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analiz Bulguları</i>	43
Tablo 8. <i>Bağlanma Stilleri, Reddedilme Duyarlılığı ve Şiddet Eğilimi Arasındaki İlişkilere Dair Pearson Momentler Çarpım Korelasyon Katsayıları</i>	44

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. <i>Davranışsal Bağlanma Sistemi</i>	8
Şekil 2. <i>Bağlanmanın Üç Temel İşlevi</i>	9
Şekil 3. <i>Yetişkin Bağlanma Stilleri</i>	13
Şekil 4. <i>Reddedilme Duyarlılığı Modeli</i>	19
Şekil 5. <i>Şiddet Tipolojisi</i>	25
Şekil 6. <i>Araştırma Modeli</i>	36

EKLER LİSTESİ

Ek A. Çağ Üniversitesi Etik Kurul Onay Belgesi	65
Ek B. Çağ Üniversitesi Tez Anket İzin İstek Yazıları.....	68
Ek C. Çağ Üniversitesi Tez Anket İzin İstek Yazıları.....	70
Ek D. Tarsus Üniversitesi Tez Anket Uygulama İzin Belgesi	75
Ek E. Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Tez Anket Uygulama İzin Belgesi	76
Ek F. Toros Üniversitesi Tez Anket Uygulama İzin Belgesi.....	77
Ek G. Bilgilendirilmiş Gönüllü Onam Formu.....	78
Ek H. Kişisel Bilgi Formu.....	79
Ek I. İlişki Ölçekleri Anketi.....	80
Ek J. Reddedilme Duyarlılık Ölçeği.....	82
Ek K. Şiddet Eğilim Ölçeği	91

1.GİRİŞ

İnsan, diğer insanlarla bir arada olma isteği içerisinde olan ve topluluk halinde yaşamını sürdüren organizmadır. İnsanlar bebeklik döneminde, biyolojik açıdan özel durumu olması nedeniyle, yaşamını devam ettirebilmek için, diğer türlerin yavrularına göre anne-babasının bakımına uzun süre ihtiyaç duymaktadır. Bu durum insanların bir arada yaşamaya gereksinim ve eğilimleri ile bağlanma ihtiyacını açıklamaktadır (Soysal vd.,2005).

Bağlanma, bebeğe ilgi göstermeyi ve sarılmayı gerektiren ağlama ve arama davranışlarıyla birlikte bebeğin yalnız veya yabancılarla birlikte bırakıldığında göstermiş olduğu protestoları içerir. Bireyin yaşı ilerledikçe bu tür davranışların yoğunluğu ve sıklığı azalma gösterir (Bowlby, 1977). Bağlanma teorisi, temel bakım verenleri tarafından (genellikle anne) çeşitli sürelerle ayrı kalmış bebeklerin ve küçük çocukların davranışlarının gözlemlenmesi sonucu ortaya çıkmıştır. Bowlby, primat araştırmacılarının laboratuvar ortamında primat yavrunun ve insan bebeklerin annesinden ayrıldığı zaman duygusal tepkilerinin incelendiği araştırmaları incelemiştir. Bebek tarafından verilen ilk tepki ağlama, arama ve temel bakım veren dışındaki diğer bireylerin rahatlatıcı çabasına karşı direnci içeren protestodur. İkinci tepki üzüntü içeren umutsuzluktur. Üçüncü tepki ise sadece insanlarla ilişkili olduğu tartışılan ilgisizliktir. Bebek annesi geri döndüğünde annesine karşı kaçınma davranışı göstermekle birlikte annesinin koruyucu tavrına karşı ilgisiz kalabilmektedir. Primat yavrularının ve insanların bebeklik dönemlerinin birbirine benzerliği, Bowlby tarafından bebek ve temel bakım verenleri arasında oluşan bağlanmanın evrimsel öneminin anlaşılmasına sebep olmuştur (Hazan ve Shaver, 1987).

Bowlby, bağlanmanın bebek için hayati öneme sahip olduğunu belirtmektedir. Hayvanlarla yaptığı gözlemlerde bebeğin anneye yapışmasının ve onu takip etmesinin yaşama şansını arttırdığı sonucuna varan Bowlby, insanlarda bağlanmanın çok daha büyük bir işleve sahip olduğunu vurgulamıştır. Bireyin yaşamında bağlanmanın üç temel işlevi vardır. Bunlar; etrafı keşfeden bebeğin geri dönebileceği güvenli bir liman olma, fiziksel ihtiyaçları karşılama ve yaşama dair güvenlik duygusu geliştirmedir. Bowlby, bu işlevlerin yeterli seviyede karşılanmadığı durumunda, bireyde öz benlik algısına bağlı olarak patoloji gelişebileceğini ileri sürmektedir. Bu süreç ‘çalışma modelleri’ ilkesine dayanmakta (Tüzün ve Sayar, 2006) ve bu modeller bebeğin olayları algılaması,

yorumlaması ve tahmin etmesinde önemli rol oynamaktadır (Eder ve Mangelsdorf, 1997). Bowlby'nin (1969, 1973, 1980) bağlanma teorisi erken reddedilme ile ilerleyen dönemlerde kişilerarası işlevleri birbirine bağlayan en gelişmiş modeldir (Downey ve Feldman, 1996).

Bireyin yaşam süresi boyunca davranışlarının ayrılmaz bir parçası olarak kabul edilen bağlanmanın önemini açıklayan Bowlby (1977), bağlanma davranışı geliştiremeyen bireylerin psikiyatrik rahatsızlıklara daha fazla duyarlı olduğunu açıklamıştır (Raja vd., 1992). Bağlanma kuramcılarına göre bebeğin bağlanma figürünün duyarlı ve ulaşılabilir olmaması, bebeğin sıklıkla öfke duygusunu yaşamasına neden olmaktadır. Bakım vereni tarafından bu tarz davranışlara maruz kalan bebek, daha fazla kaygı ve öfke duygusunu deneyimler ve ilişkileri ile ilgili adaptif olmayan zihinsel modeller geliştirir (Çelik, 2006). Bağlanma; madde kötüye kullanımı ve bağımlılığı, kendine zarar verme, şiddete eğilim, istismar ve ihmal etme veya edilme gibi psikopatolojilerle ilişkili olabilmektedir (Soysal, vd., 2005).

Bu psikopatolojilerden şiddet, başkasını yaralama, sakatlama veya öldürme yoluyla zarar vermeyi içerdiği için genel anlamda gücü aşmaktadır. Başkalarına yönelik tehdit oluşturan bu davranışlar ile bireye fiziksel ve ruhsal açıdan zarar veren her eylem şiddet olarak tanımlanmaktadır (Ünsal, 1996). TDK'ya göre (2014) şiddet eğilimi, kişinin şiddet konusunda sahip olduğu kanı, görüş, tutum ve davranışlara olan yatkınlığı şeklinde tanımlanmaktadır (Bebiş, vd., 2014).

Araştırmanın bir diğer değişkeni olan reddedilme duyarlılığı, reddedilmeye karşı aşırı tepki gösterme, reddedilmeyi kaygıyla bekleme ve algılamaya hazır olma olarak tanımlanmıştır (Downey ve Feldman, 1996). Reddedilme duyarlılığı, temel bakım verenler ya da birey için önemli kişiler tarafından erken dönemde uzun süreli reddedilme deneyimleri sonucu oluşmaktadır. Bu tür deneyimler kişiye reddedilmeyi beklemeyi öğretmektedir (Pietrzak, vd., 2005). Bağlanma kuramına paralel olarak reddedilme duyarlılığının bireyin erken dönemde yaşamış olduğu reddedilme deneyimlerinden kaynaklandığı bilinmektedir. Bağlanma kuramından farklı olarak reddedilme duyarlılığının evrensel düzeyde kabul edilmiş davranış eğilimleri bulunmamaktadır. Reddedilme duyarlılığı kişi için tüm ilişkilerinden çok, kendisi için önemli olan diğerlerinin reddetmesiyle ortaya çıkmaktadır. Temelini kişi için anlamlı olan diğerleri tarafından kaygılı beklentilere sahip olması oluşturmaktadır (Soyaslan, 2019).

Bağlanma kuramcılarının göre bebeğin bağlanmanın gerçekleştiği kişi ile kurduğu ilişki, bebeğe rahatlık hissi veren ve güvenli bir üs niteliğinde olmadığına, bu durum bebekte kaygı ve öfke duygularının ortaya çıkmasına sebep olmaktadır (Çelik, 2006). Bu da ileriki yaşamında reddedilmeye duyarlı olma veya şiddete eğilimin yüksek olmasına yol açabilir. Bu iki değişkenin bebeklikten itibaren geliştiği göz önüne alındığında bireylerin bağlanma stilleri ile ilişkili olabileceği düşünülmektedir. Bu nedenle bu çalışmanın temel amacı; üniversite öğrencilerinin cinsiyet ve bağlanma stillerine göre reddedilme duyarlılığı ve şiddete eğilim düzeylerinin farklılaşıp farklılaşmadığını incelemek olarak belirlenmiştir.

Araştırmada, araştırmanın amacına yönelik aşağıdaki sorulara yanıt aranacaktır.

Soru 1: Üniversite öğrencilerinin cinsiyet ve bağlanma stillerine göre reddedilme duyarlılığı farklılaşmakta mıdır?

Soru 2: Üniversite öğrencilerinin cinsiyet ve bağlanma stillerine göre şiddete eğilim düzeyleri farklılaşmakta mıdır?

Soru 3: Üniversite öğrencilerinin bağlanma stilleri, reddedilme duyarlılığı ve şiddete eğilim düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

Bu sebeple, araştırma sorularına dayanarak aşağıdaki hipotezler ileri sürülmüştür;

H1: Üniversite öğrencilerinin cinsiyete göre reddedilme duyarlılık düzeyleri farklıdır.

H2: Üniversite öğrencilerinin bağlanma stillerine göre reddedilme duyarlılık düzeyleri farklıdır.

H3: Üniversite öğrencilerinin cinsiyete göre şiddet eğilim düzeyleri farklıdır.

H4: Üniversite öğrencilerinin bağlanma stillerine göre şiddete eğilim düzeyleri farklıdır.

H5: Üniversite öğrencilerinin bağlanma stilleri, reddedilme duyarlılığı ve şiddete eğilim düzeyleri arasında ilişki vardır.

Bağlanma davranışı, bir kişinin genellikle güçlü ve/veya akıllı olarak düşünülen diğer bireylerle yakınlığı elde etme ve bu yakınlığı sürdürmeye yönelik davranış biçimi olarak ifade edilir. Özellikle erken çocukluk döneminde belirgin olan bağlanma davranışı, doğumdan ölüme kadar olan süreçte bireyi niteleyen özellikleri düzenler (Bowlby, 1977). Bowlby (1969), bireyin kişilerarası kurmuş olduğu bağ ile reddedilme duyarlılığı arasında ilişkiyi bağlanma kuramı ile açıklamaktadır. Bowlby, temel bakım verenleri tarafından ihtiyaçları karşılanmayan çocukların reddedilmeye duyarlı hale geldiğini belirtmektedir. Bir diğer deyişle, çocuk başka bireylerden yardım istediği zaman büyük olasılıkla reddedileceği beklentisi geliştirir. Reddedilmemek için çaba göstermeyi

öğrenen bireylerin bu beklentisi kişiyi aşırı duyarlı hale getirmektedir. Kişilerarası ilişkilerde reddedilme ipuçlarını kolaylıkla algılayan bireyler bu durumu reddedilme olarak değerlendirerek reddedildiği hissine kapılmaktadır. Gösterilen bu tepkiler bireylerin diğerleriyle kurmuş oldukları ilişkileri olumsuz yönde etkilemektedir (Kotan, 2016).

Bireylerin sağlıklı gelişim göstermeleri ile bakım verenleri arasında kurulan ilişki birbirleriyle yakından ilgilidir. Çocuğun anne-baba ile arasında kurmuş olduğu bağ bireyin gelişimini doğrudan etkileyecek güce sahiptir. Çocukların anne-babaları ile olumlu ilişkiler kurmaya ve yaşamaya ihtiyacı olmaktadır (Karaboğa, 2018). Temel bakım veren bireylerle olumlu ilişkiler kurulmadığında ise çocukların özgüvenleri düşük düzeyde olabilmekte ve saldırgan ya da bağımlı davranışlar sergileyebilmektedir (Kitahara, 1987).

Bebeklik dönemi ile başlayıp yakın çevrenin etkisiyle şekillenen ve bağlanma biçimlerine etki eden faktörlerden biri toplumsal cinsiyet rolleridir. Bebekler temel bakım veren kişileri rol model olarak cinsiyet rolü kazanmaktadır. Bireyin bağlanma biçiminin kalitesi bakım verenleri ile yaşadığı deneyimlerden etkilendiğinden dolayı toplumsal cinsiyet rollerinin bağlanma biçimlerine etkisinin kaçınılmaz olduğu düşünülmektedir (Alonso–Arbiol, Shaver ve Yárnoz, 2002; Çelikkaleli ve Avcı, 2016). Toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında kadın ve erkekler toplumsal ya da bireysel şiddete maruz kalabilmektedir. Kadın ve erkeklerin şiddete maruz kalma biçimleri, zarar görme şekilleri ve suçu işleyen ile yakınlıkları farklı olabilmektedir. Kan davaları toplumun erkekler için biçtiği rollerden birisi olup erkeğe yönelik şiddetin bir örneğidir. Töre ve namus cinayetleri ise toplumsal cinsiyet ayrımcılığından etkilenen kadına yönelik bir şiddet örneğidir (T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, 2008).

İlgili alan yazında kişinin çocukluk döneminde temel bakım verenlerine karşı geliştirdiği bağlanma stiline ve reddedilme duyarlılık düzeyinin yetişkinliğinde meydana gelen kişilerarası problemlerde ve kişilik özelliklerinde etkisi olduğuna dair çalışmalar mevcuttur. Ancak her biri kendi içinde oldukça geniş bir literatüre sahip olmasına rağmen bağlanma stillerine göre reddedilme duyarlılığı ve şiddete eğilim arasındaki ilişkinin incelenmesine yönelik çalışma bulunmamaktadır. Araştırmanın amacı doğrultusunda hazırlanmış soruların cevaplanması durumunda öğrencilerin bağlanma stillerine göre reddedilme duyarlılık ve şiddete eğilim düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi önemli görülmektedir. Elde edilen sonuçların alanda çalışan araştırmacılar, uzmanlar ve eğitimciler için önemli bir veri kaynağı olabileceği düşünülmekle birlikte eğitimsel yaklaşımlar ile temel bakım verenlere ilişkin özelliklerin

reddedilme duyarlılığını ve şiddet eğilimini nasıl ve ne derece etkilediği ile ilgili bakış açısı sağlayabileceği öngörülmektedir.

Çalışma üniversite öğrencilerinin bağlanma stilleri, reddedilme duyarlılığı ve şiddete eğilim düzeyleri ölçeklerin ölçtüğü maddeler ile sınırlıdır. Ayrıca çalışmanın geçerlilik ve güvenilirliğini sağlamak için öngörülen karıştırıcı faktörler dışında araştırmaya katılan öğrencilerin ölçekleri doldururken kendi görüş ve düşüncelerini içtenlikle, doğru ve yansız olarak cevapladıkları varsayılmıştır.

Bağlanma

İnsanlar sosyal etkileşim için diğer hayvan türleri gibi doğuştan gelen biyolojik yatkınlığa sahiptir. Bebeklik döneminde bebekler içgüdüsel olarak bakım verenlerinin yakınlık ve ilgisini ararken, bakım veren kişiler de bebeklerinin ihtiyaçlarına içgüdüsel olarak karşılık vermektedir. Erken dönemde oluşan bu ilişki bebeğin fizyolojik ve psikolojik gelişimini etkileyen temel bakım veren ile bebek arasında bağlanmayı oluşturur. Temel bakım veren ile bebek arasında oluşan erken sosyal etkileşim bebeğin yaşamının ilerleyen dönemlerinde sosyo-duygusal gelişimini, aile, sosyal ve romantik ilişkilerini de etkilemektedir (Maltese, vd., 2017).

Bebeğin, temel bakım verenleriyle iletişim amaçlı kullandığı ve yaşamının ilk dokuz aylık döneminde geliştirdiği davranışlar bağlanma davranışı olarak değerlendirilmektedir. Başlıca bağlanma davranışları emme, ağlama, uzanma, bakış, sokulma ve gülümsemedir (Bakırcıoğlu, 2012).

Bowlby'e göre bağlanma, bireyin kendisi için özel olan diğerleri arasında güçlü bağ kurma eğilimidir (Bowlby, 1977). Bağlanma yeni doğanın çok düşük olan hareket etme, beslenme ve savunma kapasitesine karşı bebeklerin hayatta kalma şansını artıran dürtü olarak değerlendirilmektedir (Mikulincer, vd., 2003).

Bağlanma kuramı John Bowlby ve Mary Ainsworth'un ortak bir çalışmasıdır. John Bowlby teorisinin temel ilkelerini gelişimsel psikoloji, etoloji, güdübilim ve bilgi işleme kavramlarından yararlanarak formülleştirdi. John Bowlby, bebeğin annesine olan bağı ve bu bağı ölüm, ayrılık ve kaybolma yoluyla bozulması hakkındaki düşüncelerle ilgili köklü değişiklikler yapmıştır. Mary Ainsworth yenilikçi metodoloji sayesinde Bowlby'nin fikirlerini ampirik olarak test etmeyi mümkün kılmıştır. Ainsworth, bebeğin

bağlandığı figüre bağlı olarak dünyayı oradan keşfedebileceği güvenli bir merkez olması kavramını sunmuştur (Bretherton, 1992).

Bağlanma davranışının başlıca özellikleri şunlardır; (Bowlby, 1977):

- **Özellik (Specifity):** Bağlanma davranışı belirli bireye yöneltilir. Bu bireylerin tercih edilme sebebi bellidir.
- **Süre (Duration):** Bağlanma davranışı bireyin hayatı boyunca devam eder. Ergenlik döneminde kısmen kaybolur gibi gözükken bağlanma davranışı nitelik olarak değişerek hayatın her döneminde devam etmektedir.
- **Duyguların İlişkisi:** Bağlanma ilişkisi kurduğumuz birey ile duygusal yönden alışveriş de yaşanmaktadır. Bu duygular yaşamın ilerleyen dönemlerinde başkaları ile olan bağlanma ilişkilerinde tekrar etmektedir. Bireyin aşık olması durumunda yaşanan duygu bakım vereni ile kendisi arasındaki duyguların benzeri olmaktadır.
- **Ontogenetik (Ontogeny):** Bağlanma, bireyin yaşamının ilk dokuz ayında gelişen bir bağdır. Bebek bağlanma ilişkisi kurduğu kişi ile ne kadar çok sosyal ve duygusal etkileşimde bulunursa yaşamının ilerleyen dönemlerinde de o kadar çok kişiye bağlanır. Bu dönemde bakım veren kişi bebeğin bağlanma modeli olmaktadır.
- **Öğrenme:** Çocuğun tanıdığı bireyleri yabancı bireylerden ayırmayı öğrendiği evredir. Bağlanma ilişkisi kurulan kişi geleneksel ödül ve ceza sisteminden bağımsız olup, sürekli ceza verme durumunda bile bağlanma gerçekleşmektedir.
- **Organizasyon (Organisation):** Yaşamın başlangıcından itibaren bağlanma davranışları geliştiren bebek kendini ve dünyayı temsil eden zihinsel temsiller oluşturmaktadır. Bu zihinsel temsiller organize durumdadır.
- **Biyolojik İşlev (Biological Function):** Tüm memelilerde oluşan bağlanma davranışının ortak yaşamsal işlevleri bağlanma modeliyle fiziksel yakınlık kurmak, korunma duygusunu hissetmek ve hayatta kalmaktır.

Bowlby'nin bağlanma kuramına göre bağlanma için dört aşama vardır (Santrock, 2017):

- **Birinci Aşama / Bağlanma Öncesi Aşama (0-2 ay):** Bağlanma insan figürlerine karşı yöneltilir. Bu evrede bebekler insanlar arasında ayırım yapamazlar (Colin,

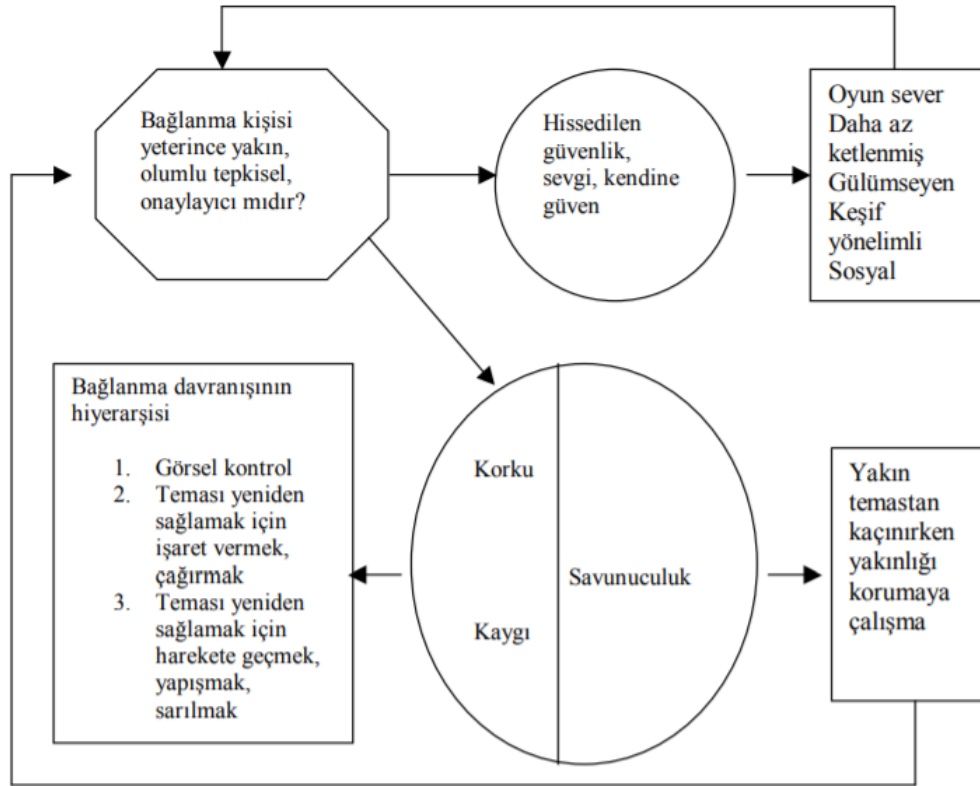
1996)

- *İkinci Aşama / Bağlanmanın Oluşum Aşaması (2-7 ay):* Bebek insanlar arasında ayırım yapmaya başlar (Hill, 2001).
- *Üçüncü Aşama / Bağlılık Aşaması (7-24 ay):* Bebekler düzenli bakım verenleriyle iletişim arar. Bağlanma kurduğu kişilerden ayrıldığında endişe duyabilir (Hill, 2001).
- *Dördüncü Aşama / Karşılıklı İlişki Oluşturma Aşaması (24 ayın üzeri):* Çocuklar başkalarının farkında olmaya başlar. Bebek bu aşamada giderek daha bağımsız hale gelir (Hill, 2001).

Bağlanma teorisinin temel varsayımı, yeterince olgunlaşmadıklarından dolayı insan bebeklerinin bir yetişkin tarafından bakımının ve korumasının sağlanması durumunda yaşayabilecekleri gerçeğidir. Doğal seçici baskılarının sonucu gereği bebekler, bir bakıcıya yakınlığı koruma işlevine sahip davranış geliştirmektedir. Yetişkin bakımı ise tamamlayıcı bir davranışsal sistem sayesinde düzenlenir. Bebeklerin gülümsemesi bakım verenler için ödüllendirici bulunurken, bebeklerin ağlaması durumunda bakım verenler bebeğin rahatlamasına güdülenirler. Bakım veren bebeğin yanından uzaklaştığında bebekler görsel olarak onları takip ederler. Bu iki sistem bebeğin hayatta kalmasına yardımcı olan bir ilişkisinin oluşmasında iş birliği yapar. Davranışsal bir sistem, aynı işleve hizmet eden davranışlar takımından oluşmaktadır (Şekil.1) (Hazan ve Shaver, 1994).

Şekil 1

Davranışsal Bağlanma Sistemi

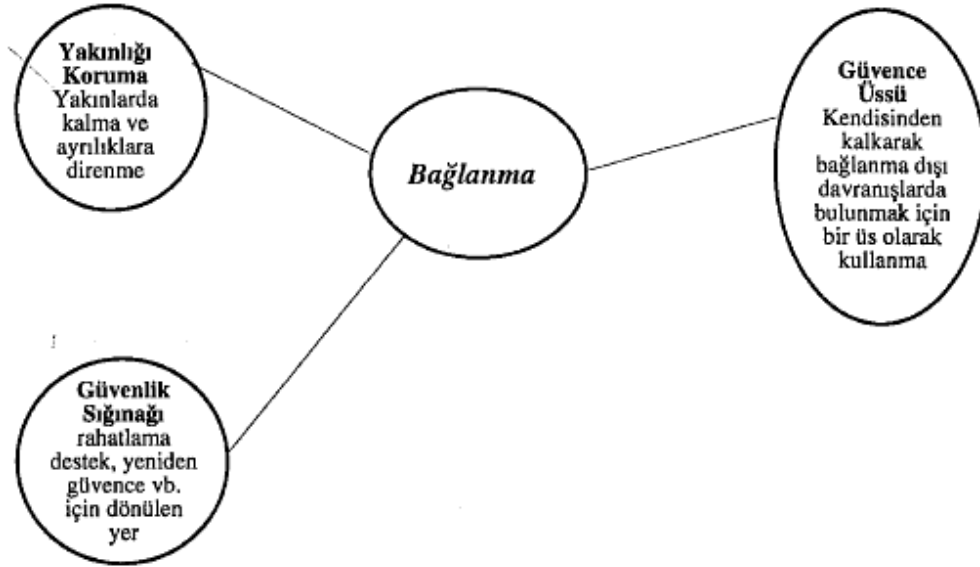

Not: Hazan C. & Shaver, P.R., 1994. *Psychological Inquiry*, 5(1), 1-22 tarafından yayımlanmış olan "Attachment as an organizational framework for research on close relationships" adlı çalışmadan alınmıştır.

Bağlanma sürecinde bebek "hissedilen güvenliği" yaşadıkça bağlanma sistemi durağanlaşmaktadır. Ancak bağlanma ilişkisi kurulan bireyin ulaşılabilir olması bebek tarafından zaman zaman yoklanır. Evrimsel olarak diğer bir deyişle bebek ihtiyaç duyduğunda karşılık verecek bağlanma kişisi var olduğu sürece, keşfe çıkmak ve oyun oynamak için kendini güvende hissedecektir. Bu bağlamda bağlanmanın üç temel işlevi bulunmaktadır: yakınlığı koruma, güvenli üs ve güvence üssüdür (Şekil.2). Bu işlevler bebeğin davranışlarında açıkça görülmektedir. Bebek korktuğunda ya da sıkıntıda olduğunda bağlanma kişisine yakınlık aramak eğilimi göstermektedir. Böyle zamanlarda bağlanma kişisi bebeği rahatlatmak ve bebeğin kendisini güvende hissetmesi için geriye dönebildiği güvence üssü işlevi görmektedir. Ayrıca bakım veren bebeğin bağlanma davranışı dışı davranışlara girdiğinde geri döndüğü zaman güvenli sığınaktır (Hazan ve Shaver, 1994).

Şekil 2

Bağlanmanın Üç Temel İşlevi

Not: Hazan C. & Shaver, P.R., 1994., *Psychological Inquiry*, 5(1), 1-22 tarafından yayımlanmış olan “Attachment as an organizational framework for research on close relationships” adlı çalışmadan alınmıştır.

Bağlanma kuramına göre çocuklar, zaman içerisinde temel bakım verenleri ile bağlanma ilişkilerini içselleştirmektedir. Temel bakım verenler ile oluşturulan bağlanma ilişkisi yaşamın ilerleyen dönemlerinde bebeklerin aile dışında geliştireceği ilişkileri için prototip oluşturmaktadır. Bowlby (1973), bağlanmanın içsel çalışan modelleri için iki özellik tanımlamaktadır: Benlik modeli ve Diğeri modeli. Benlik modeli, kişinin kendi benliğine ve diğerlerinin onu sevmesi ile ilgili algıları oluşturur. Diğeri modeli ise, bireyin sosyal çevresinde kendisine yakın bulduğu diğerlerine karşı bağlanabilirliği ve onların bireye güven verebileceğine yönelik beklentileri kapsamaktadır (Bartholomew ve Horowitz, 1991).

Bowlby'nin içsel çalışan modeller olarak adlandırdığı benliğe ve başkalarına ilişkin zihinsel modeller bebeğin kendisinin değerli ve sevilir olup olmaması ile diğerlerinin duyarlı ve ulaşılabilir olup olmamasına göre olumsuz veya olumlu olarak gelişmektedir.

Bebekte bununla ilişkili olarak oluşan bağlanma stilleri, kendisinin ilerleyen yaşlarda yakın ilişkilerinde rehber görevi görmektedir (Yürek, 2018).

Kulaksızoğlu (2002), bireyin yaşam evrelerini genel olarak altı kategoride sınıflandırmıştır. Bunlar çocukluk, gençlik, yetişkinlik, orta yaşlılık, yaşlılık ve ihtiyarlıktır. Bu evrelerin tümünde bireyler bağlanma ihtiyacı hissetmekte olup yapılandırmış oldukları bağlanma örüntüleri ile çeşitli bağ kurmaktadır. Bireylerin kurmuş oldukları bu bağlar kişiler arası ilişkilerini biçimlendirmektedir. Bağlanma teorisine göre temel bakım verenler ile kurulan ve bağlanmanın en önemli olduğu dönem olan bebeklik döneminde bağlanmanın temeli oluşmaktadır. Bebeklik döneminde oluşturulan bağlanma ile bağlanma sisteminin temeli atılmakta olup bu bağlanma kişilik özelliklerimizi belirlemektedir. Ancak gelişim dönemlerinin ilerleyen dönemlerinde yaşanan olaylara ve durumlara bağlı olarak bağlanma stillerinde değişimler mümkün olmaktadır (Turan Cebeci, 2009).

Bowlby, bağlanma teorisinin kuramsal alt yapısını oluştururken, Ainsworth ise bağlanma davranışının incelenmesine yönelik davranışsal ölçümlere dayalı görgül araştırma yöntemleri geliştirmiştir. Ainsworth (1970, 1978) 'Yabancı Ortam' deneyi ile temel bakım veren ile bebek arasındaki iletişime göre bebeklerde bireysel farklılık gözlemlemiştir (Uluyol, 2014). Deneyde bakım veren ile çocuk oyuncakların bulunduğu bir odaya davet edilmiştir. Çocuk odada oyun oynamaya başladıktan sonra bakım verenden üç dakikalığına odadan ayrılması istenmiştir. Odada bulunan çocuğun ayrılığa tepkisi videoya kaydedilmiştir ve tepkiye göre üç çeşit sınıflandırma yapılmıştır: Güvenli (Secure) bağlanma, Kaygılı/Kararsız (Anxious/ambivalent) bağlanma, Kaçınan (Avoidant) bağlanma. Güvenli bağlanma stiline sahip çocuk, ebeveyni kayb olduğunda protesto içeren tepkide bulunmuştur. Çocuğun bu tepkisi ebeveyni döndüğünde de devam etmiştir ancak bir süre sonra keşif için oyun oynamaya geri dönmüştür. Güvensiz kaçınan bağlanma stiline sahip çocuklar ayrılık durumunda protesto tepkisi göstermemiştir. Ancak ebeveynleri geri döndüğünde onlara yakın bir şekilde olduğundan dolayı özgür şekilde oyun oynayamamışlardır. Güvensiz-kararsız bağlanma stiline sahip çocuk ise ayrılık durumunda protesto tepkisi göstermektedir. Ebeveyni geri döndüğünde bir yandan ona yapışmaya çalışırken bir yandan itmişlerdir (Holmes, 1993).

Bebeğin temel bakım verenleri ile güvenli bir bağlanma ilişkisi geliştirmesi onun duygusal ve sosyal gelişiminin temelidir. Temel bakım verenler ile oluşacak sevgi dolu

ve güvenli bir bağlanma ilişkisi bireyin arkadaş ilişkileri, benlik saygısı ve kontrolü, problem çözme yeteneğine önemli katkıda bulunmaktadır (Hortaçsu, 2003; akt. Saygı ve Balat, 2013).

Ergenlik döneminde temel bakım verenler ile kurulmuş olan bağlanma ilişkisine diğer bireylerle özellikle akran kişilerle kurulan bağlanma ilişkileri de eklenmektedir. Bu dönemde ortaya çıkan yeni bağlanma figürüne olan bağlanma erken dönemde temel bakım veren ile kurulan bağlanma ilişkisinin devamı niteliğindedir. Temel bakım veren ile geliştirilen doyurucu ve sıcak bir ilişki, ilerleyen dönemlerde ergen bireyin akranlarıyla duygusal açıdan doyum sağladığı ve kaliteli bir ilişkinin kurulmasına olanak sağlamaktadır. Temel bakım veren ile kurulan güçlü bağlanma ilişkisi akranlarla geliştirilen bağlanma ile ilişkilidir (Turan Akdağ, 2011).

Allen ve Land'a (1999) göre bağlanma kuramı açısından ergenlik bir geçiş dönemi olup bağlanma bu dönemde ergen bireyin yeni durumlarla baş edebilmesinde önemli rol oynamaktadır. Ergen bu dönemde ilk bağlanma kişisi olan bakım verenine daha az bağımlı olmak için büyük çaba harcamaktadır. Raja, McGee ve Stanton (1992), bu dönemde bağlanma sürecini üç şekilde açıklamışlardır: (a) Temel bakım verenlerden arkadaşlara yönelmeye doğru bir değişim yaşanmaktadır. Ergen birey bu değişimle özerkliğini kazanmaya çalışmaktadır. Bu açıklamaya göre arkadaşlara ve bakım verenlere bağlanma birbiriyle zıt biçimde ilişkilidir. (b) Arkadaşlar ve aile ergen birey için iki farklı dünya oluşturmaktadır. Bakım verene bağlanma, arkadaşlara bağlanmadan bağımsız olabilmektedir. Ergen bireye göre oluşturmuş olduğu iki dünyanın göreceli önemi kendisinin değerlendirmesinde sağladığı duruma göre değişmektedir. (c) Bakım veren ile arkadaşlara bağlanma birbiriyle olumlu şekilde ilişkilidir.

Yapılan araştırmalar ergenlikteki bağlanmanın gelişim üzerindeki etkilerinin erken çocukluk dönemindeki etkilere benzer olduğunu göstermektedir. Bunlar: güvenli bir üs için keşif, bilişsel, sosyal ve duygusal yetkinlik gelişimidir. Güvenli bağlanma stiline sahip ergenlerin içki, uyuşturucu kullanımı ve riskli cinsel davranışlarda bulunma olasılığı düşük olmaktadır. Bu ergenlerde anksiyete, depresyon, dikkatsizlik, suçluluk, saldırganlık gibi sorunlara daha az rastlanmaktadır. Güvenli bağlanmaya sahip olan ergenler liseye geçiş dönemini daha başarılı bir şekilde yönetir ve güvensiz bağlanma stiline sahip ergenlere kıyasla aile ve akranlarla daha az çatışma yaşamaktadır (Moretti ve Peled, 2004).

Eşel (2007) bebeklik döneminde ebeveyne karşı oluşturulan bağlanma ilişkisinin, yetişkinlik döneminde romantik ilişkiye dönüştüğünü belirtmektedir. Bu dönemde aşkın ve sosyal bağlanmanın işlevleri, güvenlik duygusunu sağlamak, anksiyete duygusunu azaltmak ve üremeyi kolaylaştırmaktır (Çıkılı Uytun vd., 2013).

Bireylerin yetişkinlik dönemindeki romantik ilişkileri ile bebeklik döneminde ebeveynlere karşı geliştirilen ilişki bazı noktalarda benzerlik göstermektedir. Bir bebeğin bağlanma modeli yanında olduğunda ve ihtiyaçlarına cevap verildiğinde kendisini güvende hissetmesi gibi, yetişkin bireyler de eşleriyle beraber olduklarında ve ihtiyaçlarının karşılanması durumunda kendilerini rahat ve güvende hissederler. Böylece eş, bireyin, örneğin iş hayatında yaratıcı projeler geliştirmesini (bebeklik döneminde çevreyi keşfetme sürecinde olduğu gibi) sağlayan güvenli bir temel olmak özelliği taşımaktadır (Bartholomew, 1997; akt Çıkılı Uytun, vd., 2013).

Weiss (1982), bebeklik dönemindeki bağlanmayı yetişkinlik dönemi bağlanmadan ayıran üç özellik belirtmiştir:

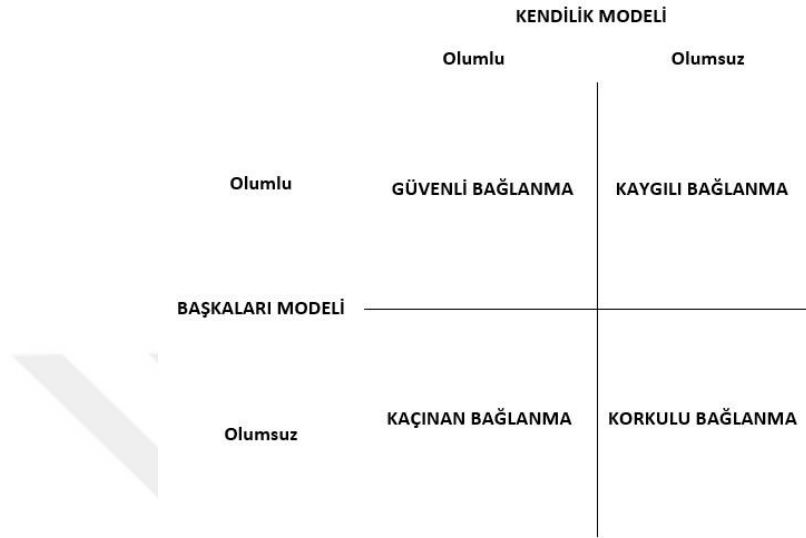
- Yetişkinlerde bağlanma eşler arasında olurken, bebeklik döneminde bağlanma bakım veren ve bakım alan arasında olmaktadır.
- Yetişkinlerdeki bağlanma bebeklik döneminde yaşanan bağlanmalardaki gibi davranışsal sistemlerden etkilenmezler.
- Yetişkinlerdeki bağlanmanın içeriğini çoğunlukla cinsel ilişki oluşturmaktadır (West ve Sheldon-Keller, 1994).

Bowlby'e göre bağlanma sürecinde gelişen zihinsel modellerin temelinde iki boyut bulunmaktadır. Bunlar, (a) bağlanılan figürün genel olarak destek ve korunma çağrılarına cevap veren türden biri olup olmadığına ilişkin görüş; (b) bireyin başkaları tarafından özellikle de bağlanma figürü tarafından yardıma geçecek birisi olduğuna ilişkin görüştür. Bu uygulamalar mantıksal olarak bağımsız gözükse de uygulamada iç içe geçmiş bir şekildedir. Sonuçta benlik modeli ile bağlanma figürü modeli karşılıklı olarak birbirlerini doğrulayıcı ve tamamlayıcı niteliktedir (Bowlby, 1973).

Bu tanımlamaya bağlı kalan Bartholomew ve Horowitz (1991) dördü yetişkin bağlanma stili geliştirmiştir. Bowlby'nin orijinal teorisinde belirtilen kendilik ve başkalarına ilişkin iki tür modeli bir araya getirmiş ve dört kategori modeli adı verilen yetişkin bağlanma biçimi modeli geliştirmişlerdir (Şekil.3).

Şekil 3

Yetişkin Bağlanma Stilleri

Not: Bartholomew, K., & Horowitz, L., 1991, Journal of Personality and Social Psychology, 61, 226- 241, tarafından yayımlanan “Attachment styles among young adults: A test of a four category model.” adlı çalışmadan alınmıştır.

Dörtlü Bağlanma Modeli’ne göre *güvenli* bağlanan bireyler kendiliklerini sevebilir ve değerli görülürken, diğerleri de duyarlı ve ulaşılabilir. Güvenli bağlanma yaşayan bireylerin benlik saygıları yüksektir, kolayca yakınlık kurabilirler ve otonomiye sahiptirler. *Kaygılı/Saplantılı* bağlanan bireyler kendiliklerini değersiz görürken, başkalarını olumlu değerlendirmektedir. Bu nedenle başkalarının kabulü ve onayını kazanmaya çalışırlar ve ilişkilerine fazla zaman ayırırlar. Saplantılı/Kaygılı bağlanan bireyler başkalarıyla yakın ilişki kurmayı arzu etmekle beraber, onlarla çok yakın tarzda ilişki kurmayı istedikleri için, başkalarını kendilerinden uzaklaştırabilmektedirler. *Korkulu* bağlanan bireyler kendiliklerini değersiz gördüğü gibi, diğerlerini de olumsuz değerlendirmektedir. Birey kendisinin sevmeye layık olmadığı ve diğerlerinin reddedici olduğu ile ilgili inançlara sahiptir. Sahip oldukları bu inançtan dolayı, korkulu bağlanan bireyler yakın ilişki kurmak istemez ve ilişkilerinde sorun yaşarlar. *Kayıtsız/Kaçınan* bağlanan bireyler kendiliklerini sevebilir ve değerli olarak algılamının yanı sıra, başkalarına karşı olumsuz değerlendirmelere sahiptirler. Kayıtsız/Kaçınan bağlanma stiline sahip bireyler hayal kırıklığına uğramamak ve reddedilmemek için yakın ilişkiler

kurmandan kaçınlr. Böylece güçlü ve bağımsız olmaya çalışarak olumlu benlik algılarını devam ettirirler (alışır, 2009).

Bağılanma sürecine göre bağılanmanın her zaman başarılı olmadığı bilinmektedir. Bağılanmayı olumsuz etkileyen sorunlar tespit edilebilirse birçok vakada bağılanma kolaylaştırılabilir. Bu sorunlar şu şekilde sıralanabilir (Gander ve Gandiner, 1993):

- *Aşırı ağılama:* Bu durum anne babalar ile bebekleri arasındaki ilişkiyi tehdit edebilmektedir.
- *Olağıandışı davranışlar ve olağıandışı durumlar:* Bazı bebeklerin olağıandışı davranışı karşısında anne ve babalar bebeğın bu davranışına ilişkin ipuçlarını yorumlamakta zorlanmaktadır. Bebekteki bu davranışlar bakım veren ile bebek ilişkisinin bozulmasına neden olabilmektedir.
- *Olağıandışı görünüm:* Bazı ebeveynler görünümlerini bozan ciddi bedensel kusurlara sahip olan bebekler ile başa çıkmakta zorlanmaktadır. Çoğu zaman bebeklerini terk etmekten çok az bakım vermeye kadar birçok yolla bebeklerini reddedebilirler. Böyle durumda anne babalar bebeklerini ve kendi kendilerini kabul etmelerine yardım edecek bir danışmana ihtiyaç duyabilirler.
- *Duyusal reddetme:* Anne babalar çeşitli nedenlerle (istenmeyen gebelik vb.) bebeklerini reddedebilirler. Reddedilme her bebeğı etkileyebilir fakat ne kadar etkileyeceğı bebeğın reddedilmeye karşı tepkisine bağlıdır.
- *Baba-bebek bağılanmasına müdahale:* Bazı anneler bebeğın bakımı için sorumluluğun birçoğunu veya hepsini alarak baba-bebek bağılanmasına müdahale edebilirler.
- *Yüksek riskli bebeklerle ilk ayrılma:* Bebekler hastalık, erken doğum, bedensel engelli ve beyin hasarı gibi nedenlerle doğuştan yüksek riskli olarak sınıflandırılmaktadır. Durumun ciddiliği ve anne babanın bu duruma tepkisine bağlı olarak bağılanma sürecinde bozulmalar meydana gelebilir.
- *Yüksek riskli bebeklerin durumu hakkında yanlış anlayışlar:* Anne babalar yüksek risk sınıfında yer alan bebeklerin duygusal olarak kolayca kırılabilir olduğunu düşünmekte, ihtiyaçlarını karşılarken kaygı hissetmekte ve onları şımartabilmektedir. Bebeklerini anormal olarak algılayan anne babalar onların ihtiyaçlarını ifade eden ipuçlarını anlamakta kendilerini eksik hissedebilmektedirler.

- *Yavaş gelişimsel ilerleme:* Gelişimsel ilerlemenin bir veya birçok alanda yavaşlamasına sebep olan hastalıklar anne babaların bebekleri için çabalarının yardımcı olmadığını düşündürebilmektedir. Bu durum anne baba ile bebekler arasındaki etkileşimi olumsuz etkileyebilmektedir.

Bağlanma stilleriyle ilgili yapılan araştırmalara bakıldığında Sümer ve Güngör (1999) tarafından yapılan araştırmada yetişkin bağlanma stilleri Türk örneklemiyle kültürlerarası karşılaştırılmıştır. Bu çalışmanın sonucuna göre; ilk çalışmada, çok maddeyle ölçülen ilişki ölçekleri anketinin ve tek maddeyle ölçülen ilişki anketinin Türk popülasyonunda güvenilirlik ve geçerliklerin yeterli seviyede bulunduğunu ancak bu iki ölçüm aracının bağlanma stilleri bakımından bireyleri kendi içinde gruplandırmada yetersiz olduğu görülmüştür. İkinci çalışmada, birinci çalışma tekrar edilmiş ve dörtlü yetişkin bağlanma modelinin Türk kültüründe de dörtlü bağlanma modeli çerçevesinde kullanılabileceği yargısına varılmıştır.

Ergenlerin bağlanma stilleri ile aile yapıları arasındaki ilişkinin incelendiği bir araştırmaya göre, düşük uyuma sahip ailelerde yetişen ergenlerin kayıtsız, korkulu ve saplantılı bağlanma stillerine sahip olduğu; yüksek uyuma sahip ailelerde yetişmiş ergenlerin ise güvenli bağlanma stiline sahip olduğu bulunmuştur. Araştırmanın diğer sonucuna bakıldığında aile yapısı ve bağlanma stilleri arasındaki ilişki cinsiyete göre farklılık göstermemektedir (Gezer, 2001).

Saymaz (2003) tarafından yapılan bir araştırmada üniversite öğrencilerinde bağlanma stilleri ile bireyler arası ilişkiler incelenmiştir. Güvenli bağlanma stiline sahip bireyler ile dışadönüklük arasında olumlu bir ilişki bulunmuştur. Korkulu bağlanma stiline dışadönüklük ile arasında olumsuz ilişki içerisinde olduğu bulunmuştur. Kayıtsız bağlanma stiline sahip bireyler ile dışadönüklük arasında olumsuz bir ilişki bulunmuştur.

Tekin (2019) tarafından yapılmış olan üniversite öğrencilerinin bağlanma stilleri ile prososyal davranış arasındaki ilişkinin incelendiği araştırma sonucuna göre, güvenli bağlanma stili ile prososyal davranışın olumlu yönü olarak değerlendirilen özgeci ve itaatkâr prososyal davranış arasında pozitif yönde ilişki bulunmaktadır. Kaygılı/Kaçınmacı bağlanma stili ile prososyal davranışın olumsuz yönü olarak adlandırılan faydacı ve kamusal prososyal davranış arasında pozitif bir ilişki bulunmuştur.

Mikulincer (1998) 44 erkek ve 56 kadın katılımcıdan oluşan çalışmasında bağlanma stilleri ile öfke eğilimi ve öfke ifade biçimleri arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Çalışma sonucuna göre güvenli bağlanma stiline sahip olanların öfkeye yatkınlık puanlarının düşük olduğu görülmüştür. Güvenli bağlananların öfkelenedikleri zaman daha olumlu duygular ve tepkiler gösterdikleri bulunmuştur.

Haigler, Day ve Marshall (1995) tarafından yapılan ve 218 katılımcıdan oluşan çalışmada bağlanma stilleri ile cinsiyet arasındaki incelenmiştir. Araştırma sonucuna göre bağlanma stilleri ile cinsiyet arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Simpson (1990) tarafından bağlanma stillerinin romantik ilişkilere etkisinin incelendiği ve 144 çiftten oluşan 6 ay süren boylamsal araştırmada hem erkek hem kadınlar için güvenli bağlanma stiline sahip bireyler endişeli ve kaçınan bağlanma stiline sahip bireylere göre karşılıklı daha fazla tatmin, bağlılık, bağımlılık ve güven ile ilişkilendirilmiştir. Endişeli ve kaçınan bağlanma stiline sahip bireyler ilişkilerinde daha fazla olumsuz duygular yaşarken, güvenli bağlanma stiline sahip bireylerin ilişkilerinde daha fazla olumlu duygu yaşadığı görülmüştür.

Shi'nin (2003) romantik ilişkilerde çatışma çözme ve bağlanma stilleri arasındaki ilişkiyi incelediği araştırmaya göre güvenli bağlanma stiline sahip bireylerin ilişkilerinde yaşanan çatışmaların çözümüne yönelik sorumlulukları üstlendikleri sonucuna ulaşılmıştır. Çalışmanın bir diğer sonucuna göre bağlanma stilleri cinsiyete göre farklılık göstermemektedir.

Bookwala ve Zdaniuk (1998) tarafından yapılan ve örnekleme 85 lisansüstü öğrenciden oluşan çalışmada kişilerin ilişki memnuniyeti ile ilişki uzunluğu kontrol edildikten sonra karşılıklı olarak agresif davranışlarda bulunan katılımcıların endişeli, korkulu ve kaçınan bağlanma stillerinden daha yüksek puan aldığı görülmektedir. Ayrıca bu katılımcıların flört ilişkisinde agresif olmayan bireylere göre daha fazla kişilerarası sorun yaşadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Unger ve De Luca (2014) çocuklukta fiziksel istismar ile bağlanma stilleri arasındaki ilişkiyi incelediği araştırmaya 846 üniversite öğrencisi katılmıştır. Araştırmanın sonucuna göre fiziksel istismar öyküsü olan bireyler ile kaçınan bağlanma stili arasında ilişki bulunmuştur. Çalışmaya göre fiziksel istismar ve bağlanma kaygısı birbiriyle ilişkilidir.

Kirkpatrick ve Davis (1994) tarafından yapılan boylamsal çalışmaya 354 heteroseksüel çift katılmıştır. Verilerin üç aşamada toplandığı çalışmanın birinci aşamasında endişeli bağlanma stiline sahip kadınların bulunduğu ilişkilerde her iki partner de ilişkiyi olumsuz değerlendirirken; kaçınan bağlanma stiline sahip erkeklerin bulunduğu ilişkilerde sadece erkekler ilişkiyi olumsuz değerlendirdiler. Kişilerin 7-14 ay sonra arandığı ve ikinci aşama olan sürede kaçınan erkeklerin olumsuz değerlendirmelerine rağmen ilişkiyi sürdürdükleri bulunmuştur. Çalışmanın son aşaması olan ve bireylerin 30-36 ay sonra görüşme yapıldığı aşamada ise endişeli kadınların bulunduğu ilişkilerde her iki partner de ilişkiyi olumsuz değerlendirmesine rağmen ilişkiyi sürdürdükleri bulunmuştur. Çalışma yakın ilişkiler açısından hangi bağlanma stilinin evrensel olarak iyi veya kötü olduğuna dair genellemeyi ortadan kaldırmakla birlikte bu sorunun cevabının ilişki süresi ve cinsiyete bağlı olduğunu ortaya koymaktadır.

Kirkpatrick ve Hazan (1994) bağlanma stilleri ile yakın ilişkilerini incelediği, 177 yetişkin ile 4 yıllık süren boylamsal çalışmasının sonuna göre bireylerin bağlanma stillerinin zaman içerisinde değişkenlik göstermediği ve bağlanma stilinin ilişki durumu için önemli bir yordayıcı olduğu bulunmuştur. 4 yıl boyunca güvenli bağlanma stiline sahip bireylerin güvensiz bağlanma stiline sahip bireylere göre ilişkilerinde ayrılık bildirme olasılığı daha düşük çıkmıştır.

Reddedilme Duyarlılığı

Kişilerarası ilişkiler bireylerin yaşamlarında önemli bir yer tutmakta ve bireylerin yaşamış olduğu bu ilişkilerdeki problemler -başkaları tarafından kabul görmeme gibi- kişilerin incinebilirlik düzeyini artırmaktadır. Önemli başkaları (ebeveynler, akranlar, yakın arkadaşlar, romantik ilişki yaşanan bireyler vb.) tarafından kabul görmeme/reddedilme bazı sorunları da beraberinde getirmektedir. Kişiler için diğer temel ihtiyaçları kadar kabul görme isteği de önemlidir. Reddedilme ise, zamanla reddedilme duyarlılığı ve sosyal kaygı, reddedilme duyarlılığı ve depresyon gibi kişilerin uyumlarını zorlaştıran yaşantılara sebep olarak, kişilerarası ilişkileri bozmaktadır (Erözkan, 2007).

Downey ve Feldman (1996), reddedilme duyarlılığını bireyin reddedilmeyi kaygıyla bekleme, reddedilmeyi algılamaya hazır olma durumu ve reddedilmeye karşı aşırı tepki göstermesi olarak tanımlamıştır. Tanımlamış oldukları reddedilme duyarlılığı modeline

göre önemli diğerlerine karşı kaygılı reddedilme beklentisi içinde olan bireylerin muhtemelen şu basamaklardan geçtiklerini öne sürmektedir:

a. Bireyin partneri tarafından yapılan belirsiz ya da duyarsız davranışların kasıtlı reddedilme olarak algılanması,

b. Kişinin ilişkilerinde umutsuz ve güvensiz hissetmesi,

c. Partnerleri tarafından reddedilen ya da reddedilme tehdidine karşılık düşmanca, kıskançlıkla veya kontrol edici davranışlarla karşılık verme.

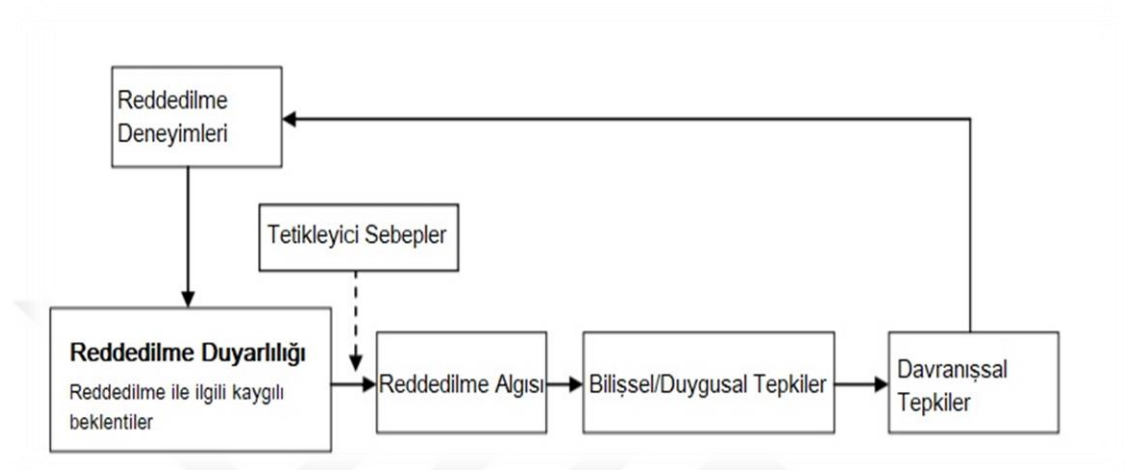
Reddedilme duyarlılığı bütün ilişkilerde hissedilen bir eğilim olmaktan ziyade, kişi için özel olan başkaları tarafından reddedilmenin duyumsandığı zaman ortaya çıkmaktadır. Kişinin ihtiyaçlarının, kendisi için anlamlı başkaları tarafından yineleyici şekilde karşılanmadığı durumlarda, bireyin diğerleri ile ilişkilerinde reddedilme beklentisinin arttığı görülmektedir. Reddedilmeyle ilgili duyarlılaşma bir defa gerçekleştiğinde kişi, kişilerarası ilişkilerinde zararsız ya da herhangi olumsuz yükü olmayan özellikleri de niyetli reddedilme olarak algılama eğiliminde olmaktadır. Reddedilme duyarlılığı modelinin hipotezi, reddedilme duyarlılığı yüksek seviyede olan bireylerin, kişilerarası ilişkilerindeki reddedilme ile ilgili beklentilerinin, gerçekten reddedilme ihtimalini arttırmasıdır. Geçmiş ilişkilerinde reddedilmiş olan ve reddedilme duyarlılığı yüksek seviyede olan kişiler, çevresi tarafından muhtemel reddedilme işaretleri ile karşılaşınca benliklerini savunucu davranışlar göstermektedir. Bu sebeple reddedilme duyarlılığı yüksek düzeyde olan kişilerde reddedilme ile ilgili kaygılı beklentiler, kişileri başkalarının masum ve zararsız davranışlarını reddedilme işareti olarak algılamaya hazır hale getirmektedir. Önemli başkalarının davranışlarını reddetme olarak tanımlamayı, uyumsuz davranışlar, incinme ve öfke duyguları takip etmektedir (Bozkuş ve Araz, 2015).

Reddedilme duyarlılığının sebepleri ve sonuçlarının bilişsel, duygusal ve davranışsal bileşenlerden oluştuğu kabul edilmektedir (Şekil 4). Reddedilme duyarlılığına sahip kişilerin erken dönemlerde ve sürekli reddedilme deneyimleri yaşamalarına bağlı olarak sosyal etkileşimlerde yer almak yerine reddedilme ile ilgili beklenti yaşadığı belirtilmektedir. Birey reddedildiğine ilişkin tetikleyici bir unsur gördüğünde bu durum reddedildiği algısına yol açmaktadır. Reddedilme algısı bilişsel (örn. Kendini suçlama) ve duygusal (Örn. Üzgün veya kızgın olma) tepkilerin oluşmasını sebep olur. Birey

yaşamış olduğu bilişsel ve duygusal tepkilere bağlı olarak geri çekilme, saldırganlık veya boyun eğme gibi davranışsal tepkiler gösterir (Rosenbach, 2013).

Şekil 4

Reddedilme Duyarlılığı Modeli

Not: Levy, Ayduk, Downey, (2001), Interpersonal Rejection, 251-289, tarafından yayımlanan “The role of rejection sensitivity in people’s relationship with significant others and valued social groups.” adlı çalışmadan alınmıştır.

Downey, Lebolt ve O’shea’ya (1995) göre, reddedilme duyarlılığı kaygılı reddedilme beklentileri ile birlikte, yakın ergen/yetişkin ilişkilerinde –onların arkadaş, ebeveyn, öğretmen ve romantik partnerleri ile- zorluklar yaşamasına neden olmakta ve kişilerarası ilişkileri bozmaktadır. Birçok araştırmada çocukluk döneminde anne-babaları tarafından reddedilme ve reddedilme duyarlılığı arasındaki ilişki araştırılmış ve reddedilme duyarlılığına çocukluk dönemindeki reddedilmenin sebep olduğu saptanmıştır. Reddedilmeye duyarlı bireyler kaygılı reddedilme beklentilerinden dolayı kendini engelleyici süreç içinde günlük ilişkilerinde yakın ilişkiler kurmaktan kaçınma eğilimi göstermektedirler (Sarıçam, 2011).

Konu ile ilgili yapılan çalışmalara bakıldığında Feldman ve Downey (1994) üniversite öğrencilerinde aile içi şiddete maruz kalmanın yetişkin bağlanma stilleri ve reddedilme duyarlılığı üzerindeki etkilerin incelemiştir. Araştırma sonucuna göre erken yaşta doğrudan reddedilme (fiziksel kötü muamele) veya dolaylı reddedilme (duygusal ihmal)

ile karşılaşan bireylerin bu deneyimleri reddedilme duyarlılığı şeklinde içselleştirdiğini tespit etmişlerdir. Sonuçlar, reddedilme duyarlılığının yetişkin bağlanma stilleri ile aile içi şiddete maruz kalma arasındaki ilişkide dengeleyici rolü olduğunu göstermektedir. Yetişkin bireylerde güvensiz bağlanmayla ilişkili kararsız ve çekingen davranış örüntüleri ile reddedilme duyarlılığı arasında pozitif yönde ilişki olduğunu göstermektedir. Araştırmanın bir diğer sonucuna göre çocukluk döneminde aile içi şiddete maruz kalma ile yetişkinlik çağında yaşanan sosyal ilişki problemleri arasında pozitif ilişki bulunmuştur.

Üniversite öğrencilerinin kişilerarası ilişkilerindeki duyarlılıklarıyla reddedilme duyarlılıklarının bazı değişkenlere göre karşılaştırıldığı bir araştırmaya göre, üniversite öğrencilerinin reddedilme duyarlılıklarının yaş ve sınıf düzeyine göre farklılaşmadığı ancak cinsiyete göre farklılaştığı görülmüştür. Sosyoekonomik durumu düşük olan öğrencilerin reddedilme duyarlılığının arttığı görülmüştür. Kişilerarası duyarlılık ile reddedilme duyarlılığı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır (Erözkan, 2004).

Sarıçam (2011) üniversite öğrencilerinde reddedilme duyarlılığı ile benlik saygısı ve yalnızlık arasındaki ilişkiyi incelediği bir araştırmada reddedilme düzeyi arttıkça yalnızlık düzeyinin arttığını ve benlik saygısının azaldığını bulmuştur. Anne-babasının eğitim düzeyi yüksek olan bireylerin reddedilme duyarlılığının zayıfladığı belirlenmiştir. Öğrencilerin reddedilme duyarlılığı ile ailenin gelir düzeyi arasında negatif bir ilişki olduğu saptanmıştır.

Erözkan (2007) tarafından yapılan başka bir araştırmada üniversite öğrencilerinin reddedilme duyarlılıkları ile sosyal kaygı düzeyleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırmanın sonucuna göre, erkek üniversite öğrencilerinin reddedilme duyarlılık düzeyleri kadın üniversite öğrencilerinin reddedilme duyarlılık düzeylerine göre düşük bulunmuştur. Her iki grupta reddedilme duyarlılığı arttıkça sosyal kaygının arttığı bulunmuştur. Algılana ebeveyn tutumları açısından ebeveynlerini otoriter şekilde algılayan öğrencilerin reddedilme duyarlılıklarının, ebeveynlerini koruyucu, ilgisiz, tutarsız ve demokratik olarak algılayan öğrencilerin reddedilme duyarlılıklarından daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Demir Şad (2007) tarafından yapılan bir çalışmada akranları tarafından reddedilen ve kabul edilen ilköğretim II. Kademe öğrencilerinin özsaygı, sosyal beceri, davranış problemleri ve okul başarıları karşılaştırılmıştır. Araştırma sonucuna göre akranları

tarafından reddedilen öğrencilerin özsaygı, akademik beceri ve olumlu sosyal beceri düzeylerinin akranları tarafından kabul edilen öğrencilerden daha düşük olduğu saptanmıştır. Akranları tarafından reddedilen öğrencilerin içe kapanma, kaygı, saldırganlık düzeyleri ve dikkat problemlerinin, kabul gören öğrencilerden daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Mellin (2008) tarafından üniversite öğrencileriyle yapılan bir çalışmaya göre kadın ve erkeklerde reddedilme duyarlılığının depresyon semptomlarını artırdığı bulunmuştur.

Romero-Canyas ve arkadaşları (2010) tarafından yapılan romantik ilişkilerde reddedilme duyarlılığı ve red-düşmanlık bağlantısının incelendiği literatür araştırması reddedilme duyarlılık modelinin reddedilme deneyimlerinden sonra düşmanlık ve tepkisel saldırganlıkla ilişkili olduğu hipotezini desteklemektedir. Çalışmaya göre reddedilme duyarlılığı yüksek bireylerin reddedilmeyle ilgili ipuçları algıladıklarında kişilerarası ilişkilerinde daha düşmanca davranışlar sergilediği ve bu tür tepkilerin ilişkilerine zarar verdiği görülmektedir.

Downey ve arkadaşları (1998) reddedilme beklentilerinin bireyi flört partnerinden reddedilmeye neden olacak şekilde davranmaya yönlendirdiği hipotezini test etmek için iki çatışma araştırması gerçekleştirmiştir; (a) çiftlerin günlük rapor verdiği boylamsal saha çalışması ve (b) davranışsal gözlemleri içeren bir laboratuvar çalışması. Saha çalışmasından elde edilen sonuçlara göre reddedilme duyarlılığı yüksek bireylerin ilişkilerinden ayrılma olasılığının reddedilme duyarlılığı düşük bireylere göre daha yüksek olduğu bulunmuştur. Ortaya çıkan ilişki çatışmalarında yüksek reddedilme duyarlılığına sahip kadın partnerler, düşük reddedilme duyarlılığına sahip kadın partnerlere göre eşlerini daha fazla reddettiler. Laboratuvar çalışması ise yüksek reddedilme duyarlılığına sahip kadınların çatışmalı tartışmalar sırasında sergiledikleri olumsuz davranışların, eşlerinin çatışma sonrası reddedici tepkilerini açıklamaya yardımcı olduğunu göstermektedir.

Day ve Porter (2017) reddedilme duyarlılığının iş tutumları ve davranışları ile ilişkisini incelemek amacıyla yaptığı çalışmanın sonucuna göre reddedilme duyarlılığı yüksek olan öğretim üyeleri daha düşük yayın performansı (çaba ve miktar olarak) göstermektedir ve olumlu başa çıkma stratejilerini kullanma olasılıkları daha düşüktür. Çalışmaya göre red duyarlılığı mesleki bağlılığı yordamasa da daha iyi yayın performansı

bildiren red duyarlı fakülte, daha düşük performans bildiren red duyarlı fakülteye göre mesleki bağlılıkta daha yüksek bulunmuştur.

Ayduk ve arkadaşları (1999) kadınlarda düşmanca davranışların eğilimsel olmaktan ziyade reddedilme algılarına özel bir tepki olup olmadığını araştırmak amacıyla 3 çalışma yapılmıştır. Çalışma 1'in sonucuna göre yüksek reddedilme duyarlılığına sahip kadınlarda düşmanca davranışların reddedilme düşüncesiyle daha kolay ortaya çıktığı görülmektedir. Çalışma 2'nin sonucuna göre deneysel bir ortamda flört için potansiyel partner ile başlayan etkileşim potansiyel partnerin deneye devam etmeyi reddetmesi şeklinde bir reddedilme ile kesintiye uğradığında yüksek reddedilme duyarlılığına sahip kadınların potansiyel partner kişisi ile ilgili değerlendirmeleri düşük reddedilme duyarlılığına sahip kadınlara göre daha olumsuz olmuştur. Çalışma 3 kadınların dört haftalık süre boyunca devam eden romantik ilişkilerinde reddedilme-düşmanlık bağlantısını araştırmak için günlük çalışmayı içermektedir. Çalışma 3 yüksek reddedilme duyarlılığı olan kadınların kendilerini reddedilmiş hissettikten sonra partnerleriyle çatışmaya girdiklerini bildirme olasılıklarının düşük reddedilme duyarlılığına sahip kadınlara göre daha yüksek olduğunu ortaya koymuştur.

Farahani ve arkadaşları (2011) tarafından yapılan reddedilme duyarlılığı ile Facebook kullanımı arasındaki ilişkiyi araştıran çalışmaya Esfahan üniversitesinden toplam 265 üniversite öğrencisi katılmış olup çalışmanın sonucunda reddedilme duyarlılığı ile Facebook kullanımı arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. Araştırmanın diğer bir sonucu Facebook kullanıcılarının reddedilme duyarlılığı oranının, Facebook üyesi olmayanlara göre anlamlı derecede yüksek olduğunu göstermektedir. Kadın ve erkek arasında reddedilme duyarlılığı açısından önemli bir fark bulunmamıştır.

Özdemir'in (2017) üniversite öğrencilerinde bağlanma stilleri ile narsisizm arasındaki ilişkide reddedilme duyarlılığının aracı rolünü araştırdığı çalışmasında bağlanma stilleri ile reddedilme duyarlılığı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Galliher ve Bentley (2010) yapmış olduğu bir çalışmada reddedilme duyarlılık puanları yüksek ergenlerin ilişkilerini daha negatif algıladığı ve partnerlerine daha negatif davrandığı sonucuna ulaşmıştır. Çalışmaya göre erkeklerin reddedilme duyarlılık ve algılanan saldırganlık davranış düzeyi arttıkça partnerlerinin ilişki tatminleri de azalmaktadır.

Şiddet ve Şiddet Eğilimi

İnsanlık tarihiyle birlikte ortaya çıkan şiddet kavramı, birçok toplumsal ve bireysel öge ile beraber karışık bir yapı ortaya koymaktadır. Bu nedenle şiddet kavramını tanımlamak zordur (Türkoğlu, 2014).

Türkçe'ye Arapça'dan geçmiş olan şiddet kavramı TDK'da (2020) karşıt görüşte olanlara kaba kuvvet kullanma olarak tanımlanmaktadır.

Dünya Sağlık Örgütü'nün (2002) tanımına göre şiddet, kişinin kendisine, bir başkasına, bir topluluğa veya gruba yönelik fiziksel zarar, ölüm, yaralama, bazı gelişim yoksunlukları ya da bozuklukları ile sonuçlanabilen tehdit veya fiziksel zor kullanmasıdır.

Haskan ve Yıldırım'a göre (2012) şiddet, fiziksel yönü ağır basan ve yüksek zarar verme oranına sahip bir saldırganlık boyutu olarak tanımlanmıştır.

Mutlu (2012) şiddeti, en geniş biçimde saldırganlıkla ilişkili davranış biçimi olarak tanımlamaktadır. Bir kişi ya da nesneye karşı yönlendirilmiş (patolojik durumlar dışında) olan ve yönlendirildiği bireyin istemediği, kişiyi tahrip eden yıpratıcı bir eylem, eylemsizlik ya da eylemden kaçınmayı içermektedir.

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planında (2016-2020) yer alan şiddet tanımı ise; bireyin cinsel, fiziksel, ekonomik ya da psikolojik yönden acı çekmesiyle veya zarar görmesiyle sonuçlanan ya da sonuçlanması muhtemel eylemleri, buna yönelik baskı, tehdit ya da keyfi olarak özgürlüğün engellenmesini de içeren, kamusal, toplumsal ya da özel alanda meydana gelen cinsel, fiziksel, sözlü, ekonomik veya psikolojik her türlü tutum ve davranıştır.

Şiddet eğilimi, bilişsel/kognitif düzeyde şiddete hazır hale gelme ile kişinin şiddet olgusuna yüklediği olumlu düşünceler bütünüdür (İlgar ve Coşkun İlgar, 2018).

Alan yazında yapılan araştırmalar incelendiğinde, şiddet türlerine yönelik farklı bakış açısı olduğu gözlenmektedir. Şiddeti değerlendirirken şiddeti yaşayan ve şiddete maruz kalan gruplara göre yapılan sınıflandırma aşağıda gösterilmiştir (Polat, 2017):

- Kişinin kendine yönelik şiddeti
- Kadına yönelik şiddet

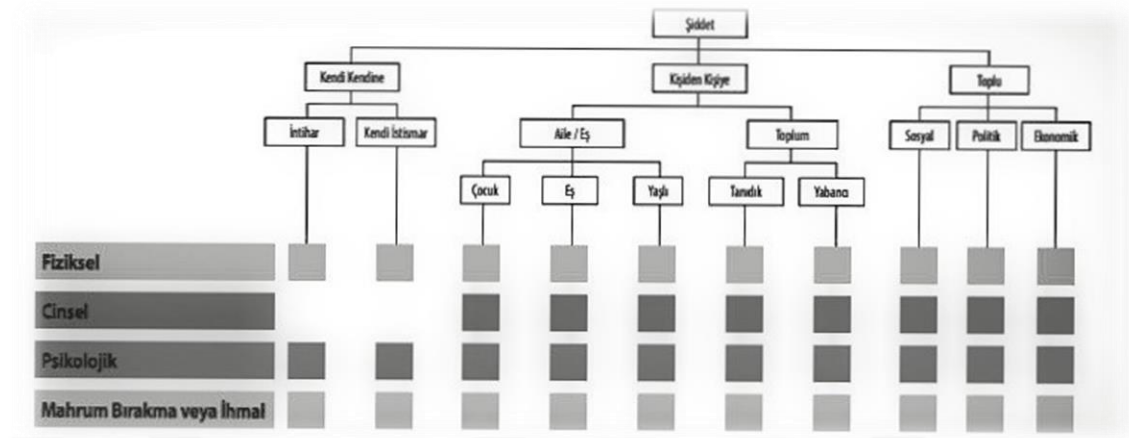
- Yaşlıya yönelik şiddet
- Çocuğa yönelik şiddet
- Kardeşler arası şiddet
- Akranlar arası şiddet
- Engelliye yönelik şiddet
- Flört şiddeti
- Mülteci şiddeti
- LGBT şiddeti

Dünya Sağlık Örgütü Şiddet ve Sağlık Raporu (2002) şiddet türlerini üçe ayırmıştır (Şekil 5).

- *Kendi kendine yönelik şiddet*; intihar davranışı ve kendi kendine istismar olarak ikiye ayrılmıştır. İntihar davranışı intihar düşüncelerini, intihar girişimlerini ve tamamlanmış intiharları içermektedir. Kendi kendine istismar ise bireyin kendini sakatlaması gibi eylemleri içermektedir.
- *Kişiler arası şiddet*; Aile/Eş/Partner grubunda eşe yönelik şiddet, çocuk ve yaşlı istismarı gibi şiddet türleri bulunmaktadır. Toplumsala yönelik şiddet biçimlerinde yabancılar tarafından taciz veya cinsel saldırı, rastgele şiddet eylemleri, okul, iş yerleri, hapishaneler ve bakım evleri gibi kurumsal ortamlardaki şiddet türleri bulunmaktadır.
- *Kolektif şiddet*; sosyal, politik ve ekonomik şiddet olarak üçe ayrılmaktadır. Diğer iki geniş kategoriden farklı olarak, kolektif şiddet alt kategorileri, daha büyük birey grupları veya devletler tarafından işlenen şiddetin olası türlerini belirtmektedir. Sosyal şiddet örgütlü gruplar tarafından işlenen nefret suçlarını, terörist eylemlerini ve mafya şiddetini içermektedir. Siyasi şiddet, savaşı ve buna bağlı şiddet çatışmalarını, devlet şiddetini ve daha büyük gruplar tarafından yürütülen benzer eylemleri içerir. Ekonomik şiddet, temel hizmetlere erişimi engellemek, ekonomik bölünme ve parçalanma yaratmak amacıyla gerçekleştirilen saldırıları içermektedir.

Şekil 5

Şiddet Tipolojisi (Dünya Sağlık Örgütü Şiddet ve Sağlık Raporu'ndan uyarlanmıştır.)

Not: World Health Organization, 2002, “World report on violence and health: Summary. Geneva” kaynağından alınmıştır.

Uygulanan şiddet türüne göre yapılan sınıflandırmaya göre şiddet cinsel şiddet, fiziksel şiddet, ekonomik şiddet, duygusal şiddet ve siber şiddet olarak beş gruba ayrılmıştır (Polat, 2017);

- *Fiziksel şiddet;* Bir eşya/araç kullanarak ya da doğrudan temasla veya fiziksel üstünlüğün ortaya konulması ile tehdit edici, korkutucu her türlü tutum ve davranıştır. Bağırma, itme, vurma, sertçe vurup sarsma en yaygın fiziksel şiddet örnekleridir (Limnili ve Özçakar, 2017)
- *Cinsel şiddet;* Kişinin rızası olmadan baskı kullanarak veya bireyin rızasının aranmayacağı durumlarda herhangi bir cinsel girişim, hareket, cinsel içerikli sözler ile ruhsal, fiziksel, sosyal zarar görmesi durumudur (WHO, 2002).
- *Ekonomik şiddet;* Paranın ve ekonomik kaynakların bireyler üzerinde bir tehdit, yaptırım ve iktidar aracı olarak kullanılmasıdır (Yalçın, 2015)
- *Duygusal şiddet;* duyguların ve duygusal gereksinimlerin, cezalandırmak, zorlamak, aşağılamak amacıyla karşı tarafa baskı uygulayabilmek için tutarlı bir biçimde istismar edilmesi, bir tehdit ve yaptırım aracı olarak kullanılmasıdır (Şahin ve Yetim, 2008).

- *Siber şiddet*; Bir kişi veya grup tarafından başkalarına yönelik olarak alay hakaret tehdit hoş olmayan yorumlar ya da iftira biçiminde olabilen e-posta SMS gibi çevrimiçi hizmetler aracılığıyla gerçekleştirilen sözlü ve psikolojik tacizdir (<http://www.cyberviolence.eu/wp-content/uploads/2018/07/MethodologyToolkit.CyberViolence.pdf>)

Kılıç (2007) şiddetin nedenlerini psikososyal ve fiziksel gelişim, sosyal çevre, medya, aile, beceri düzeyi ve akademik başarı, okul ve arkadaş ortamı, alkol ve madde bağımlılığı olarak sıralamıştır.

Psikososyal ve Fiziksel Gelişim: Şiddet davranışlarının çoğu öğrenilmiş davranışlar olup, her bireylerde şiddet gösterme potansiyeli bulunmaktadır. Ancak bazı kişiler amaçlarına ulaşmak için şiddete başvurmaktadır. Çocukların şiddete başvurmalarında, içerisinde buldukları psikososyal ve fiziksel gelişimlerin etkisi fazladır. Çatışma çözme konusunda farklı seçenek rol modellerine sahip olmayan bireyler saygı görme, statü kazanma, temel, sosyal ve kişisel gereksinimlerini karşılamanın etkili yolunun şiddet olduğunu düşünmektedir.

Sosyal Çevre: Bireylerin şiddeti öğrenmesinde ve uygulamasında etkili olan unsurlardan biridir. Örneğin, bireyin sosyal çevresinde madde kullanan veya satanların bulunması, çetelerin olması bireyin şiddet deneyimi edinmesine yol açmaktadır.

Medya: Araştırmalar, erken çocukluk döneminde şiddet deneyimi yaşamış olan bireylerin ilerleyen dönemlerde şiddet davranışı gösterme ihtimalini artırdığını belirtmektedir. Televizyonlarda şiddet içerikli programların izlenmesi, kişinin yaşamının ilerleyen dönemlerinde şiddet davranışı sergilemesi ihtimalini güçlendirmektedir.

Aile: Aile bağlarının zayıf olması, aile içinde şiddete maruz kalınması, tanıklık edinmesi ve şiddetin pekiştirilmesi gibi ailedeki ilk öğrenme deneyimleri şiddetin temel nedenleri arasındadır.

Beceri Düzeyi ve Akademik Başarı: Beceri düzeyi ve akademik başarısı düşük olan öğrenciler akranları tarafından dışlanırlar, damgalanırlar ve gruplaşırlar. Öfke, yabancılaşıma ve reddedilme gibi duygulara yaşayan bireyler grup içinde de bu duygularını pekiştirirler. Suç işleme eğilimi olan gruplarda bulunmak, bireyin şiddet davranışı göstermesinin en güçlü nedenleri arasındadır.

Okul ve Arkadaş Ortamı: Okul ve arkadaş ortamı, bireyin uyum sağlaması gereken sosyal sistemlerden biridir. Okul ve arkadaş ortamı, bireyin gerçekleştirmesini istediği akademik başarı, akranlardan onay görme gibi beklentilere sahiptir. Ancak bu beklentiler birey üzerinde baskıya ve çatışmaya sebep olabilir. Okul ve arkadaş ortamındaki denetim ve gözetimin azaltılması durumunda, bu çatışma kaynakları şiddet olasılığını arttırabilir.

Alkol ve Madde Bağımlılığı: Yapılan araştırma sonuçlarına göre alkol ve madde bağımlılığının şiddet ile ilişkisi olduğu belirtilmektedir.

Kızmaz (2006) tarafından yapılan araştırma sonucuna Türkiye’de şiddetin nedenleri arasında aşağıdaki unsurların önemli ölçüde etkili olduğu görülmektedir.

- Boşanma ile ilintili olarak yaşanan sorunlar
- Eşler arasında yaşanan aldatma olayları
- Okulla ilintili olarak ortaya çıkan sorunlar
- Kıskançlık, tartışma, dedikodu ve intikam
- Ekonomik sorunlar
- Prestij ve statüye ilişkin algılamalar
- Kız meselesi
- Kan davası
- Namusa ilişkin algılamalar
- Futbol fanatikliği
- Uyuşturucu, alkol ve uçucu maddelerin etkisi
- Kitle iletişim araçlarının etkisi
- Silah ve kesici alet taşımının yaygınlığı
- Mafya ve çete oluşumu
- Bireysel adalet arayışları
- Hakkında bilgi sahibi olunmasını istenmemesi
- Kişilik ve zihinsel hastalıkların/yetersizliklerin olması.

Şiddeti Açıklayan Kuramlar

Şiddet konusu ile ilgili geliştirilen kuramlardan bazıları şiddetin bireyin doğasında olduğunu savunurken, bazıları ise bireyin doğasında bulunan olumlu içgüdüsel şiddetin çeşitli sebeplerden dolayı olumsuzla dönüştüğünü ileri sürmektedir. Diğer bir görüşe göre ise şiddet çevreden öğrenilmektedir (Çayır ve Çetin, 2011).

Şiddetin nedenlerini açıklayan biyolojik kuramların temel düşüncesi şiddet davranışının bireyler arasında miras yoluyla geçen kalıtsal olarak aktarılan ve insanın genetiğinde olan davranış olduğunu açıklamasıdır (Göger, 2020)

Son yıllarda yapılan çalışmalar katil, seri katil ve şiddetin ağırlıkta olduğu suçlardan hüküm giyen bireyler arasında beyinde hasar veya bozukluk saptananların sayısının az olmadığını göstermektedir. Adrian Raine ve Antonio Damasio (1999) tarafından yapılan çalışmalarda söz konusu bozukluklarda beyin ön lobunun ön kısmında bulunan planlama, öz-denetim, yargılama ile bireysel ve sosyal gereksinimler arasında denge kurmada rol oynayan prefrontal korteks denilen bölgedeki değişimlere odaklanmıştır. Beyin görüntüleme teknikleri şiddete eğilimli kişilerin beyinlerinin sağ yarımküresinde orbitofrontal korteks denilen ve ön loba ait bölgedeki değişimlere dikkat çekmektedir (Tozar, 2001).

Beynin karmaşık yapısı dikkate alındığında şiddetin kökenleri bir veya birkaç beyin bölgesiyle sınırlandırılmamalıdır. Ancak prefrontal korteks, limbik sistem ve korpus kallozumun şiddet eğiliminde etkili olduğu söylenebilir (Eren, 2005).

Davranışçı kuram saldırganlığın öğrenilen ve yaşamın erken dönemlerinde gelişen bir davranış olduğunu iddia eder. Albert Bandura, saldırgan davranışın üç ana süreçle öğrenildiğini savunmaktadır:

- Taklit
- Gözlem
- Modelleme

Bandura'ya göre taklit, başkasının davranışını kopyalayarak öğrenme davranışıdır. Gözlem başkasının davranışını izleyerek öğrenmek şekli olup modelleme ise, yeni davranışların nasıl oluşturulacağına dair başka birinin eylemlerini örnek alarak öğrenme şeklinde tanımlanmaktadır (Allan, 2017)

Bandura, literatüre Bobo-doll Deneyi (1961) olarak geçen deneyinde saldırgan davranışların taklit edilen modelden öğrenildiğini ortaya koymuştur. Çocukların katıldığı bu deneyde yetişkin bir kişi, hava ile şişirilmiş, zıplayabilen ve Bobo-doll adı verilen bir bebekle oynamaktadır. Yetişkin, deney sırasında oynadığı bebeğe vurarak, tekmeleyerek kötü sözler söyleyerek saldırgan davranışlar gösterirken çocuklar sadece modeli izlemektedirler. Bir süre sonra çocuklara Bobo-doll bebek ile oynamalarına izin

verildiğinde onların modelde görmüş olduğu saldırgan davranışları yaptığı görülmüştür. Yapılan araştırma sonuçlarına göre saldırganlık davranışı;

- Model ödüllendirildiğinde,
- Çocuk modeli önceden tanıyorsa,
- Çocuk model ile aynı cinsiyetten ise artmaktadır (Ağır, 2010).

Saldırganlığın nedenlerini açıklayan en eski görüş olan Psikanalitik kurama göre, saldırganlığın bireyin biyolojik yapısında var olan bir özellik olduğu belirtilmiştir. Bu görüşün en bilinen savunucuları arasında bulunan Sigmund Freud'a göre (Kağıtçıbaşı ve Cemalcılar, 2014) içgüdüler yaşam ve ölüm içgüdüleri olarak ikiye ayrılmaktadır. Freud'a göre ölüm içgüdülerinin bir türevi olan saldırganlık, bireyin kendisine yönelik olan yıkıcı eğilimlerinin dış dünyadaki nesnelere çevrilmesidir. Bireyin diğer insanlarla savaşması ve onlara yıkıcı davranmasının nedeni kendini yok etme isteğinin yaşam içgüdüleri tarafından engellenmesidir (Gençtan, 1997).

Eric Fromm'a (1995) göre şiddete eğilim iki şekilde görülmektedir:

1.Sadistlik: Bu tür duygulara sahip olan kişiler genellikle üstünlük kurabildikleri bireylere karşı sadist duygularını yönlendirmektedir. Sadece cinsel veya fiziksel yönden değil, psikolojik açıdan da gerçekleşebilir. Önemli olan, şiddet gören kişinin kendisini savunmayacak güçsüzlükte olmasıdır. Bu duyguya sahip bireyler için içindeki şiddet eğilimini yöneltebileceği bir nesne olması gerekmektedir.

2.Mazoşistlik: Bu tür duyguları baskın şekilde yaşayan kişilerde duygunun temelinde yatan dürtü sadist bireyin yaşamış olduğu duygu ile paralel özellik göstermektedir. Kişi, içindeki cansız, güçsüz ve yetersiz duygulara yönelik, şiddet eğilimini araç olarak kullanmaktadır. Dış etmenlerden dolayı iç dünyasında acı çekmekte olan kişi, yaşadığı acıdan kurtulma yolu olarak kendisine uyguladığı bir tür şiddet eğilimidir (Uluçay, 2018).

Dollard, Doob, Mowrer ve Sears (1939) tarafından geliştirilen engellenme-saldırganlık yaklaşımı, saldırganlık eğiliminin deneysel olarak açıklanmasında önemli bir yer tutmaktadır. Kuram, saldırganlık eğiliminin doğuştan gelen bir içgüdü olmadığını, kişinin çeşitli ihtiyaç ve gereksinimlerinin karşılanmaması veya engellenmesi sonucu tepkisellik olarak ortaya çıkan bir eğilim olduğunu ileri sürmektedir. Saldırgan dürtüler engellenmenin ne kadar fazla olduğuna bağlıdır. Birey yaşamı boyunca karşılaştığı

engellemeler ve zorluklar sayesinde birtakım baş etme mekanizmaları ve savunma davranışları geliştirmektedir. Erteleme, sabretme, geçici veya kalıcı vazgeçme, tekrar plan yapma davranışları baş etme mekanizmalarıdır. Başetme mekanizmasını yeterli kadar geliştiremeyen ve engellenmeye karşı düşük toleransı olan bireyler daha fazla saldırgan olma eğilimindedir (Körük, 2020).

Gao, Assink, Liu, Chan ve Ip (2019) tarafından yapılan bir araştırmada reddedilme duyarlılığı ile saldırganlık arasındaki ilişkiye yönelik meta-analiz çalışması yapılmıştır. 52 çalışmadan oluşan kapsamlı bir literatür taraması yapılmış olup araştırma sonucuna göre yüksek reddedilme duyarlılığının saldırganlık ile ilişkili olduğu bulunmuştur.

Silver, Field, Sanders ve Diego (2000) tarafından 89 ergen bireyin katılımıyla yapılan çalışmada öfkelerinden dolayı şiddete başvuracağı düşünülen öfke grubu ve öfkeli olmayan grubu karşılaştırmıştır. Araştırma sonucuna göre öfke grubunda bulunan ergenlerin ebeveyn ve kardeşleri ile daha az yakınlık kurduğu görülmüştür.

Volz ve Keriq (2010) tarafından 176 ergen katılımcıdan oluşan flört şiddetinde reddedilme duyarlılığı ile ilişkiye güvensizliğin rolünün incelendiği araştırmanın sonucuna göre ilişkiye güvensizliğin reddedilme duyarlılığı ile flört şiddeti arasındaki ilişkiye aracı ettiği bulunmuştur.

Caldwell ve arkadaşları (2012) yakın partner şiddeti ve cinsiyet farklılıklarını incelediği literatür araştırmasına göre şiddetin olumsuz etkilerinin cinsiyete göre eşit dağılmadığı ve kadınların erkeklere oranla partner şiddetinden daha çok muzdarip oldukları görülmektedir. Ayrıca araştırma yakın partner şiddetinin bir sonucu olarak kadınların ilişki memnuniyetinin azaldığını ortaya koymaktadır.

Coker ve arkadaşları (2002) kadın ve erkeklerde partner şiddetinin psikolojik ve fiziksel sağlığa etkisini araştırdığı çalışmasında tüm yaşam boyunca fiziksel, cinsel ve psikolojik partner şiddeti yaşayan kadınlarının oranının erkeklerden yüksek olduğunu bulmuştur. Çalışmanın diğer sonucu kadınların fiziksel veya cinsel partner şiddeti yaşama olasılığının erkeklere göre önemli ölçüde daha yüksek olmasıdır.

Coker ve arkadaşlarının (2000) yaptığı başka bir çalışmada psikolojik ve fiziksel partner şiddetinin ruhsal sağlık açısından sonuçlarını incelemiştir. Çalışmaya toplam 1152 kadın katılmış olup sonuçlara bakıldığında %53,6'sının partner şiddetinin herhangi bir türünü yaşadığını, %13,6'sının hem fiziksel hem psikolojik partner şiddetine maruz

kaldığı görülmektedir. Psikolojik şiddete maruz kalan kadınların diğer şiddet türlerine maruz kalan kadınlara oranla fiziksel ve ruhsal sağlık durumunu kötü bildirme olasılıkları önemli ölçüde yüksek bulunmuştur. Psikolojik partner şiddetinin de fiziksel partner şiddeti kadar olumsuz sağlık sorunlarının çoğu ile güçlü bir şekilde ilişkili olduğu tespit edilmiştir.

Yağız ve arkadaşları (2020) üniversite öğrencilerinin şiddet eğilimini ve aile içi şiddete yönelik tutumlarını etkileyen faktörleri incelediği araştırmasında öğrencilerin şiddet eğilim puanları ile aile içi şiddet tutumları arasında doğrusal ve anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur. Şiddet eğilimi ve aile içi şiddet tutumu cinsiyete göre bakıldığında erkeklerin ortalamalarının kadınlara göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Üniversite öğrencilerinin şiddet eğilimi ve toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının incelendiği bir çalışmanın sonucuna göre araştırmaya katılan öğrencilerin şiddet eğilim puanlarına bakıldığında erkeklerin kız öğrencilere göre daha yüksek şiddet eğilimi puanı aldığı görülmektedir. Ayrıca ailenin ortalama aylık gelirinin, anne- babanın eğitim durumuna göre şiddet eğiliminin farklılaşmadığı ancak aileden algılanan sosyal destek düzeyi, aile içi şiddete maruz kalma ve şahit olma durumuna göre şiddet eğiliminin farklılaştığı bulunmuştur. Buna göre aileden algılanan sosyal destek düzeyi kötü olanların, aile içi şiddete maruz kalanların ve aile içi şiddete maruz kalanların şiddete eğilim düzeyleri yüksek çıkmıştır (Kodan Çetinkaya, 2013).

Straus (2008) Uluslararası Flört Şiddeti çalışmasına katılan 32 ülkeden 13.601 öğrencinin katıldığı çalışmada son 12 ayda kadın ve erkek öğrencilerin neredeyse üçte birinin flört partnerine fiziksel olarak saldırdığını ve en sık görülen şiddet örüntüsünün partnerlerin birbirine karşı olduğunu göstermektedir.

Kaukinen (2014) çalışmada üniversite öğrencileri arasında flört şiddetinde risk ve koruyucu faktörleri incelemiştir. Araştırmada çocukluk çağında şiddete maruz kalma ile olumsuz duygusal durum ve ruh sağlığının özellikle öfke, anksiyete ve depresyonun flört şiddeti ile ilişkili olduğu bulunmuştur.

Mazza ve arkadaşları (2020) Covid-19 karantina döneminde yaşanan kişilerarası şiddet ile ilgili araştırmasında görünmez bir düşmanla ve ölüm riskiyle karşılaşan insanların virüs tehlikesinin doğasını ve tedavisini bilmemesinden dolayı iktidarsızlık deneyimi yaşadığını belirtmektedir. Tehdit altında hissetmenin bireyler için saldırganlık,

acımasız olma, aşırı suçluluk gibi olumsuz duygulara sebep olduğunu ve bu duygular sonucu ortaya çıkan saldırganlık, travma ve şiddetin kuşaklararası aktarımına neden olabileceğini belirtmektedir.

Covid-19 karantinası ve aile içi şiddet ile ilgili Arjantin’de yapılan çalışmanın sonucu karantina döneminde aile içi şiddet yardım hattına yapılan aramalar dikkate alınarak elde edilen aile içi şiddet raporlarının sayısında %32’lik bir artış olduğu görülmektedir. Çalışma, aile içi şiddet yardım hattının kullanımındaki artışın psikolojik şiddet ile ilgili çağruların artmasından dolayı olduğunu belirtmektedir (Perez Vincent ve Carreras, 2020).

Benzer bir çalışma yapan Agüero (2020) Covid-19 ve artan yakın partner şiddetini araştırdığı çalışmada Peru’da Nisan-Temmuz 2020 tarihlerinde ülke çapında uygulanan karantina sırasında kadınlar tarafından aile içi şiddet yardım hattına yapılan çağruların görülme oranının %48 arttığı sonucuna ulaşmıştır.

2. YÖNTEM

Çalışmanın bu bölümünde araştırma modeli, araştırma evren ve örnekleme ile araştırmada kullanılan ölçme araçlarına ilişkin açıklamalara yer verilmiştir.

2.1.Katılımcılar

Araştırmanın evrenini Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi, Tarsus Üniversitesi, Toros Üniversitesi ve Çağ Üniversitesi öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmaya yaş ortalaması 22,27 (SS=4,65) olan 342 kişi katılmıştır. Katılımcılara ait demografik bilgiler Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1

Katılımcılara Ait Demografik Bilgiler

Değişken	Kategori	Kadın f	Erkek f	Kadın %	Erkek %	Toplam f	Toplam %
İlişki Durumu	İlişkisi Var	92	24	38,5	23,3	116	33,9
	İlişkisi Yok	137	74	57,3	71,8	211	61,7
	Diğer	10	5	4,2	4,9	15	4,4
0-2 Yaş Arası Bakım Veren Kişi	Anne	219	93	91,6	90,3	312	91,2
	Baba	3	3	1,3	2,9	6	1,8
	Büyükanne	12	4	5,0	3,9	16	4,7
	Bakıcı	5	0	2,1	0,0	3	,9
	Akraba	0	3	0,0	2,9	5	1,5
Anne Eğitim Durumu	İlkokul	106	47	44,4	45,6	153	44,7
	Ortaokul	38	11	15,9	10,7	49	14,3
	Lise	56	31	23,4	30,1	87	25,4
	Üniversite	39	14	16,3	13,6	53	15,5
Baba Eğitim Durumu	İlkokul	62	28	25,9	27,2	90	26,3
	Ortaokul	39	11	16,3	10,7	50	14,6
	Lise	75	42	31,4	40,8	117	34,2
	Üniversite	63	22	26,4	21,4	85	24,9

Katılımcılara ait demografik bilgiler tablosu incelendiğinde araştırmaya katılanların çoğunluğunun (%69,9) kadın olduğu, katılımcılara 0-2 yaş arasında bakım veren kişinin çoğunlukla anne (%91,2) olduğu ve katılımcıların annelerinin daha çok ilkokul (%44,7) babalarının ise daha çok lise (%34,2) düzeyinde eğitim düzeyine sahip olduğu görülmektedir. Katılımcılar içerisinde hem erkek hem de kadınlar arasında ilişkisi

olmayan katılımcılar (%61,7) yoğunlukta olmakla birlikte erkek katılımcılar arasında ilişkisi olmayanların oranı (%71,8) daha fazla görülmektedir.

2.2.Prosedür

Anketlerin uygulanabilmesi amacıyla Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Ana Bilim Dalı Etik Kurul Komitesi tarafından alınan onay ile Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi, Tarsus Üniversitesi, Toros Üniversitesi ve Çağ Üniversitesi rektörlüklerinden izin alınmıştır. Anketler belirlenen üniversitelerin rektörlük birimlerinin üniversiteye kayıtlı olan öğrencilerine Google Formlar platformu üzerinden mail ile ulaştırılmıştır. Anket verileri 25.01.2021-04.03.2021 tarihleri arasında toplanmıştır. Uygulama öncesinde katılımcılara çalışmanın amacı ifade edilmiş ve araştırmanın yaklaşık 20-25 dakika sürebileceği belirtilmiştir. Çalışmanın gönüllülük esasına dayalı bir çalışma olduğu vurgulanarak gönüllü olan katılımcıların onay kutucuğunu işaretlemesi istenmiştir. Sadece gönüllü onay kutucuğunu işaretleyen katılımcılara anket sorularının görülmesi sağlanmıştır.

2.3.Araştırmada Kullanılan Materyaller

Kişisel Bilgi Formu

Katılımcılara ait yaş, cinsiyet, anne ve baba eğitim düzeyi, 0-2 yaş arasında bakım veren kişi gibi demografik bilgiler hakkında bilgi edinmek amacıyla araştırmacı tarafından oluşturulan formdur.

İlişki Ölçekleri Anketi

Griffin ve Bartholomew (1994) tarafından geliştirilen ölçek, Sümer ve Güngör (1999) tarafından uyarlanmış olup 30 maddeden oluşmaktadır ve farklı maddelerin toplamıyla dört bağlanma stilini ölçmektedir. Ölçekte yer alan ifadelere verilen yanıtlar 7'li likert ölçeğinde düzenlenmiş olup katılımcıların (1= beni hiç tanımlamıyor; 7= tamamıyla beni tanımlıyor) uygun olanı seçmesi istenmiştir. Ölçeğin test tekrar test güvenilirliği .54 ile .78 arasında değişmekte olup iç tutarlılık katsayıları ise .27 ile .61 arasındadır. Ölçme aracının geçerlik ve güvenilirliğine yönelik yapılan çalışmalar hem orijinal hem de uyarlama çalışmasında test tekrar test güvenilirliğinin yüksek olup discriminant analizi ile ele edilen sonuçların yapı geçerliğine işaret ettiği söylenebilmektedir (Sümer ve Güngör, 1999). Ölçme aracının hem orijinal hem de uyarlama çalışmasında iç tutarlılık katsayıları

düşük düzeyde olmasına karşın araştırmacılar bu durumun alt ölçeklerin hem benliğe hem de başkalarına ilişkin iki modeli birlikte içermesinden kaynaklandığını ifade etmektedir (Sümer ve Güngör, 1999).

Bu çalışmada İlişki Ölçekleri anketine yönelik yapılan güvenilirlik analizi sonucunda Cronbach Alfa katsayısı korkulu bağlanma stili için .54; kaçınan bağlanma stili için .43; güvenli bağlanma stili için .52 ve kaygılı bağlanma stili için .40 bulunmuştur.

Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği

Downey ve Feldman (1996) tarafından geliştirilen ölçek Özen, Sümer ve Demir (2011) tarafından uyarlanmıştır. Orijinalinde 18 maddeden oluşan ölçeğe eklenen diğer maddeler Türk kültürü düşünülerek eklenmiş maddelerdir. Eklenen maddeler ile ölçeğin toplam madde sayısı 26'ya çıkarılmıştır. Her bir madde 6'lı likert üzerinden puanlanmaktadır. Ölçme aracının uyarlaması çalışmasında elde edilen güvenilirlik ve geçerlik bulguları ölçme aracının iki faktörlü geçerli bir yapısının olduğunu ve iç tutarlılık katsayılarının .73 ile .85 arasında olduğunu göstermektedir.

Bu çalışmada Reddedilme Duyarlılığı ölçeğine ilişkin yapılan güvenilirlik analizi sonucunda Cronbach Alfa katsayısı .93 bulunmuştur.

Şiddet Eğilim Ölçeği

Bu ölçek, Göka, Bayat ve Türkçapar (1995) tarafından Milli Eğitim Bakanlığı adına kullanılmak üzere geliştirilmiştir. T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu'nun araştırmasında (1998) 7-14 yaş grubu çocukların şiddet eğilimlerini ölçmek için temel yapısı değiştirilmeksizin yeniden desenlenmiş ve kapsam geçerliliği sağlanmıştır. Ölçekte yer alan ifadelere verilen yanıtlar 4'lü Likert ölçeğinde düzenlenmiş olup öğrencinin 20 maddeden her bir maddeyi okuyarak "hiç uygun değil" "biraz uygun", "uygun", "çok uygun" seçenekleri arasından kendisi için en uygun olanı seçmesi istenmektedir. Ölçme aracından alınan puanların yükselmesi katılımcıların şiddet eğilimi düzeylerinin yükseldiği anlamına gelmektedir. Çalışmada ölçeğin güvenilirliğini test etmek üzere iç tutarlılık kapsamında güvenilirlik katsayısı iki ayrı zamanda .78 ile .87 bulunmuştur. Çalışmanın iç yapı tutarlık güvenilirliği için Cronbach alfa değeri .83 olarak bulunmuş olup ölçek maddelerinin Cronbach alfa güvenilirlik katsayıları .82 ile .84 arasında değişmektedir.

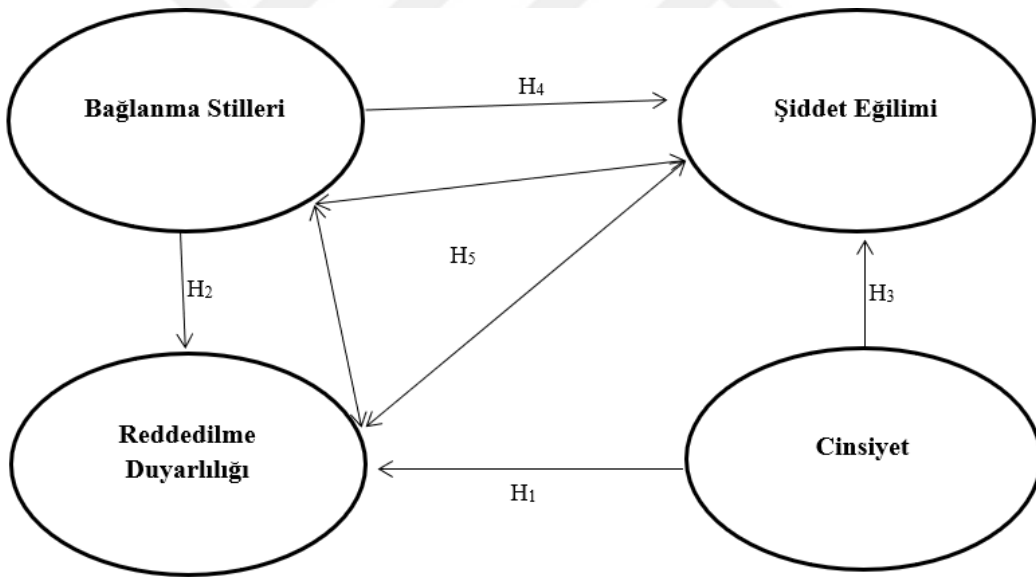
Bu çalışmada Şiddet Eğilim ölçeğine ilişkin yapılan güvenilirlik analizi sonucunda Cronbach Alfa katsayısı .86 bulunmuştur.

2.4.Araştırma Modeli

Bu araştırma, üniversite öğrencilerinin cinsiyet ve bağlanma stillerine göre reddedilme duyarlılık düzeyleri ile şiddet eğilim düzeylerinin farklılaşıp farklılaşmadığını incelemek üzere, mevcut durumu katılımcılar üzerinde herhangi bir manipülasyon yapmadan incelemeyi amaçlayan bir araştırmadır. Bu özellikleri doğrultusunda araştırmanın modeli ilişkiel tarama modelinde betimsel araştırmadır (Karasar, 2016). Araştırmada izlenecek yöntem aşağıdaki araştırma modelinde gösterilmiştir.

Şekil 6

Araştırma Modeli

2.5.Verilerin Analizi

Bağlanma stili ölçme aracından elde edilen puanlar, söz konusu ölçme aracının puanlama kriterleri doğrultusunda incelenerek katılımcılar almış oldukları puanlara göre farklı bağlanma stillerinde kategorize edilmiştir. Araştırmada incelenen reddedilme duyarlılığı ve şiddet eğiliminin bağlanma stilleri ve cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığını incelemek amacıyla iki yönlü varyans analizinden faydalanılmıştır. İki yönlü varyans analizinin yapılabilme koşulları açısından şiddet eğilimi ve reddedilme

duyarlılığı ölçeğinden katılımcıların almış oldukları puan ortalamalarının dağılımları incelenmiş ve normallik ve varyansların homojenliği koşulları göz önünde bulundurulmuş olup bu koşulların sağlanamadığı durumlarda parametrik olmayan testler ya da tek yönlü varyans analizi kullanılmıştır (Alpar, 2014). Dağılımın normal dağılıma uygunluğu basıklık ve çarpıklık katsayıları ve normallik testleri aracılığı ile incelenmiş olup varyansların homojenliği Levene Testi aracılığı ile hesaplanmıştır.

Araştırmada reddedilme duyarlılığının cinsiyet ve bağlanma stiline göre farklılığına ilişkin hesaplanan iki yönlü varyans analizi bulguları doğrultusunda söz konusu farklılıkların hangi alt değişkenler arasında olduğunu hesaplamak amacıyla Scheffe testinden yararlanılmış olup bu test genel olarak grup sayısının çok, gözlem sayısının ise eşit olmadığı durumlarda hata payını kontrol altında tutabilen bir testtir (Scheffe, 1953; Scheffe, 1959). Tek yönlü varyans analizi yapıldığı durumda ise çoklu karşılaştırma testi olarak en çok önerilen test olan Tukey'den faydalanılmış olup gruplar arasındaki gözlem sayısının eşit olması koşulu bulunan bu teste ait Tukey-Kramer hesaplaması, bu koşulu tolere edebilmektedir (Lee ve Lee, 2018).

Araştırmada bağlanma stilleri, reddedilme duyarlılığı ve şiddet eğilimi arasındaki ilişkileri incelemek amacıyla pearson moment çarpım korelasyonu hesaplanmıştır. Benzer şekilde söz konusu korelasyon hesaplaması yapmadan önce bu değişkenlerin puan dağılımları incelenmiş olup normallik varsayımı göz önünde bulundurulmuştur (Büyüköztürk, 2016).

3.BULGULAR

Bu bölümde araştırmada ele alınan soru ve hipotezlere ilişkin olarak toplanan verilerin dağılımına ilişkin betimsel istatistikler ve söz konusu soru ve hipotezlere yanıt aramak amacıyla hesaplanan bulgular sunulmuştur.

Katılımcıların Ölçme Araçlarından Almış Oldukları Puanlara İlişkin Dağılımlar

Araştırmada kullanılan Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği, Şiddet Eğilimi Ölçeği ve İlişki Ölçeği Anketlerinden araştırmaya katılan katılımcıların almış oldukları puanlara ait dağılımları gösteren betimleyici istatistikler Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2

Katılımcıların Ölçme Araçlarından Almış Oldukları Puanların Dağılımlarına İlişkin Betimsel İstatistikler

	Korkulu Bağlanma	Kaçınan Bağlanma	Güvenli Bağlanma	Kaygılı Bağlanma	Şiddet Eğilimi	Reddedilme Duyarlılığı
Ortalama	4,65	5,0	4,17	4,18	42,48	35,55
Ortanca	4,75	5,0	4,20	4,25	41,0	35,16
Mod	5,00	4,60	4,20	4,00	36,00	19,16
Standart Sapma	1,16	,89	,87	1,10	10,12	12,76
Varyans	1,35	,80	,77	1,22	102,43	162,92
Çarpıklık	-,27	-,25	-,17	,01	,28	,05
Çarpıklığın Std. Hatası	,14	,14	,14	,14	,14	,14
Basıklık	-,52	,34	-,11	-,26	-,51	-,28
Basıklığın Std. Hatası	,28	,28	,28	,28	,28	,28
Değişim Aralığı	5,25	4,80	4,80	6,0	46,0	61,0
En Düşük Puan	1,75	2,20	1,80	1,0	21,0	8,0
En Yüksek Puan	7,0	7,0	6,60	7,0	67,0	69,0
K-S	0,09	0,07	0,08	0,06	0,06	0,03
P	0,000	0,001	0,000	0,007	0,002	,200*
Cronbach α	0,54	0,43	0,52	0,40	0,86	0,93

Tablo 2’de katılımcıların şiddet eğilimi ölçeğinden almış oldukları puanların dağılımları incelendiğinde şiddet eğilimi ölçeğinden aldıkları en düşük puanın 21, en

yüksek puanın ise 67 olduğu, puan ortalamalarının 42,48 olduğu ve dağılımın bu ortalamanın $\pm 10,12$ puan aralığında sıklık gösterdiği söylenebilmektedir. Bu dağılımın normalliğine ilişkin yapılan incelemede her ne kadar normallik testinden elde edilen sonuç dağılımın normal dağılımdan farklı olduğu şeklinde olsa da ($p < ,05$) dağılımın basıklık ve çarpıklık katsayılarının kendi standart hatalarına bölümünün ± 2 aralığında olmasından dolayı (Tabachnick ve Fidell, 2013) söz konusu dağılımın normal dağılım gösterdiği söylenebilmektedir.

Tablo 2’de katılımcıların reddedilme duyarlılığı ölçeğinden almış oldukları puanların dağılımları incelendiğinde reddedilme ölçeğinden aldıkları en düşük puanın 8,00, en yüksek puanın ise 69,00 olduğu, puan ortalamalarının 35,55 olduğu ve dağılımın bu ortalamanın $\pm 12,76$ puan aralığında sıklık gösterdiği söylenebilmektedir. Bu dağılımın normalliğine ilişkin yapılan incelemede hem basıklık ve çarpıklık katsayılarının kendi standart hatalarına bölümünün ± 2 aralığında olduğu (Tabachnick ve Fidell, 2013) hem de Kolmogorov Smirnov istatistiğine göre ($K-S=,036$, $P > ,05$) dağılımın normal dağılımdan farklı olmadığı görülmektedir.

Tablo 2’de katılımcıların korkulu bağlanma alt ölçeğinden almış oldukları puanların dağılımları incelendiğinde korkulu bağlanma ölçeğinden aldıkları en düşük puanın 1,75, en yüksek puanın ise 7 olduğu, puan ortalamalarının 4,65 olduğu ve dağılımın bu ortalamanın $\pm 1,16$ puan aralığında sıklık gösterdiği söylenebilmektedir. Bu dağılımın normalliğine ilişkin yapılan incelemede her ne kadar normallik testinden elde edilen sonuç dağılımın normal dağılımdan farklı olduğu şeklinde olsa da ($p < ,05$) dağılımın basıklık ve çarpıklık katsayılarının kendi standart hatalarına bölümünün ± 2 aralığında olmasından dolayı (Tabachnick ve Fidell, 2013) söz konusu dağılımın normal dağılım gösterdiği söylenebilmektedir.

Tablo 2’de katılımcıların kayıtsız bağlanma alt ölçeğinden almış oldukları puanların dağılımları incelendiğinde kayıtsız bağlanma ölçeğinden aldıkları en düşük puanın 2,20 en yüksek puanın ise 7 olduğu, puan ortalamalarının 4,98 olduğu ve dağılımın bu ortalamanın $\pm 0,89$ puan aralığında sıklık gösterdiği söylenebilmektedir. Bu dağılımın normalliğine ilişkin yapılan incelemede her ne kadar normallik testinden elde edilen sonuç dağılımın normal dağılımdan farklı olduğu şeklinde olsa da ($p < ,05$) dağılımın basıklık ve çarpıklık katsayılarının kendi standart hatalarına bölümünün ± 2 aralığında

olmasından dolayı (Tabachnick ve Fidell, 2013) söz konusu dağılımın normal dağılım gösterdiği söylenebilmektedir.

Tablo 2’de katılımcıların güvenli bağlanma alt ölçeğinden almış oldukları puanların dağılımları incelendiğinde güvenli bağlanma ölçeğinden aldıkları en düşük puanın 1,80 en yüksek puanın ise 6,60 olduğu, puan ortalamalarının 4,17 olduğu ve dağılımın bu ortalamanın $\pm 0,87$ puan aralığında sıklık gösterdiği söylenebilmektedir. Bu dağılımın normalliğine ilişkin yapılan incelemede her ne kadar normallik testinden elde edilen sonuç dağılımın normal dağılımdan farklı olduğu şeklinde olsa da ($p < 0,05$) dağılımın basıklık ve çarpıklık katsayılarının kendi standart hatalarına bölümünün ± 2 aralığında olmasından dolayı (Tabachnick ve Fidell, 2013) söz konusu dağılımın normal dağılım gösterdiği söylenebilmektedir.

Tablo 2’de katılımcıların saplantılı bağlanma alt ölçeğinden almış oldukları puanların dağılımları incelendiğinde şiddet eğilimi ölçeğinden aldıkları en düşük puanın 1 en yüksek puanın ise 7 olduğu, puan ortalamalarının 4,18 olduğu ve dağılımın bu ortalamanın $\pm 1,10$ puan aralığında sıklık gösterdiği söylenebilmektedir. Bu dağılımın normalliğine ilişkin yapılan incelemede her ne kadar normallik testinden elde edilen sonuç dağılımın normal dağılımdan farklı olduğu şeklinde olsa da ($p < 0,05$) dağılımın basıklık ve çarpıklık katsayılarının kendi standart hatalarına bölümünün ± 2 aralığında olmasından dolayı (Tabachnick ve Fidell, 2013) söz konusu dağılımın normal dağılım gösterdiği söylenebilmektedir.

Reddedilme Duyarlılığının Cinsiyet ve Bağlanma Stillerine Göre Farklılığına İlişkin Bulgular

Katılımcıların cinsiyet ve bağlanma stillerine göre reddedilme duyarlılığı ölçeğinden almış oldukları puanların dağılımına ilişkin betimsel istatistikler Tablo 3’de sunulmuştur.

Tablo 3

Cinsiyet ve Bağlanma Stillerine Göre Reddedilme Duyarlılığı Ölçeğinden Alınan Puanların Dağılımlarına İlişkin Betimsel İstatistikler

Bağımlı Değişken	Cinsiyet	Bağlanma Stili	N	$\bar{x}$	Std. Sapma	Std. Hata
Reddedilme Duyarlılığı	Kadın	Korkulu	67	34,14	11,59	1,41
		Kayıtsız	82	37,18	13,50	1,49
		Güvenli	32	32,65	14,14	2,50
		Saplantılı	30	40,32	9,01	1,64
	Erkek	Korkulu	13	37,75	14,56	4,03
		Kayıtsız	48	35,58	14,30	2,06
		Güvenli	24	33,93	11,10	2,26
		Saplantılı	11	47,74	18,22	5,49

Tablo 3 incelendiğinde farklı bağlanma stillerindeki kadın ve erkek katılımcıların reddedilme duyarlılığı ölçeğinden aldıkları puan ortalamalarının birbirinden farklı olduğu görülmektedir. Puan ortalamaları arasında görülen bu farklılıkların anlamlı olup olmadığına ilişkin hesaplanan iki yönlü varyans analizine ilişkin bulgular Tablo 3’de verilmiştir.

Tablo 4

Reddedilme Duyarlılığının Cinsiyete ve Bağlanma Stillerine Göre Farklılığına İlişkin İki Yönlü Varyans Analizi Bulguları

Bağımlı Değişken	Varyansın Kaynağı	KT	Sd	KO	F	P	Anlamlı Fark
Reddedilme Duyarlılığı	Cinsiyet	356,29	1	356,29	2,108	,148	
	Bağlanma Stili	2401,53	3	800,51	4,737	,003	Saplantılı>Korkulu Saplantılı>Güvenli
	BağlanmaXCinsiyet	611,48	3	203,82	1,206	,308	
	Hata	50526,10	299	168,98			
	Toplam	456994,0	307				

Reddedilme Duyarlılığı Levene F= 1,57, p>0,05

Tablo 4 incelendiğinde katılımcıların reddedilme duyarlılığı ölçeğinden almış oldukları puanların cinsiyete göre farklılaşmadığı görülürken ($F=2,108, p>,05$) bağlanma stillerine göre söz konusu puanlar arasında anlamlı bir farklılık olduğu ($F=4,737, p<,05$) görülmektedir. Cinsiyet ve bağlanma stillerinin ortak etkileşimi açısından hesaplanan değerler incelendiğinde bu etkileşim doğrultusunda puanların anlamlı bir farklılık göstermediği ($F=1,206, p>,05$) söylenebilmektedir. Bağlanma stilleri açısından görülen anlamlı farklılık doğrultusunda bu farklılığın hangi bağlanma stilleri arasında anlamlı olduğunu incelemek amacıyla hesaplanan Scheffe testinden elde edilen bulgular kaygılı bağlanma stiline sahip katılımcıların korkulu ve güvenli bağlanma stillerine sahip katılımcılardan anlamlı düzeyde daha yüksek reddedilme duyarlılığına sahip olduğu görülmektedir.

Şiddet Eğiliminin Cinsiyet ve Bağlanma Stillerine Göre Farklılığına İlişkin Bulgular

Katılımcıların cinsiyet ve bağlanma stillerine göre şiddet eğilimi ölçeğinden almış oldukları puanların dağılımına ilişkin betimsel istatistikler Tablo 5’de sunulmuştur.

Tablo 5

Cinsiyet ve Bağlanma Stillerine Göre Şiddet Eğilimi Ölçeğinden Alınan Puanların Dağılımlarına İlişkin Betimsel İstatistikler

Cinsiyet	Bağlanma Stili	N	$\bar{x}$	Std. Sapma	Std. Hata
Kadın	Korkulu	67	43,29	10,45	1,27
	Kayıtsız	82	40,24	9,71	1,07
	Güvenli	32	35,28	6,01	1,06
	Saplantılı	30	45,30	10,33	1,88
Erkek	Korkulu	13	46,61	12,85	3,56
	Kayıtsız	48	47,29	11,77	1,69
	Güvenli	24	41,29	10,33	2,11
	Saplantılı	11	45,54	8,27	2,49

Tablo 5 incelendiğinde farklı bağlanma stillerine sahip kadın ve erkeklerin farklı düzeyde şiddet eğilimi ortalamaları olduğu, kadınların ortalamalarının erkeklere göre daha düşük olduğu ve güvenli bağlanma stiline sahip olanların diğer bağlanma stillerinden daha az şiddet eğilimi ortalamasına sahip olduğu görülmektedir.

Varyansların homojenliği koşulunun ($p<,05$) sağlanmamasından dolayı cinsiyet ve bağlanma stillerinin ortak etkileşimi hesaplanamamakla birlikte şiddet eğilimi ortalamaları arasında cinsiyet açısından görülen bu farklılığın anlamlı olup olmadığına ilişkin t testi ve bağlanma stillerine göre görülen bu farkın anlamlı olup olmadığı tek yönlü varyans analizi ile incelenmiştir.

Tablo 6

Cinsiyete Göre Şiddet Eğilimi Puanları Arasındaki Farklılıklara İlişkin T Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	$\bar{x}$	Ss	T	Sd	P
Erkek	96	45,5	11,3481	3,357	305	0,001*
Kadın	211	41,18009	10,0169			

Tablo 6 incelendiğinde katılımcıların şiddet eğilimlerinin cinsiyete göre anlamlı düzeyde farklılık gösterdiği ($T_{(305)}= 3,357$, $p<,05$) olduğu ve ortalamalar göz önünde bulundurulduğunda erkeklerin kadınlardan anlamlı düzeyde daha yüksek şiddet eğilimine sahip olduğu görülmektedir. Şiddet eğilimi puanlarının bağlanma stillerine göre farklılıklarına ilişkin hesaplanan tek yönlü varyans analizi bulguları Tablo7’de sunulmuştur.

Tablo 7

Şiddet Eğiliminin Bağlanma Stillerine Göre Farklılığına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Bulguları

Bağımlı Değişken	Varyansın Kaynağı	KT	Sd	KO	F	P	Farklılığın Kaynağı
Şiddet Eğilimi	Grup İçi	1702,27	3	567,42	5,236	,001	Güvenli<Korkulu Güvenli<Saplantılı Güvenli<Kayıtsız
	Gruplar Arası	32834,18	303	108,36			
	Toplam	34536,45	306				

Şiddet Eğilimi Levene $F= 2,23$ $p>,05$

Tablo 7 incelendiğinde katılımcıların şiddet eğilimi puanlarının bağlanma stillerine göre anlamlı düzeyde farklılaştığı ($F=5,236$, $p<,05$) görülmektedir. Ortalamalar arasında görülen bu farklılığın hangi bağlanma stilleri arasında anlamlı olduğunu incelemek

amacıyla hesaplanan Tukey-Kramer Testi bulgularına göre güvenli bağlanma stiline sahip katılımcıların korkulu, saplantılı ve kayıtsız bağlanma stiline sahip katılımcılardan anlamlı düzeyde daha düşük şiddet eğilimi puanlarına sahip olduğu görülmüştür ($p<,05$).

Katılımcıların Bağlanma Stilleri, Reddedilme Duyarlılıkları ve Şiddet Eğilimleri Arasındaki İlişkiye Dair Bulgular

Katılımcıların bağlanma stilleri, reddedilme duyarlılıkları ve şiddet eğilimleri arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla hesaplanan pearson moment çarpım korelasyon katsayıları Tablo 8’de sunulmuştur.

Tablo 8

Bağlanma Stilleri, Reddedilme Duyarlılığı ve Şiddet Eğilimi Arasındaki İlişkilere Dair Pearson Momentler Çarpım Korelasyon Katsayıları

	Şiddet Eğilimi	Korkulu Bağlanma	Kayıtsız Bağlanma	Güvenli Bağlanma	Saplantılı Bağlanma
Reddedilme Duyarlılığı	,11*	,13*	,15*	-,11*	,21**
Şiddet Eğilimi		,36**	,15**	-,21**	,40**

*. $P<,05$

**. $P<,001$

Tablo 8 incelendiğinde katılımcıların bağlanma stilleri, reddedilme duyarlılıkları ve şiddet eğilimleri arasındaki ilişkilerin hepsinin anlamlı olduğu ($p<,05$) görülmektedir. Pearson momentler çarpımı katsayılarında 0 ile ,30 arasının düşük, ,30 ile ,70 arasının orta, ,70 ile 1,00 arasının ise yüksek ilişkiyi etmektedir (Büyüköztürk, 2016). Bu doğrultuda araştırmada ele alınan reddedilme duyarlılığı ölçeğinin şiddet eğilimi ($r=,117$, $p<,05$) ve korkulu ($r=,137$, $p<,05$) kayıtsız ($r=,150$, $p<,05$) ve saplantılı ($r=,211$, $p<,001$) bağlanma stilleri ile pozitif yönde düşük düzeyde anlamlı bir ilişkisinin olduğu söylenebilmektedir. Şiddet eğiliminin ise korkulu ($r=,363$, $p<,001$) ve saplantılı ($r=,405$, $p<,001$) bağlanma stilleri ile orta düzeyde; kayıtsız ($r=,159$, $p<,001$) bağlanma stili ile düşük düzeyde pozitif yönde anlamlı bir ilişkisi bulunmaktadır. Hem şiddet eğiliminin ($r=-,216$, $p<,001$) hem de reddedilme duyarlılığının ($r=-,118$, $p<,05$) diğer bağlanma stillerinden farklı olarak güvenli bağlanma stili ile düşük düzeyde negatif yönde anlamlı bir ilişkisi bulunmaktadır.

Hipotezlerin Sınanması

Tablo 4 incelendiğinde elde edilen çift yönlü varyans analiz sonuçlarına göre katılımcıların reddedilme duyarlılığı ölçeğinden almış oldukları puanların cinsiyete göre farklılaşmadığı görülürken; bağlanma stillerine göre söz konusu puanlar arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir. Dolayısıyla H1 reddedilirken H2 kabul edilmiştir.

Tablo 6 incelendiğinde, elde edilen t testi sonucuna göre katılımcıların şiddet eğilimlerinin cinsiyete göre anlamlı düzeyde farklılık gösterdiği ve erkeklerin kadınlardan anlamlı düzeyde daha yüksek şiddet eğilimine sahip olduğu görülmektedir. Bu açıdan H3 hipotezi kabul edilmiştir.

Tablo 7 incelendiğinde, elde edilen tek yönlü varyans analizine göre katılımcıların şiddet eğilimi puanlarının bağlanma stillerine göre anlamlı düzeyde farklılaştığı görülmektedir. Dolayısıyla H4 hipotezi kabul edilmiştir.

Tablo 8 incelendiğinde katılımcıların bağlanma stilleri, reddedilme duyarlılıkları ve şiddet eğilimleri arasındaki ilişkilerin hepsinin anlamlı olduğu görülmektedir. Dolayısıyla H5 hipotezi kabul edilmiştir.

4. TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu bölümde araştırma ile ilgili tartışma, sonuç ve öneriler kısımlarına yer verilmektedir.

Reddedilme Duyarlılığının Cinsiyet ve Bağlanma Stillerine Göre Farklılığına İlişkin Bulguların Tartışılması

Reddedilme duyarlılığının cinsiyet ve bağlanma stillerine göre farklılaşıp farklılaşmadığının incelendiği bu alt problemde; bağlanma stillerine göre reddedilme duyarlılığının anlamlı bir farklılık gösterdiği bulgulanmıştır. Bulgular, kaygılı bağlanma stiline sahip katılımcıların korkulu ve güvenli bağlanma stillerine sahip katılımcılardan anlamlı düzeyde daha yüksek reddedilme duyarlılığına sahip olduğunu göstermektedir.

Reddedilme duyarlılığı, reddedilmeye karşı aşırı tepki gösterme, reddedilmeyi kaygıyla bekleme ve algılamaya hazır olma olarak tanımlanmıştır (Downey ve Feldman, 1996). Reddedilme duyarlılığı modeli, teorik açıdan Bowlby'nin bağlanma teorisi ile paralellik göstermektedir (Bretherton, 1992). Bowlby, ebeveynleri tarafından ihtiyaçları reddedilme ile karşılanan çocukların reddedilmeye duyarlı olduklarını belirtmektedir (Erözkan, 2007).

Alan yazın incelendiğinde, reddedilme duyarlılığının bağlanma stillerine göre değişip değişmediğini inceleyen çalışmalar güvensiz (kaygılı) bağlanma stiline sahip bireylerin reddedilme duyarlılıklarının güvenli bağlanma stiline sahip bireylere göre yüksek olduğunu göstermektedir (Erözkan, 2009; Feldman ve Downey, 1994; Khoskam vd., 2012). Güvenli bağlanma stiline, reddedilme duyarlılık düzeyi ile önemli ölçüde negatif yönde ilişkili olduğu, korkulu, kaçınan ve kaygılı bağlanma stillerinin reddedilme duyarlılığı ile pozitif yönde ilişkisi olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Göncü vd., 2017; Ishaq ve Haque, 2016; Set, 2019; Weeks, 2011; Natarajan ve Sundaram, 2011). Elde edilen bu bulgunun alan yazını desteklediği söylenebilir.

Bu alt problemlerden elde edilen bir diğer bulgu, katılımcıların reddedilme duyarlılıklarının cinsiyete göre farklılaşmadığıdır. Atan ve arkadaşları (2019) üniversite öğrencilerinin reddedilme duyarlılıklarının cinsiyete göre farklılık göstermediğini bulmuş olup bunun nedeni olarak kadınların aileden başlayarak sosyal hayatın hemen her alanında yer alması ve toplumun kültürel değerler doğrultusunda kadın ve erkeğe atfettiği rollerle ilişkili olduğunu belirtmişlerdir. Ancak farklı araştırma sonuçları da

bulunmaktadır. Bunlardan Erözkan'ın (2004, 2007) çalışmalarında kadınların reddedilme duyarlılıklarının erkeklere göre daha yüksek olduğu bulunmuştur. Sarıçam (2012) ise erkeklerdeki reddedilme duyarlılığının kadınlardan yüksek olduğunu bulmuştur. Alan yazın incelendiğinde reddedilme duyarlılığı ile cinsiyet arasındaki ilişkiye yönelik kesin bir yargıda bulunmanın söz konusu olmadığı görülmektedir.

Şiddet Eğiliminin Cinsiyet ve Bağlanma Stillerine Göre Farklılığına İlişkin Bulguların Tartışılması

Şiddet eğiliminin cinsiyet ve bağlanma stillerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını incelendiği bu alt problemde; bağlanma stillerine göre şiddet eğiliminin anlamlı bir farklılık gösterdiği bulgulanmıştır. Bulgular, güvenli bağlanma stiline sahip olanların diğer bağlanma stillerinden daha az şiddet eğilimi ortalamasına sahip olduğunu göstermektedir. Güvensiz (kaçınan, kaygılı ve korkulu) bağlanma stiline sahip olan bireylerin şiddet eğiliminin yüksek olması bu bireylerin kendileri için önemli olan diğerlerini kaybetmekten, sevilmemekten ve reddedilmekten korktukları için şiddet eylemine başvurabileceğini düşündürmektedir.

Alan yazın incelendiğinde, Tussey ve arkadaşları (2018) kaygılı, kaçınan bağlanma stiline sahip bireylerin şiddet eğiliminin güvenli bağlanma stiline sahip bireylere göre yüksek olduğunu bulmuştur. Uygulanan şiddet türü açısından kaygılı ve kaçınan bağlanma stiline sahip bireylerin fiziksel şiddet işleme suçu ve cinsel şiddet arasında önemli ilişki bulunmuş olup güvenli bağlanma ile olumsuz ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Spencer vd. 2020; Velotti ve arkadaşları, 2020). Ayrıca alan yazında kaygılı bağlanma ile partner şiddeti arasında ilişki bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır (Magorokosho ve Mberira, 2020; Turan ve Duy, 2020; Barbaro ve arkadaşları, 2019; Follingstad vd. 2002).

Bu alt problemlerde elde edilen bir diğer bulguya göre katılımcıların şiddet eğilimlerinin cinsiyete göre anlamlı düzeyde bir farklılık gösterdiği görülmektedir. Bulgular farklı bağlanma stiline sahip kadın ve erkeklerin farklı düzeyde şiddet eğilim ortalamaları olduğunu, kadınların ortalamalarının erkeklere göre daha düşük olduğunu göstermektedir.

Kaufman (1999) erkek şiddetinin kaynağını araştırdığı çalışmasında şiddetin ataerkil toplumlarda hiyerarşiyi kurmak için çocukluktan itibaren kullanılan bir sistem olduğunu

belirtmektedir. Böylece erkekler şiddeti içselleştirmekte, daha sakin olabilecekken biyolojik içgüdüleri şiddete yol açmaktadır. Sonuç olarak erkek çocuklar şiddeti öğrenmekte ve duygularını öfke olarak yansıtmaktadır. Bu toplumların tarih geçmişine bakıldığında şiddetin bireyler, erkek grupları ve daha ileriki dönemlerde uluslararası anlaşmazlıkların çözümünde kilit rol oynadığı görülmektedir. Erkekliğe yönelik bakış açısına göre günümüzde erkekliğin gerekleri olarak fiziksel ve mali başarıların sağlanması ile duygu ve ihtiyaçların bastırılması benimsenmiştir. Erkeklik düzeyine ulaşılması için çabalanan süreçte yaşanan başarısızlık deneyimleri erkeğin kendine güvenini sarsmaktadır. Bu durum erkekleri korku, öfke ve saldırganlığa yönlendirmektedir. Şiddet bu süreçte erkeklik dengesini yeniden sağlaması açısından telafi mekanizması olarak ortaya çıkmaktadır. Birey böylece kendisine ve çevresine karşı bir erkek gibi yaşadığını ispatlamaktadır. Ayrıca birçok kültürde erkek çocuklarının kavga ve kabadayılık ile büyütüldüğü bilinmektedir. Erkek çocukları hayatta kalabilmek için şiddeti bir davranış normu olarak kabul edip içselleştirmektedir. Ataerkil bir toplum olmamız dolayısıyla araştırmanın sonucunda elde edilen bulgular bu bilgileri destekler niteliktedir.

Alan yazın incelendiğinde farklı araştırma sonuçları da bulunmaktadır. Bunlardan Tussey ve arkadaşları (2018) kadınların erkeklere oranla flört şiddeti işleme olasılığını daha yüksek bulmuştur. Magorokosho ve Mberira (2020) tarafından yapılan çalışmada cinsiyet ile partner şiddeti arasında bir ilişki bulunmamıştır. Yapılan başka bir çalışmanın sonucuna göre flört şiddeti tutum puanının kadın ve erkek katılımcılarda farklılaşmadığı ancak toplam şiddet düzeyinin erkek katılımcılarda yüksek olduğu bulunmuştur (Turan ve Duy, 2020). Alan yazın incelendiğinde elde edilen farklı sonuçlara göre şiddet eğilimi ile cinsiyet arasındaki ilişkiye yönelik kesin bir yargıda bulunmanın söz konusu olmadığı görülmektedir. Bu durumun sebebinin toplum yapıları ile kültürel farktan kaynaklandığı düşünülmektedir.

Katılımcıların Bağlanma Stilleri, Reddedilme Duyarlılıkları ve Şiddet Eğilimleri Arasındaki İlişkiye Dair Bulguların Tartışılması

Çalışmanın sonucuna göre öğrencilerin bağlanma stilleri, reddedilme duyarlılıkları ve şiddet eğilimleri arasındaki ilişkilerin hepsinin anlamlı olduğu görülmektedir. Bu doğrultuda çalışmada ele alınan reddedilme duyarlılığı ölçeğinin şiddet eğilimi ve korkulu, kayıtsız ve saplantılı bağlanma stilleri ile pozitif yönde düşük düzeyde anlamlı

bir ilişkisinin olduğu söylenebilmektedir. Şiddet eğiliminin ise korkulu ve saplantılı bağlanma stilleri ile orta düzeyde; kayıtsız bağlanma stili ile düşük düzeyde pozitif yönde anlamlı bir ilişkisi bulunmaktadır. Hem şiddet eğiliminin hem de reddedilme duyarlılığının diğer bağlanma stillerinden farklı olarak güvenli bağlanma stili ile düşük düzeyde negatif yönde anlamlı bir ilişkisi bulunmaktadır.

Literatürde reddedilme duyarlılığı, şiddet eğilimi ve bağlanma stilleri arasındaki ilişkiye yönelik çalışmaya rastlanmamıştır. Bu nedenle söz konusu değişkenler arasında yapılan çalışmalardan elde edilen bulgulara göre Downey, Feldman ve Ayduk (2000) tarafından yapılan araştırmada, reddedilmekten korkan erkeklerin reddedilme ile karşılaşmayı engellemek amacıyla geliştirdiği stratejilerden biri olan romantik ilişkilere çok fazla yatırım yapanların ilişkilerinde çok fazla şiddete başvurabileceği, belirsiz veya en ufak bir reddedilme işareti karşısında aşırı tepki gösterdiği görülmektedir. Kaplan ve Aksel ve Kaplan (2013) yapmış oldukları bir çalışmada ergenlerde bağlanma ve saldırganlık davranışları arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Elde edilen bulgulara göre erkeklerin kızlardan daha yüksek saldırganlık puanı aldığı ve saldırganlık puanlarının yaşla birlikte arttığı belirlenmiştir. Güvensiz bağlanan ergenlerin güvenli bağlanan ergenlere oranla daha yüksek saldırganlık puanı aldığı görülmüştür. Babacan Gümüş ve Keskin (2016) tarafından yapılan bir araştırmada bir üniversite öğrencisi örnekleminde bağlanma stilleri ile şiddet eğilimi ilişkisi incelenmiştir. Araştırma sonucunda cinsiyete göre şiddet eğilimi ölçek puanları karşılaştırıldığında erkeklerin şiddet eğilimi kadınlardan daha yüksek çıkmıştır. Çalışmadan elde edilen bir diğer sonuca göre, üniversite öğrencilerinin bağlanma stillerinin şiddet eğilimi ile ilişkili olduğu saptanmıştır. Güvensiz bağlanma stillerinden olan korkulu ve saplantılı bağlanmanın bireyde şiddet eğilimini arttırıcı etken olduğu belirlenmiştir. Bu çalışmanın bir sonucu olan reddedilme duyarlılığı ölçeğinin şiddet eğilimi ve şiddet eğiliminin korkulu, saplantılı ve kayıtsız bağlanma stili ile pozitif yönde anlamlı bir ilişkisi bulunması literatürü desteklemektedir. Çalışmamızda reddedilme duyarlılığı ile şiddet eğilimi arasında ilişkinin olduğu bulgusu Horney'in (1937) bireyde reddedilme konusundaki kaygının hem reddedilme beklentisinin oluşmasına hem de bireyin reddedilme olarak hissedilen şeye karşı öfkeye ve öfkeyle yanıt vermeye yönlendirdiği düşüncesini destekler niteliktedir.

Sonuçlar

Araştırmadan elde edilen bulgulara göre aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

1. Bireylerin reddedilme duyarlılıkları cinsiyete göre değişmemektedir.
2. Kaygılı bağlanma stiline sahip bireylerin diğer bağlanma stiline sahip bireylere göre reddedilme duyarlılık düzeyleri yüksektir.
3. Kadın katılımcıların şiddet eğilim puan ortalamaları erkek katılımcılara göre düşüktür.
4. Güvenli bağlanma stiline sahip bireylerin diğer bağlanma stiline sahip bireylere göre şiddet eğilimi daha düşüktür.
5. Bağlanma stilleri, reddedilme duyarlılığı ve şiddet eğilimi arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Öneriler

Araştırmada elde edilen bilgiler ışığında araştırmacılara şu önerilerde bulunulabilir;

1. Bağlanma stillerine göre reddedilme duyarlılığı ve şiddet eğiliminin farklı sosyo-demografik özellikte olan ve farklı kültürlerdeki kişilerle yinelenmesinin faydalı olabileceği düşünülmektedir.
2. Arkadaş ve ebeveyn reddinin dahil edildiği ve bağlanma stilleri ile şiddete yönelim düzeylerinin de incelendiği araştırmaların literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Araştırma bulguları çerçevesinde uygulayıcılara aşağıdaki öneriler sunulabilir;

1. Aile ile kurulan bağın bireyin sahip olduğu bağlanma stiline temel olmasındaki önemi açısından anne babaların ebeveyn-çocuk ilişkisine yönelik verilen eğitimlerde bağlanma stilleri ile ilgili konulara yer verilebilir; ebeveynlerin bu konuda bilinçlendirilmesi sağlanabilir.
2. Toplumsal cinsiyet rolleri açısından aile fertlerinin erkek çocuklarına şiddet içeren tutumları öğretmesi, onaylaması ve beklemesi konusundaki yanlışların aile destek terapisinde belirtilmesinin son derece önemli olduğu düşünülmektedir.

3. Şiddet eğilimi yüksek kişilerin aile ve arkadaşlarıyla olan bağlanma ilişkisine bakılarak bu kişilerle güvenli bağlanma ilişkisi oluşturması için gerekli psikososyal destek sağlanabilir.

4.KAYNAKÇA

- Agüero J. M. (2020). COVID-19 and the rise of intimate partner violence. *World Development*, 137, 105217.
- Aksel, E. S. ve Kaplan, B. (2013). Ergenlerde bağlanma ve saldırganlık davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Nesne-Psikoloji Dergisi*, (1), 20-49.
- Allan, J. (2017). *An Analysis of Albert Bandura's Aggression A Social Learning Analysis*, Macat Library.
- Allen, J. P. ve Land, D. (1999). Attachment in ado-lescence. In J. Cassidy, & P. R. Shaver (Eds.), *Handbook of attachment: Theory, research, and clinical applications* (pp. 319-335). New York: Guilford Press.
- Alonso-Arbiol, I., Shaver, P. R., ve Yáñez, S. (2002). Insecure attachment, gender roles, and interpersonal dependency in the basque country. *Personal Relationships*, 9(4), 479-490.
- Alpar, R. (2014). *Uygulamalı İstatistik ve Geçerlik-Güvenilirlik*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Atan, T., Ünver, Ş. & İslamoğlu, İ. (2019). Analysis of rejection sensitivity levels of students studying at university. *Toplum Bilimleri Dergisi*, 27, 529-538.
- Ayduk, O., Downey, G., Testa, A., Yen, Y., & Shoda, Y. (1999). Does rejection elicit hostility in rejection sensitive women?. *Social Cognition*, 17(2), 245-271.
- Babacan Gümüş A. & Keskin G. (2016). Bir üniversite öğrenci örnekleminde bağlanma stilleri ve şiddet eğiliminin incelenmesi. *Sağlık ve Toplum*, 26, 33-42.
- Bakırcıoğlu, R. (2012). *Ansiklopedik Eğitim ve Psikoloji Sözlüğü*, Ankara: Anı Yayıncılık.
- Barbaro, N., Boutwell, B. B., & Shackelford, T. K. (2019). Associations between attachment anxiety and intimate partner violence perpetration and victimization: Consideration of genetic covariation. *Personality and Individual Differences*, 147,

332–343.

- Bartholomew, K. & Horowitz, L. (1991). Attachment styles among young adults: A test of four category model. *Journal of Personality and Social Psychology*, 61, 226-241.
- Bebiş, H , Çoşkun, U & Açıkel, C . (2014). Bir ortaöğretim okulundaki öğrencilerin şiddet eğilim düzeyi ve ilişkili faktörlerin incelenmesi. *Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 30 (2), 1-17.
- Bookwala, J., & Zdaniuk, B. (1998). Adult attachment styles and aggressive behavior within dating relationships. *Journal of Social and Personal Relationships*, 15(2), 175–190.
- Bowlby, J. (1973). *Attachment and loss. Vol. 2: Separation: anxiety and anger*. New York, NY: Basic Books.
- Bowlby, J.(1977). The making and breaking of affectional bonds. I. Aetiology and psychopathology in the light of attachment theory. *British Journal of Psychiatry*. 130(1), 201-10.
- Bozkuş, O. & Araz, A. (2015). Narsisizm ve evlilik uyumu ilişkisinde eeddedilme duyarlılığı ve olumlu yanılısamaların aracı rolü. *Nesne Psikolojisi Dergisi*, 3(6), 29-54.
- Bretherton I. (1992). The origins of attachment theory: John Bowlby and Mary Ainsworth. *Developmental Psychology*. 28, 759–775.
- Büyüköztürk, Ş. (2016). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. Ankara: Pegem.
- Coker, A.L., Davis, K.E., Arias, I., Desai, S., Sanderson, M., Brandt, H.M. & Smith, P.H. (2002). Physical and mental health effects of intimate partner violence for men and women. *American Journal of Preventive Medicine*, 23(4), 260-268.
- Coker, A.L., Smith, P.H., Bethea, L., King, M.R. & McKeown, R.E. (2000). Physical health consequences of physical and psychological intimate partner violence. *Archives of Family Medicine*, 9(5), 451-7.

- Colin, V.L. (1996). *Human attachment*. Philadelphia: Temple University Press.
- Caldwell, J. E., Swan, S. C., & Woodbrown, V. D. (2012). Gender differences in intimate partner violence outcomes. *Psychology of Violence*, 2(1), 42–57.
- Çalışır, M. (2009). Yetişkin bağlanma kuramı ve duygulanım düzenleme stratejilerinin depresyonla ilişkisi. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 1(3), 240-255.
- Çayır, C. & Çetin, Ö. (2011). Din ve şiddet üzerine psikolojik bir yaklaşım. *Dicle Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 14(1), 1-34.
- Çelik, H. (2006). Üniversite birinci sınıf öğrencilerinin saldırganlık tepkileri, bağlanma tarzları ve kişilerarası şemalarının incelenmesi [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi].
- Çelikkaleli, Ö & Avcı, R. (2016). Üniversite öğrencilerinin cinsiyet ve toplumsal cinsiyet rollerine göre bağlanma biçimlerinin incelenmesi. *Bilgisayar ve Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 4 (7), 103-123.
- Çıkkılı-Uytun, M., Öztop, D.B., Eşel, E. (2013). Ergenlik ve erişkinlikte bağlanma davranışının değerlendirilmesi. *Düşünen Adam Psikiyatri ve Nörolojik Bilimler Dergisi*, 26, 177-189.
- Day, N. E., & Porter, T. H. (2017). Lacerations of the Soul: Rejection-Sensitive Business School Faculty and Perceived Publication Performance. *Journal of Leadership & Organizational Studies*, 25(1), 101–115.
- Demir Şad, E. (2007). Akranları tarafından reddedilen ve kabul edilen ilköğretim II.kademe öğrencilerinin özsaygı, sosyal beceri, davranış problemleri ve okul başarılarının karşılaştırılması [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi].
- Downey, G. & Feldman, S. I. (1996). Implications of rejection sensitivity for intimate relationships. *Journal of Personality and Social Psychology*, 70(6), 1327- 1343.
- Downey, G., Feldman, S., & Ayduk, O. (2000). Rejection sensitivity and male violence

- in romantic relationships. *Personal Relationships*, 7(1), 45–61.
- Downey, G., Freitas, A. L., Michaelis, B., & Khouri, H. (1998). The self-fulfilling prophecy in close relationships: Rejection sensitivity and rejection by romantic partners. *Journal of Personality and Social Psychology*, 75(2), 545–560.
- Eder, R. A. & Mangelsdorf, S. C. (1997). The emotional basic of early personality development: Implications for the emergent self-concept. (Edt. R. Hogan, Johnson ve S.R. Briggs), *Handbook of Personality Psychology*. 209-240. San Diego, CA, US: Academic Press.
- Eren, A . (2005). Korku kültürü, değerler kültürü ve şiddet. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi* , 8(8).
- Erözkan, A. (2004). Üniversite öğrencilerinin kişilerarası duyarlılıkları ile reddedilme duyarlılıklarının bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(2), 85-98.
- Erözkan, A. (2007). Üniversite öğrencilerinin reddedilme duyarlılıkları ile sosyal kaygı düzeylerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(17), 225-240.
- Erözkan, A. (2009). Rejection sensitivity levels respect to attachment styles, gender and parenting styles: A study with Turkish students. *Social Behavior and Personality*, 37(1), 1-14.
- Farahani, H.A., Aghamohamadi, S., Kazemi, Z., Bakhtiarvand, F. & Ansari, M. (2011). Examining the relationship between sensitivity to rejection and using Facebook in university students. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*. 28, 807-810.
- Feldman, S. & Downey, G. (1994). Rejection sensitivity as a mediator of the impact of childhood exposure to family violence on adult attachment behavior. *Development and Psychopathology*, 6, 231-247.
- Follingstad, D. R., Bradley, R. G., Helff, C. M., & Laughlin, J. E. (2002). A model for

- predicting dating violence: Anxious attachment, angry temperament and need for relationship control. *Violence and Victims*, 17(1), 35–48.
- Gallagher RV. & Bentley CG. (2010). Links between rejection sensitivity and adolescent romantic relationship functioning: The mediating role of problem-solving behaviors. *Journal of Aggression, Maltreatment & Trauma*, 19, 603-623.
- Gao, S., Assink, M., Cipriani, A., Liu, T., Chan, L. K. & Ip, P. (2019). Associations between rejection sensitivity, aggression, and victimization: A Meta-analytic review. *Trauma, Violence & Abuse*.
- Gençtan, E., (1997). *Psikodinamik psikiyatri ve normal dışı davranışlar*, Remzi Kitabevi, İstanbul.
- Gezer, Z. Ü. (2001). The relationship between attachment styles of adolescents and their family environments [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi].
- Göger, F. (2020). Suça sürüklenen çocuklarda şiddet eğilimi ile benlik saygısı arasındaki ilişkinin incelenmesi [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, İnönü Üniversitesi].
- Göncü Köse, A., Özen-Çıplak, A., Ulaşan-Özgüle, E.T. & Sümer, N. (2017). Reddedilme duyarlılığı ölçeğinin Türkçeye uyarlanması. *Nesne*, 5(11), 383-403.
- Haigler, V.,F., Day, H.,D. & Marshall, D.,D. (1995). Parental Attachment and Gender-Role Identity. *Sex Roles*. 33(3/4), 203-220.
- Haskan, Ö. & Yıldırım, İ. (2012). Şiddet Eğilimi Ölçeği'nin geliştirilmesi. *Eğitim ve Bilim*, 37(163), 165-177.
- Hazan, C., & Shaver, P. R. (1987). Romantic love conceptualized as an attachment process. *Journal of Personality and Social Psychology*, 52, 511-524.
- Hazan C. & Shaver, P.R.(1994). Attachment as an organizational framework for research on close relationships. *Psychological Inquiry*, 5(1), 1-22.

- Hill, G. (2001). A Level psychology through diagrams. Oxford: Oxford University press.
- Holmes, J. (1993) Attachment theory: a biological basis for psychotherapy? *British Journal of Psychiatry*. 163, 430-438.
- Horney, K. (1937). The neurotic personality of our time. New York: Norton
- Ishaq, M. & Haque, M.A. (2016). Attachment styles, self-esteem and rejection sensitivity among university students, *Pak. J. Psychol.* 2015; 46 (2): 3-22
- İlgar, M. Z. & Coşkun İlgar, S. (2018). Şiddet eğiliminde bağlanmanın rolü. *Biruni Sağlık ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, 1.
- Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı (2016-2020), Ankara.
- Kağıtçıbaşı, Ç. & Cemalcılar, Z. (2014). Dünden bugüne insan ve insanlar (Sosyal Psikolojiye Giriş). İstanbul: Evrim Yayınevi.
- Karaboğa, F. (2018). Ebeveyn reddi yüksek olan ergenlerin şiddet eğilimine yönelmesinde bağlanma biçiminin etkisinin incelenmesi [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Aydın Üniversitesi].
- Karasar, N. (2016). Bilimsel irade algı çerçevesinde bilimsel araştırma yöntemi. Ankara: Nobel.
- Kaufman, M. (1999). The seven p's of men's violence. <http://www.michaelkaufman.com/1999/the-7-ps-of-mens-violence/>
- Kaukinen C. (2014). Dating violence among college students: the risk and protective factors. *Trauma Violence Abuse*, 15(4), 283-96.
- Khoshkam, S., Bahrami, F., Ahmadi, A. & Fatehizade, M. (2012). Attachment style and rejection sensitivity: The mediating effect of self-esteem and worry among Iranian college students. *Europe's Journal of Psychology* 8(3):363-374
- Kılıç, R. (2007). Okullarda şiddetin önlenmesi ve azaltılması. S. Gelbal (Ed.). Okullarda şiddetin önlenmesi: Mevcut uygulamalar ve sonuçları. (ss. 25-48).

- Ankara: Türk Eğitim Derneği Yayınları.
- Kızmaz, Z. (2006). Şiddetin sosyo-kültürel kaynakları üzerine sosyolojik bir yaklaşım. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(2), 247-267.
- Kitahara, M. (1987). Perception of parental acceptance and rejection among Swedish university students. *Child Abuse & Neglect*, 11(2), 223-227.
- Kirkpatrick, L. A., & Davis, K. E. (1994). Attachment style, gender, and relationship stability: A longitudinal analysis. *Journal of Personality and Social Psychology*, 66(3), 502-512.
- Kirkpatrick, L. A., & Hazan, C. (1994). Attachment styles and close relationships: A four-year prospective study. *Personal Relationships*, 1(2), 123-142.
- Kodan Çetinkaya, S. (2013). Üniversite öğrencilerinin şiddet eğilimlerinin ve toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının incelenmesi. *Nesne*, 1 (2), s.21-43.
- Kotan, T. Ş., (2016). Boşanmış ve boşanmamış ailelere sahip üniversite öğrencilerinde reddedilme duyarlılığının bağlanma stilleriyle ilişkisinin incelenmesi [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Işık Üniversitesi].
- Körük, S. (2020). Saldırganlık ve şiddeti açıklayan kuramlar. Özabacı, N. (Ed.). *Çağımızın Çözüm Arayan Sorunu Şiddet*, (pp. 93-104). Pegem Akademi Yayıncılık.
- Lee, S., & Lee, D. K. (2018). What is the proper way to apply the multiple comparison test?. *Korean journal of anesthesiology*, 71(5), 353-360.
- Levy, S. R., Ayduk, O., & Downey, G. (2001). The role of rejection sensitivity in people's relationships with significant others and valued social groups. In M. R. Leary (Ed.), *Interpersonal rejection* (pp. 251-289). Oxford University Press.
- Limnili, G. & Özçakar, N. (2017). Farklı Boyutlarıyla Şiddet. *Klinik Tıp Dergisi*, 9(2), 55-60.
- Magorokosho, N.K. & Mberira, M. (2020). Attachment styles as predictors of intimate partner violence: A retrospective study with a student population, *Journal of*

- Psychology in Africa, 30(3), 192-196.
- Maltese, A., Gallai, B., Marotta, R., Lavano, F., Lavano, S.M., Tripi, G. vd. (2017).
Neurosciences and attachment theory: A Brief review. *Acta Medica Mediterranea*,
33, 1249-1255.
- Mazza, M., Marano, G., Lai, C., Janiri, L. & Sani, G. (2020). Danger in danger:
Interpersonal violence during COVID-19 quarantine. *Psychiatry Research*,
289,113046.
- Mellin, E. A. (2008). Rejection sensitivity and college student depression: Findings
and implications for counseling. *Journal of College Counseling*, 11(1), 32-41.
- Mikulincer, M. (1998). Adult attachment style and individual differences in functional
versus dysfunctional experiences of anger. *Journal of Personality and Social
Psychology*, 74, 513-524.
- Mikulincer, M., Shaver, P. R., & Pereg, D. (2003). Attachment theory and affect
regulation: the dynamics, development, and cognitive consequences of attachment-
related strategies. *Motivation and Emotion*, 27 (2), 77–102.
- Moretti, M. M., & Peled, M. (2004). Adolescent-Parent attachment: Bonds that
support healthy development. *Paediatrics and Child Health*, 9(8), 551-555.
- Mutlu, E. (2012). Televizyon, çocuklar ve şiddet. *İstanbul Üniversitesi İletişim
Fakültesi Dergisi*, 0 (4), 41-77.
- Natarajan, G., Somasundaram, C.P. & Sundaram, K. R. (2011). Relationship Between
attachment security and rejection sensitivity in early adolescence. *Psychological
Studies*, 56 (4), 378-386.
- Özdemir, H. E. (2017). Bir grup üniversite öğrencisinde bağlanma stilleri ile narsisizm
arasındaki ilişki: reddedilme duyarlılığının aracı rolü. [Yayınlanmamış Yüksek Lisans
Tezi, Işık Üniversitesi].
- Özen, A., Sümer, N., & Demir, M. (2011). Predicting friendship quality with rejection

- sensitivity and attachment security. *Journal of Social and Personal Relationships*, 28(2), 163-181.
- Perez Vincent, S.M. & Carreras, E. (2020). Evidence from a domestic violence hotline in Argentina. *COVID-19 Lockdowns and Domestic Violence*, doi: <http://dx.doi.org/10.18235/0002490>
- Pietrzak, J., Downey, G. & Ayduk, O. (2005). Rejection sensitivity as an interpersonal vulnerability. In *Interpersonal Cognition* (Ed. MW Baldwin), 62-84. New York, Guilford Press.
- Polat, O. (2017). Şiddet. *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, 22 (1), 15-34.
- Raja, S. N., McGee, R., & Stanton, W. R. (1992). Perceived attachments to parents and peers and psychological well-being in adolescence. *Journal of Youth and Adolescence*, 21(4), 471-485.
- Romero-Canyas, R., Downey, G., Berenson, K., Ayduk, O., & Kang, N. J. (2010). Rejection sensitivity and the rejection-hostility link in romantic relationships. *Journal of Personality*, 78(1), 119-148.
- Rosenbach, C. (2013). Rejection sensitivity: etiological aspects an psychopathological impact. Dissertation: Freie Universitat Berlin.
- Santrock, J.W. (2017). Yaşam boyu gelişim psikolojisi. (Çev. Ed. Yüksel, G.) Ankara: Nobel Akademik.
- Sarıçam, H. (2011). Üniversite öğrencilerinin reddedilme duyarlılıkları ile benlik saygıları ve yalnızlık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi].
- Sarıçam, H. (2012, Nisan). Reddedilme duyarlılığının farklı değişkenlere göre incelenmesi. 17. Ulusal Psikoloji Kongresinde sunulan poster, Boğaziçi Üniversitesi.
- Saygı, D. & Uyanık Balat, G. (2013). Anasınıfına devam eden çocukları olan annelerin

- çocukları ile ilişkilerinin incelenmesi. *International Journal of Human Sciences*, 10(1), 844-862.
- Saymaz, İ. (2003). Üniversite Öğrencilerinin Kişilerarası İlişkileri ve Bağlanma Stilleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. İstanbul Üniversitesi.
- Scheffe, H. (1953). A method of judging all contrasts in the analysis of variance. *Biometrika*, 40, 87-104.
- Scheffe, H. (1959). *The analysis of variance*. New York: John Wiley press.
- Sert Ağır, M. (2010). Çağdaş Psikoloji Akımları, İstanbul Üniversitesi.
- Set, Z. (2019). Potential Regulatory Elements Between Attachment Styles and Psychopathology: Rejection Sensitivity and Self-esteem. *Noro Psikiyatr Ars.*, 56 (3), 205-212.
- Shi, L. (2003). The association between adult attachment styles and conflict resolution in romantic relationships. *American Journal of Family Therapy*, 31(3), 143–157.
- Silver, M. E., Field, T. M., Sanders, C. E., Diego, M. (2000). Angry adolescents who worry about becoming violent. *Adolescence*, 35(140): 663-670.
- Simpson, J.A. (1990). Influence of attachment styles on romantic relationships. *Journal of Personality and Social Psychology*, 59(5), 971–980.
- Soyaslan, Ş.Ö., (2019). Ergenlerde Akran Etkisine Direnme: Türkçe Uyarlaması, Bağlanma ve Reddedilme Duyarlılığıyla İlişkisi [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. İstanbul Üniversitesi.
- Soysal, A. Bodur, Ş., İşeri, E. & Şenol, S. (2005). Bebeklik dönemindeki bağlanma sürecine genel bir bakış. *Klinik Psikiyatri*, 8, 88-99.
- Straus, M. (2008). Dominance and symmetry in partner violence by male and female university students in 32 nations. *Children and Youth Services Review*, 30(3), 252-275
- Sümer, N. & Güngör, D. (1999). Yetişkin bağlanma stilleri ölçeklerinin Türk örnekleme

- üzerinde psikometrik değerlendirmesi ve kültürlerarası bir karşılaştırma. *Türk Psikoloji Dergisi*, 14, 71-106.
- Spencer, C. M., Keilholtz, B. M., & Stith, S. M. (2020). The Association Between Attachment styles and physical intimate partner violence perpetration and victimization: A metaanalysis. *Family Process*. doi: 10.1111/famp.12545.
- Şahin, E.M. & Yetim, D. (2008). Aile Hekimliğinde Kadına Yönelik Şiddete Yaklaşım. *Aile Hekimliği Dergisi*, 2(2), 48-53.
- Tabachnick, B.G. ve Fidell, L.S.(2013). Using multivariate statistics(Sixth edition). United States: Pearson Education.
- T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu. (1998). Aile İçinde Ve Toplumsal Alanda Şiddet. Bilim Serisi: 113. Başbakanlık Basımevi.Ankara.
- T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü. (2008). Toplumsal Cinsiyet Eşitliği. Sarp Üner.
- Tekin, F. N. (2019). Üniversite Öğrencilerinin Bağlanma Stilleri ile Prososyal Davranış Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Kırıkkale Üniversitesi.
- Tozar Z., (2001), “Çağın Terör Olayının Ardından Suç Beyinde mi?”, *Bilim Teknik*, 48-53.
- Turan Akdağ, S. (2011). Ergenlerin Bağlanma Stilleri ile Ebeveynlerinin Bağlanma Stilleri Arasındaki İlişki. [Uzmanlık Tezi]. Akdeniz Üniversitesi.
- Turan Cebeci, S. C. (2009). Tam Aileye ve Tek Ebeveyne Sahip Ailelerden Gelen 7-12 Yaşları Arasındaki Çocukların Bağlanma Stilleri ve Kaygı Durumları Arasındaki İlişki [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Maltepe Üniversitesi.
- Turan, R & Duy, B . (2020). Self-Esteem, Attachment, Gender Roles and Social Approval as Predictors of the Attitudes Toward Dating Violence . *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi* , 10 (56) , 1-36 .

- Tussey, B. E., Tyler, K. A., & Simons, L. G. (2018). Poor Parenting, Attachment Style, and Dating Violence Perpetration Among College Students. *Journal of Interpersonal Violence*, 36(5-6), 2097-2116.
- Türk Dil Kurumu. Sözlük. <https://sozluk.gov.tr/> (Erişim tarihi: 21.10.2020)
- Türkoğlu, S. (2014). Kadına Yönelik Şiddeti Özendiren Diziler Üzerine Etki Araştırması. *Atatürk İletişim Dergisi*, (7), 143-160
- Tüzün, O., & Sayar, K. (2006). “Bağlanma Kuramı ve Psikopatoloji”, *Düşünen Adam*, 19(1), 24-39.
- Uluçay, T. (2018). Lise Öğrencilerinin Dinledikleri Müzik Türlerinin Şiddet Eğilimlerine Etkisi. *Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi*, 41, 135-153.
- Uluyol, F. M. (2014). Bağlanma Örüntüleri, Eşe Yönelik Kişilerarası Şemalar ve Evlilik Sorunlarıyla Başa Çıkabilme Düzeyleri Arasındaki İlişkiler [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Hacettepe Üniversitesi.
- Unger, J. A. M., & De Luca, R. V. (2014). The relationship between childhood physical abuse and adult attachment styles. *Journal of Family Violence*, 29(3), 223–234.
- Ünsal, A. (1996). “Genişletilmiş Bir Şiddet Tipolojisi”, *Cogito*, 4(6-7), 29-36.
- Velotti, P., Rogier, G., Beomonte Zobel, S., Chirumbolo, A., & Zavattini, G. C. (2020). The Relation of Anxiety and Avoidance Dimensions of Attachment to Intimate Partner Violence: A Meta-Analysis About Perpetrators. *Trauma, Violence, & Abuse*: 152483802093386. doi:10.1177/1524838020933864
- Volz, A. R., & Kerig, P. K. (2010). Relational Dynamics Associated with Adolescent Dating Violence: The Roles of Rejection Sensitivity and Relational Insecurity. *Journal of Aggression, Maltreatment & Trauma*, 19(6), 587–602.
- World Health Organization (2002). *World Report on Violence and Health*. Geneva: WHO.

- Weeks, A. (2011). The harsh sting of rejection: Rejection sensitivity, attachment styles, autobiographical memory, and why some feel the sting more than others (Unpublished honors thesis). Connecticut College, New London
- West, M. L., & Sheldon-Keller, A. E. (1994). Patterns of relating: An adult attachment perspective. Guilford Press.
- Yağız, R., Ümran, S. & Güner, Ö. (2020). The effect of university students' violence tendency on their attitude towards domestic violence and the factors affecting domestic violence attitudes. *J Inj Violence Res.* 12(1), 39–46.
- Yalçın, Ç. (2015) "Türkiye'de ev hizmetlerinde çalışan göçmen kadınlar ve ekonomik şiddet". *Fe Dergisi*, 7(1), 50-60.
- Yürek, D. (2018). Reddedilme Duyarlılığı, Kişilerarası Çatışma Çözme Stilleri ve Bağlanmanın Karanlık Üçlü Kişilik Özellikleri ile İlişkisi: Erken Dönem Uyumsuz Şemaların Aracı Rolü [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. İzmir Katip Çelebi Üniversitesi.

EKLER

Ek A. Çağ Üniversitesi Etik Kurul Onay Belgesi

T.C	
ÇAĞ ÜNİVERSİTESİ	
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ	
TEZ / ARAŞTIRMA / ANKET / ÇALIŞMA İZİNİ / ETİK KURULU İZİNİ TALEP FORMU VE ONAY TUTANAK FORMU	
ÖĞRENCİ BİLGİLERİ	
T.C. NOSU	
ADI VE SOYADI	Hazal KANDEMİR
OGRENCI NO	201810037
TEL. NO.	
E - MAIL	
ANA BİLİM DALI	PSİKOLOJİ
HANGİ AŞAMADA OLDUĞU (DERS / TEZ)	TEZ
İSTEKDE BULUNDUĞU DÖNEME AİT DÖNEMLİK KAYDININ YAPILIP-YAPILMADIĞI	2020/ 2021 - GÜZ DÖNEMİ KAYDINI YENİLEDİM.
ARAŞTIRMA/ANKET/ÇALIŞMA TALEBİ İLE İLGİLİ BİLGİLER	
TEZİN KONUSU	ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE BAĞLANMA STİLLERİNE GÖRE REDDEDİLME DUYARLILIĞI VE ŞİDDETE EĞİLİMİN İNCELENMESİ
TEZİN AMACI	Bağlanma davranışı, bir kişinin genellikle güçlü ve/veya akıllı olarak düşünülen diğer bireylerle yakınlığı elde etme ve bu yakınlığı sürdürmeye yönelik davranış biçimi olarak ifade edilir. Özellikle erken çocukluk döneminde belirgin olan bağlanma davranışı, doğumdan ölüme kadar olan süreçte bireyi niteleyen özellikleri düzenler (Bowlby, 1977, s. 203).Bağlanma kuramcılarında göre bebeğin bağlanmanın gerçekleştiği kişi ile kurduğu ilişki, bebeğe rahatlık hissi veren ve güvenli bir üs niteliğinde olmadığında, bu durum bebekte kaygı ve öfke duygularının ortaya çıkmasına sebep olmaktadır(Çelik, 2006, s. 27). Bu da ileriki yaşamında reddedilmeye duyarlı olma veya şiddete eğilimin yüksek olmasına yol açabilir. Bu iki değişkenin bebeklikten itibaren geliştiği göz önüne alındığında bireylerin bağlanma stilleri ile ilişkili olabileceği düşünülmektedir. Bu nedenle bu çalışmanın temel amacı; üniversite öğrencilerinin çeşitli demografik değişkenlere ve bağlanma stillerine göre reddedilme duyarlılığı ve şiddete eğilim düzeylerinin farklılaşıp farklılaşmadığını incelemek olarak belirlenmiştir.
TEZİN TÜRKÇE ÖZETİ	Bu çalışmanın amacı; Çukurova bölgesi Adana, Mersin, Osmaniye ve Hatay illerinde bulunan üniversitelerde eğitim gören öğrencilerin bağlanma stillerine göre reddedilme duyarlılığı ve şiddet eğilim düzeyleri arasındaki ilişkisinin incelenmesidir. Bağlanma stilleri, reddedilme duyarlılık ve şiddete eğilim düzeylerinin cinsiyet, yaş, fakülte, bölü, ilişki durumu, anne-baba eğitim durumu ve 0-2 yaş arasında bakım veren kişi gibi bağımsız değişkenlere göre incelenmesi de planlanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu Çukurova Üniversitesi, Adana Alparslan Türkeş Bilim ve Teknoloji Üniversitesi, Mersin Üniversitesi, Tarsus Üniversitesi, Çağ Üniversitesi, Toros Üniversitesi, Osmaniye Korkut Ata üniversitesi, Mustafa Kemal Üniversitesi, İskenderun Teknik Üniversitelerinde eğitim gören öğrencileri oluşturacaktır.
ARAŞTIRMA YAPILACAK OLAN SEKTÖRLER/ KURUMLARIN ADLARI	Çukurova Üniversitesi, Adana Alparslan Türkeş Bilim ve Teknoloji Üniversitesi, Mersin Üniversitesi, Tarsus Üniversitesi, Çağ Üniversitesi, Toros Üniversitesi, Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi, Mustafa Kemal Üniversitesi, İskenderun Teknik Üniversitesi

İZİN ALINACAK OLAN KURUMA AİT BİLGİLER (KURUMUN ADI-ŞUBESİ/ MÜDÜRLÜĞÜ - İLİ - İLÇESİ)	<p>1) Çukurova Üniversitesi - Sarıçam/Adana, 2) Adana Alparslan Türkeş Bilim ve Teknoloji Üniversitesi - Sarıçam/Adana, 3)Mersin Üniversitesi - Yenişehir/Mersin, 4) Tarsus Üniversitesi - Tarsus/Mersin, 5) Çağ Üniversitesi - Tarsus/Mersin, 6) Toros Üniversitesi - Yenişehir/Mersin 7) Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi - Fakiuşağı/Osmaniye 8) Mustafa Kemal Üniversitesi - Alahan-Antakya/Hatay 9) İskenderun Teknik Üniversitesi - İskenderun/Hatay</p>
YAPILMAK İSTENEN ÇALIŞMANIN İZİN ALINMAK İSTENEN KURUMUN HANGİ İLÇELERİNE/ HANGİ KURUMUNA/ HANGİ BÖLÜMÜNDE/ HANGİ ALANINA/ HANGİ KONULARDA/ HANGİ GRUBA/ KİMLERE/ NE UYGULANACAĞI GİBİ AYRINTILI BİLGİLER	<p>Belirtilen üniversitelerin Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı`ndan izin alınması ve bu üniversitelerde eğitim gören tüm öğrencilere Bağlanma Stilleri, Reddedilme Duyarlılığı ve Şiddet Eğilimi konularında ölçekler aracılığıyla bilgi edinilmesi planlanmıştır. Ayrıca öğrencilere Google Formlar platformu üzerinden Bilgilendirilmiş Onam Formu, Demografik Bilgi Formu, İlişki Ölçekleri anketi, Şiddet Eğilim Ölçeği ve Reddedilme Duyarlılık Ölçeği uygulanması planlanmıştır.</p>
UYGULANACAK OLAN ÇALIŞMAYA AİT ANKETLERİN/ ÖLÇEKLERİN BAŞLIKLARI/ HANGİ ANKETLERİN - ÖLÇELERİN UYGULANACAĞI	<p>Bilgilendirilmiş Onam Formu, Demografik Bilgi Formu, İlişki Ölçekleri Anketi, Reddedilme Duyarlılık Ölçeği, Şiddet Eğilim Ölçeği</p>

ÖĞRENCİNİN ADI - SOYADI: HAZAL KANDEMİR		ÖĞRENCİNİN İMZASI: Enstitü müdürlüğünde evrak aslı imzalıdır.		
		TARİH: 24 / 12/ 2020		
TEZ/ ARAŞTIRMA/ANKET/ÇALIŞMA TALEBİ İLE İLGİLİ DEĞERLENDİRME SONUCU				
1. Seçilen konu Bilim ve İş Dünyasına katkı sağlayabilecektir.				
2. Anılan konu Psikoloji bilimi faaliyet alanı içerisine girmektedir.				
1.TEZ DANIŞMANININ ONAYI	2.TEZ DANIŞMANININ ONAYI (VARSA)	SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRÜNÜN ONAYI	A.B.D. BAŞKANININ ONAYI	
Adı - Soyadı: Binnaz KIRAN	Adı - Soyadı:	Adı – Soyadı: Murat KOÇ	Adı - Soyadı:Şükrü UĞUZ	
Unvanı: Prof.Dr.	Unvanı:	Unvanı: Doç.Dr.	Unvanı: Prof. Dr.	
İmzası: Evrak onayı e-posta ile alınmıştır.	İmzası:	İmzası: Evrak onayı e-posta ile alınmıştır.	İmzası: Evrak onayı e-posta ile alınmıştır.	
24 / 12 / 2020	.... / .... / 20....	25 / 12 / 2020	24 / 12 / 2021	
ETİK KURULU ASIL ÜYELERİNE AİT BİLGİLER				
Adı - Soyadı: Mustafa BAŞARAN	Adı - Soyadı: Yücel ERTEKİN	Adı - Soyadı: Deniz Aynur GÜLER	Adı - Soyadı: Ali Engin OBA	Adı - Soyadı: Mustafa Tefik ODMAN
Unvanı : Prof. Dr.	Unvanı : Prof. Dr.	Unvanı: Prof. Dr.	Unvanı : Prof. Dr.	Unvanı: Prof. Dr.
İmzası: Evrak onayı e-posta ile alınmıştır.	İmzası: Evrak onayı e-posta ile alınmıştır.	İmzası: Evrak onayı e-posta ile alınmıştır.	İmzası :	İmzası : .....
24 / 12 / 2021	(Y. Dr. Öğr. Üyesi Sami Doğru) 24 / 12 / 2021	24 / 12 / 2021	.... / ..... / 20....	... / ..... / 20....
Etik Kurulu Jüri Başkanı - Asıl Üye	Etik Kurulu Jüri Asıl Üyesi	Etik Kurulu Jüri Asıl Üyesi	Etik Kurulu Jüri Asıl Üyesi	Etik Kurulu Jüri Asıl Üyesi
OY BİRLİĞİ İLE	☐	Çalışma yapılacak olan tez için uygulayacak olduğu Anketleri/Formları/Ölçekleri Çağ Üniversitesi Etik Kurulu Asıl Jüri Üyelerince İncelenmiş olup, 25 / 01 / 2021 - 04 / 03 / 2021 tarihleri arasında uygulanmak üzere gerekli izin verilmesi taraflarımızca uygundur.		
OY ÇOKLUĞU İLE	☒			
AÇIKLAMA: BU FORM ÖĞRENCİLER TARAFINDAN HAZIRLANDIKTAN SONRA ENSTİTÜ MÜDÜRÜNE ONAYLATILARAK ENSTİTÜ SEKRETERLİĞİNE TESLİM EDİLECEKTİR. AYRICA YAZININ PUNTOSU İSE 12 (ON İKİ) PUNTO OLACAK ŞEKİLDE YAZILARAK ÇIKTI ALINACAKTIR.				

Ek B. Çağ Üniversitesi Tez Anket İzin İstek Yazıları

T.C.
ÇAĞ ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü

Sayı : 23867972-044-E.2000004712
Konu : Hazal KANDEMİR'e Ait Tez
Anket İzni Hakkında

25.12.2020

DAĞITIM YERLERİNE

Psikoloji Tezli Yüksek Lisans Programında 201810037 numaralı öğrencimiz olan **Hazal KANDEMİR**, "Üniversite Öğrencilerinde Bağlanma Stillerine Göre Reddedilme Duyarlılığı Ve Şiddete Eğilimin İncelenmesi" konulu tez çalışmasını Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi öğretim üyesi **Prof.Dr. Binnaz KIRAN** danışmanlığında halen yürütmektedir. Adı geçen öğrencinin tez çalışması kapsamında **Üniversitenize bağlı tüm programlarda halen eğitim görmekte olan tüm öğrencileri** kapsamak üzere google formları aracılığıyla uzaktan ölçme araçları ile kopyası Ek'lerde sunulan bir anket uygulamasını yapmayı planlamaktadır.Gerekli iznin verilmesini arz ederim.

Prof. Dr. Ünal AY
Rektör

Ek : 3 sayfa tez etik kurul izin formu, 15 sayfa ölçekler, 6 sayfa tez etik kurul izin onay e-posta yazıları.

Dağıtım:

Gereği:

Adana Alparslan Türkeş Bilim ve Teknoloji Üniversitesi Rektörlüğüne
Çukurova Üniversitesi Rektörlüğüne
Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Rektörlüğüne
İskenderun Teknik Üniversitesi Rektörlüğüne
Mersin Üniversitesi Rektörlüğüne
Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi Rektörlüğüne
Tarsus Üniversitesi Rektörlüğüne
Toros Üniversitesi Rektörlüğüne

E-Posta: aycankol@ceg.edu.tr

Evaluation
Version

T.C.
ÇAĞ ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü

Sayı : 23867972-044-E.2000004711
Konu : Hazal KANDEMİR'e Ait Tez
Anket İzni Hakkında

25.12.2020

DAĞITIM YERLERİNE

Psikoloji Tezli Yüksek Lisans Programında 201810037 numaralı öğrencimiz olan **Hazal KANDEMİR**, “**Üniversite Öğrencilerinde Bağlanma Stillerine Göre Reddedilme Duyarlılığı Ve Şiddete Eğilimin İncelenmesi**” konulu tez çalışmasını Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi öğretim üyesi **Prof.Dr. Binnaz KIRAN** danışmanlığında halen yürütmektedir. Adı geçen öğrencinin tez çalışması kapsamında **Üniversitemize bağlı İktisadi ve İdari Bilimler, Hukuk, Fen-Edebiyat Fakültelerinde, Meslek Yüksek Okulu, Yabancı Diller Yüksek Okulu, Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlükleri bünyesinde halen eğitim görmekte olan tüm öğrencileri** kapsamak üzere google formları aracılığıyla uzaktan ölçme araçları ile kopyası Ek'lerde sunulan bir anket uygulamasını yapmayı planlamakta olup, anketin Müdürlüğümüzce uygulanması uygundur.Gerekli iznin verilmesini arz ederim.

Doç. Dr. Murat KOÇ
Sosyal Bilimler
Enstitüsü Müdürü

Ek : 3 sayfa tez etik kurul izin formu, 15 sayfa ölçekler, 6 sayfa tez etik kurul izin onay e-posta yazıları.

Dağıtım:

Gereği:
Fen Edebiyat Fakültesi Dekanlığına
Hukuk Fakültesi Dekanlığına
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dekanlığına
Meslek Yüksek Okulu Müdürlüğüne
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne
Yabancı Diller Yüksekokulu Müdürlüğüne

Bilgi:
Rektörlük Makamına

E-Posta: aycankol@cag.edu.tr

Evaluatim
Versiyon

T.C.
ÇAĞ ÜNİVERSİTESİ
Hukuk Fakültesi

Sayı : E-82356537-000-2100000206
Konu : Tez Anket İzni

11.01.2021

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi : 31.12.2020 tarih ve 23867972-044-E.2000004836 sayılı yazımız.

Psikoloji Yüksek Lisans öğrenciniz Hazal KANDEMİR'in "Üniversite Öğrencilerinde Bağlanma Stillerine Göre Reddedilme Duyarlılığı Ve Şiddete Eğilimin İncelenmesi" başlıklı tez çalışması ile ilgili yapmak istediği anket çalışması Dekanlığımızca uygun görülmüştür.

Bilgilerinize sunulur.

Prof. Dr. Yücel ERTEKİN
Hukuk Fakültesi Dekanı

T.C.
ÇAĞ ÜNİVERSİTESİ
Fen Edebiyat Fakültesi

Sayı : E-33089555-044-2100000196
Konu : Hazal KANDEMİR'e Ait Tez
Anket İzni Hakkında

11.01.2021

DAĞITIM YERLERİNE

İlgi : Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğünün 31.12.2020 tarihli ve 23867972-044-E.2000004836 sayılı yazısı.

Psikoloji Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencilerinden 201810037 numaralı Hazal KANDEMİR'in "Üniversite Öğrencilerinde Bağlanma Stillerine Göre Reddedilme Duyarlılığı Ve Şiddete Eğilimin İncelenmesi" konulu tez çalışmasına ilişkin anketi yapması uygun bulunmuştur.

Bilgilerinizi arz/rica ederim.

Prof. Dr. Deniz Aynur GÜLER
Fen-Edebiyat Fakültesi Dekanı

Ek : Ölçekler

Dağıtım:
Gereği:
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne

Bilgi:
Rektörlük Makamına

T.C.
ÇAĞ ÜNİVERSİTESİ
 İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi

Sayı : 88998576-044-E.2000004842
 Konu : Hazal KANDEMİR'e Ait Tez
 Anket İzni Hakkında

31.12.2020

DAĞITIM YERLERİNE

İlgi : Sosyal Bilimler Enstitüsü'nün 25.12.2020 tarihli ve 23867972-044-E.2000004711 sayılı yazısı.

İlgi yazınızda konu edilen Estitünüz Psikoloji Tezli Yüksek Lisans Programı 201810037 numaralı öğrencisi Hazal KANDEMİR'in, "*Üniversite Öğrencilerinde Bağlanma Stillere Göre Reddedilme Duyarlılığı Ve Şiddete Eğilimin İncelenmesi*" konulu tez anket çalışmasını yapması Fakültemiz Dekanlığınca uygun bulunmuştur.

Gereği için bilgilerinizi rica ederim.

Prof. Dr. Mustafa BAŞARAN
 İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dekanı

Ek :
 1 - Tez çalışma Ölçekleri
 2 - Tez Anket ve Etik Kurul İzinleri

Dağıtım:
 Gereği:
 Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne

Bilgi:
 Rektörlük Makamına

T.C.
ÇAĞ ÜNİVERSİTESİ
Yabancı Diller Yüksekokulu

Sayı : 12345678-000-E.2000004835
Konu : Tez Anket İzni

31.12.2020

REKTÖRLÜK MAKAMINA

Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Bölümü Yüksek Lisans öğrencisi Hazal KANDEMİR'in uygulamak istediği anket uygulaması uygun görülmüş olup Müdür Yardımcısı Betül ÇOKBİLEN nezaretinde yürütülecektir.

Saygılarımla arz ederim.

Öğr. Gör. Hamdi
ÖNAL
Yabancı Diller Yüksek
Okulu Müdürü

T.C.
ÇAĞ ÜNİVERSİTESİ
Meslek Yüksek Okulu

Sayı : E-98052352-044-2100000077
Konu : Hazal KANDEMİR'e Ait Tez
Anket İzni Hakkında

05.01.2021

DAĞITIM YERLERİNE

İlgi : 31.12.2020 tarihli ve 23867972-044-E.2000004836 sayılı belge.

Sosyal Bilimler Enstitüsü'nün ilgi yazısında konu edilen Psikoloji Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi (201810037 numaralı) Hazal KANDEMİR, "Üniversite Öğrencilerinde Bağlanma Stillerine Göre Reddedilme Duyarlılığı Ve Şiddete Eğilimin İncelenmesi" konulu tez anket çalışmasının Yüksekokulumuz önlisans öğrencilerine uygulanması Müdürlüğümüzce uygun bulunmuştur.

Gereğini bilgilerinize rica ederim.

Prof. Dr. İlhan ÖZTÜRK
Meslek Yüksekokulu Müdürü

Dağıtım:
Gereği:
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne

Bilgi:
Rektörlük Makamına

E-Posta: albayrak@cag.edu.tr

Evaluation
Version

Bu belge 5070 sayılı elektronik imza kanununa göre güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Doğrulama adresi: <https://ubs.cag.edu.tr/BelgeDogrulama> - Doğrulama kodu: 9F23AFB

Ek D. Tarsus Üniversitesi Tez Anket Uygulama İzin Belgesi

T.C.
TARSUS ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı

Sayı : E-67780697-101.01.02.04-86
Konu : Hazal KANDEMİR'e Ait Tez
Anket İzni Hakkında

26.02.2021

ÇAĞ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Sosyal Bilimler Enstitüsü)

İlgi : 25.12.2020 tarihli ve 23867972-044-E.2000004712 sayılı yazı

İlgi sayılı yazınıza istinaden, Üniversiteniz Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencilerinden Hazal KANDEMİR'in, "Üniversite Öğrencilerinde Bağlanma Stilllerine Göre Reddedilme Duyarlılığı Ve Şiddete Eğilimin İncelenmesi" konulu tez çalışmasına ilişkin sunulan belgeler incelenmiş olup bahse konu çalışmanın, Üniversitemiz öğrencileri ile yapılması uygun görülmüştür.

Bu kapsamda, ilgili öğrencinizin söz konusu uygunluk yazımız ile Üniversitemize başvurması halinde, gerekli desteğin sağlanacağı hususunda;
Bilgilerinize arz ederim.

Prof. Dr. Ali DERAN
Rektör a.
Rektör Yardımcısı

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu : a49bf7359504

Belge Takip Adresi: <http://cbys.tarsus.edu.tr/EBYS/eim:adogrulama>

Tarsus Üniversitesi Rektörlüğü Kırtaltepe Mah. 33400 Tarsus / MERSİN

Bilgi için : TURGAY ATACAN

Telefon No :+90 (324) 600 00 33 Faks No :+90 (324) 600 00 60

Dahili: 88041

e-Posta : bilgi@tarsus.edu.tr İnternet Adresi: <http://www.tarsus.edu.tr/>

Keş Adresi: tarsusuniversitesi@hs01.kep.tr

Ek E. Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Tez Anket Uygulama İzin Belgesi

T.C.
HATAY MUSTAFA KEMAL ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Genel Sekreterlik

Sayı : E-39281331-044-17351
Konu : Hazal KANDEMİR'in Anket İzni

ÇAĞ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE

İlgi : 30/12/2020 tarihli ve 2000004712 sayılı yazınız.

Üniversitemiz Psikoloji Tezli Yüksek Lisans Öğrencisi Hazal KANDEMİR'in "**Üniversite Öğrencilerinde Bağlanma Stillerine Göre Reddedilme Duyarlılığı Ve Şiddete Eğilimin İncelenmesi**" başlıklı tez çalışması kapsamında hazırlanan anket çalışması Üniversitemiz Rektörlüğü tarafından uygun görülmüştür.
Bilgilerinize arz ederim.

Prof.Dr. Hasan KAYA
Rektör

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu : BE006AFK1 Pin Kodu : 13002

Adres: Genel Sekreterlik
Telefon: 03262213317 Faks: 03262213320
e-Posta: rektorlukyazisleri@mku.edu.tr Web: www.mku.edu.tr
Kep Adresi: mku@hs01.kep.tr

Belge Takip Adresi : <http://dogrulama.mku.edu.tr/en/View-SizindeBelgeDogrulama.aspx?V=BE006AFK1>

Bilgi için: Sanayi Seçük
Unvanı: Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni
Tel No: 03262213317

Ek F. Toros Üniversitesi Tez Anket Uygulama İzin Belgesi

T.C.
TOROS ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Genel Sekreterlik
Yazı İşleri Müdürlüğü

Sayı : E-95996538-605.01-1636
Konu : Bilimsel Çalışma İzni (H.Kandemir)

25.02.2021

ÇAĞ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE

İlgi : Çağ Üniversitesi Rektörlüğü 30.12.2020 tarihli ve 23867972-044-E.2000004712 sayılı yazısı.

İlgi yazınız ile; Üniversiteniz Psikoloji Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi Hazal KANDEMİR'in tez çalışması kapsamında Üniversiteniz Etik Kurulunca onaylanan anket çalışmasını Üniversitemiz öğrencilerine uygulayabilmesi hususunda izin talep edilmiştir.

Söz konusu çalışmaya esas belgeler incelenmiş ve anket çalışmasının online olarak gerçekleştirilmesi uygun bulunmuş olup, uygulama dokümanlarına erişim linkinin tarafımıza iletilmesi durumunda öğrencilerimize elektronik posta yoluyla bildirim yapılacaktır.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Prof.Dr. Ömer ARIÖZ
Rektör

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu : 87T1-3Y0P-DVL2

Belge Doğrulama Adresi : <https://ebysorgu.toros.edu.tr>

Adres: Bahçelievler Kampüsü 1857 Sokak No:12 33140 Yenışehir MERSİN
Telefon No : 0324 325 33 00 - 1103 Fax No : 0324 325 33 01
e-Posta : yaziisleri@toros.edu.tr İnternet Adresi : <https://www.toros.edu.tr/>
Kep Adresi : torosuniversitesi@hs01.kep.tr

Bilgi İçin :Bülent AĞLAMİŞ
Müdür
Dahili No:0324 325 33 00

Ek G. Bilgilendirilmiş Gönüllü Onam Formu

Değerli katılımcı,

Bu araştırma, Çağ Üniversitesi, Psikoloji Yüksek Lisans Programı kapsamında, Prof. Dr. Binnaz Kıran danışmanlığında, Hazal Kandemir tarafından yürütülen bir tez çalışmasıdır.

Çalışmaya katılım tamamen gönüllülük esasına dayanmaktadır ve formlarda kimliğinizi ortaya çıkaracak herhangi bir bilgi sunmanız beklenmemektedir. Verdiğiniz bilgiler gizli tutulacak ve sadece bilimsel çalışma ve yayın amacı doğrultusunda değerlendirilecektir.

Araştırmanın yaklaşık 20 - 25 dakika sürmesi öngörülmektedir. Her bir formda soruları ve yönergelerini dikkatli bir şekilde okumanız, soruları doğru ve eksiksiz bir biçimde yanıtlamanız çalışmanın güvenilirliği açısından oldukça önemlidir. Soruların duygu durumunda herhangi bir değişikliğe neden olması beklenmemektedir ancak, katılım sırasında herhangi bir nedenden dolayı devam etmek istemezseniz cevaplamayı bırakabilirsiniz.

Bu yazıyı okuduktan sonra araştırmamıza gönüllü olarak katılmak istiyorsanız aşağıdaki onay kutucuğunu işaretleyiniz.

Şartları okudum, araştırmaya kendi isteğimle katılmayı kabul ediyorum.

Ek H. Kişisel Bilgi Formu

Cinsiyetiniz:

Yaşınız:

İlişki Durumunuz

Size 0-2 yaş arası bakım veren kişi

Annenizin eğitim durumu:

Babanızın eğitim durumu:

Ek I. İlişki Ölçekleri Anketi

Aşağıdaki maddeler romantik ilişkileriniz dahil olmak üzere yakın ilişkilerinizde (arkadaşlık, dostluk gibi) hissettiğiniz duygulara iliskindir. Sizden, genel olarak, yakın ilişkilerinizde yaşadıklarınızı dikkate alarak aşağıdaki ifadeleri değerlendirmeniz istenmektedir. Aşağıdaki maddeleri yakın ilişki içinde olduğunuz kişileri düşünerek cevaplandırınız. Her maddenin ilişkinizdeki duygu ve düşüncelerinizi ne oranda yansıttığını karşılardaki 7 aralıklı ölçek üzerinde gösteriniz.

1.....2.....3.....4.....5.....6.....7
 Beni hiç Beni kısmen Tamamıyla
 tanımlamıyor tanımlıyor beni tanımlıyor

	1	2	3	4	5	6	7
1.Başkalarına kolaylıkla güvenemem.							
2.Kendimi bağımsız hissetmem benim için çok önemli.							
3.Başkalarıyla kolaylıkla duygusal yakınlık kurarım.							
4.Başkalarıyla çok yakınlaşırsam incitileceğimden korkuyorum.							
5.Başkalarıyla yakın duygusal ilişkilerim olmadığı sürece oldukça rahatım.							
6.Başkalarıyla tam anlamıyla duygusal yakınlık istiyorum.							
7.Yalnız kalmaktan korkarım.							
8.Başkalarına rahatlıkla güvenip bağlanabilirim.							
9.Başkalarına tamamıyla güvenmekte zorlanırım.							
10.Başkalarının bana dayanıp bel bağlaması konusunda oldukça rahatımdır.							
11. Başkalarının bana, benim onlara verdiğim kadar değer vermediğinden kaygılanırım.							
12. Kendi kendime yettiğimi hissetmem benim için çok önemli.							
13. Başkalarının bana bağlanmamalarını tercih ederim.							
14. Başkalarıyla yakın olmak beni rahatsız eder.							
15. Başkalarının bana, benim istediğim kadar yakınlaşmakta gönülsüz olduklarını düşünüyorum.							
16. Başkalarına bağlanmamayı tercih ederim.							

17. Başkaları beni kabul etmeyecek diye korkarım.							
18. Başkalarıyla tam olarak kaynaşıp bütünleşme arzumu bazen onları ürkütüp benden uzaklaştırıyor.							
19. Kendi kendime yettiğimi hissetmem benim için çok önemli.							
20. Birisi bana çok fazla yakınlaştığında rahatsızlık duyarım.							
21. Romantik ilişkide olduğum insanların benimle kalmak istemeyeceklerinden korkarım.							
22. Başkalarının bana bağlanmalarını tercih ederim.							
23. Terk edilmekten korkarım.							
24. Başkalarıyla yakın olmak beni rahatsız eder							
25. Başkalarının bana, benim istediğim kadar yaklaşmakta gönülsüz olduklarını düşünüyorum.							
26. Başkalarına bağlanmamayı tercih ederim.							
27. İhtiyacım olduğunda insanları yanımda bulacağımı biliyorum.							
28. Başkaları beni kabul etmeyecek diye korkarım.							
29. Romantik ilişkide olduğum insanlar, genellikle onlarla, benim kendimi rahat hissettiğimden daha yakın olmamı isterler.							
30. Başkalarıyla yaklaşmayı nispeten kolay bulurum.							

Ek J. Reddedilme Duyarlılık Ölçeği

Aşağıdaki her bir madde genelde üniversite öğrencilerinin bazen diğer kişilerden talep ettiği şeyleri tanımlamaktadır. Lütfen, her bir durumda/koşulda bulunduğunuzu düşünün ve cevaplarınızı ona göre verin. Her bir soruda, sizin için uygun olan numarayı daire içine alarak işaretlemeleri yapınız.

Maddeleri değerlendirirken, karşınızdaki kişinin (örneğin, bir hocanız veya bir arkadaşınızla ilgili olan maddelerde) lütfen belirli bir kişiyi değil, ORTALAMA BİR KİŞİYİ DÜŞÜNEREK yanıt veriniz.

Araştırma, **özel kişilere karşı olan tutumlarınızı değil, GENEL TUTUMLARINIZI** incelemektedir.

Her bir maddenin ardından gelen şu soruları yanıtlamanız beklenmektedir:

- 1)Başkalarının size tepkisi konusunda ne kadar **endişe eder veya kaygı duyarsınız?**
- 2)İlgili durumda diğer kişilerin ne tür tepki verebileceğini düşünürsünüz?

1. Sınıftaki birine notlarını ödünç alıp alamayacağınızı soruyorsunuz.

- a) Kişinin notlarını vermek isteyip istemeyebileceği ile ilgili olarak ne kadar **endişe eder veya kaygı duyarsınız?**

1	2	3	4	5	6
Hiç endişelenmem/Kaygı duymam			Çok endişelenirim/Kaygı duyarım		

- b) Bu kişinin notlarını bana isteyerek vermesini beklerdim.

1	2	3	4	5	6
Çok küçük ihtimalle			Çok büyük ihtimalle		

2.Romantik partnerinizden sizinle aynı eve taşınmasını istiyorsunuz.

- a) Romantik partnerinizin sizinle aynı eve taşınmayı isteyip istemeyeceği ile ilgili ne kadar **endişe eder veya kaygı duyarsınız?**

1	2	3	4	5	6
Hiç endişelenmem/Kaygı duymam			Çok endişelenirim/Kaygı duyarım		

b) Romantik partnerimin benimle aynı eve taşınmayı istemesini beklerdim.

1	2	3	4	5	6
---	---	---	---	---	---

Çok küçük ihtimalle

Çok büyük ihtimalle

3.Yurtdışı gezisine gitmek için ebeveynlerinizden destek istiyorsunuz.

a) Ebeveynlerinizin size yardımcı olmayı isteyip istemeyebileceği ile ilgili ne kadar **endişe eder veya kaygı duvarınız?**

1	2	3	4	5	6
---	---	---	---	---	---

Hiç endişelenmem/Kaygı duymam

Çok endişelenirim/Kaygı duyarım

b) Onların (Ebeveynlerimin) bana yardım etmek için istekli olmalarını beklerdim.

1	2	3	4	5	6
---	---	---	---	---	---

Çok küçük ihtimalle

Çok büyük ihtimalle

4.Yeni tanıştığınız birine çıkma teklif ediyorsunuz.

a) Kişinin sizinle çıkmak isteyip istemeyebileceği ile ilgili ne kadar **endişe eder veya kaygı duvarınız?**

1	2	3	4	5	6
---	---	---	---	---	---

Hiç endişelenmem/Kaygı duymam

Çok endişelenirim/Kaygı duyarım

b) O kişinin benimle çıkmayı istemesini beklerdim.

1	2	3	4	5	6
---	---	---	---	---	---

Çok küçük ihtimalle

Çok büyük ihtimalle

5.Romantik partneriniz bütün arkadaşlarla birlikte dışarı çıkmayı planlıyor, ancak siz geceyi sadece partnerinizle geçirmek istiyorsunuz ve bunu ona söylediniz.

a) Romantik partnerinizin bu isteğinizi kabul edip etmeyebileceği ile ilgili ne kadar **endişe eder veya kaygı duvarınız?**

1	2	3	4	5	6
---	---	---	---	---	---

Hiç endişelenmem/Kaygı duymam

Çok endişelenirim/Kaygı duyarım

b) Romantik partnerimin bu isteğimi kabul etmeye istekli olmasını beklerdim.

1	2	3	4	5	6
---	---	---	---	---	---

Çok küçük ihtimalle

Çok büyük ihtimalle

6.Günlük harcamalarınızı karşılamak için ebeveynlerinizden harçlığınızı arttırmalarını istiyorsunuz.

- a) Ebeveynlerinizin bu isteğinizi kabul edip etmeyebileceği konusunda ne kadar **endişe eder veya kaygı duvarsınız?**

1	2	3	4	5	6
---	---	---	---	---	---

Hiç endişelenmem/Kaygı duymam Çok endişelenirim/Kaygı duyarım

- b) Ebeveynlerimin yardımcı olmaya istekli olmalarını beklerdim.

1	2	3	4	5	6
---	---	---	---	---	---

Çok küçük ihtimalle Çok büyük ihtimalle

7.Derste yeni tanıştığınız birine birlikte kahve içmeyi teklif ediyorsunuz.

- a) Kişinin sizinle gelmeyi isteyip istemeyebileceği konusunda ne kadar **endişe eder veya kaygı duvarsınız?**

1	2	3	4	5	6
---	---	---	---	---	---

Hiç endişelenmem/Kaygı duymam Çok endişelenirim/Kaygı duyarım

- b) Diğer kişinin benimle gelmeyi istemesini beklerdim.

1	2	3	4	5	6
---	---	---	---	---	---

Çok küçük ihtimalle Çok büyük ihtimalle

8.Yakın bir arkadaşınıza onu ciddi şekilde üzecek bir şey söyledikten ya da yaptıktan sonra, yaklaşıyor ve konuşmak istiyorsunuz.

- a) Arkadaşınızın bu durumda sizinle konuşmak isteyip istemeyeceği ile ilgili ne kadar **endişe eder veya kaygı duvarsınız?**

1	2	3	4	5	6
---	---	---	---	---	---

Hiç endişelenmem/Kaygı duymam Çok endişelenirim/Kaygı duyarım

- b) Hemen benimle konuşup sorunlarımızı çözmek istemesini beklerdim.

1	2	3	4	5	6
---	---	---	---	---	---

Çok küçük ihtimalle Çok büyük ihtimalle

9.Dersten sonra hocanıza anlamadığınız bir konuda soru yöneltip size fazladan zaman ayırıp ayıramayacağını soruyorsunuz.

- a) Hocanızın size yardım etmeyi isteyip istemeyeceği ile ilgili ne kadar **endişe eder veya kaygı duvarsınız?**

1	2	3	4	5	6
---	---	---	---	---	---

Hiç endişelenmem/Kaygı duymam Çok endişelenirim/Kaygı duyarım

- b) Hocamın bana yardımcı olmak için istekli olmasını beklerdim.

1	2	3	4	5	6
---	---	---	---	---	---

Çok küçük ihtimalle Çok büyük ihtimalle

10.Okulunuzu bitirdikten sonraki yıllarda ailenizden para istiyorsunuz.

- a) Ebeveynlerinizin size para vermeyi isteyip istemeyebilecekleri konusunda ne kadar **endişe eder veya kaygı duvarsınız?**

1	2	3	4	5	6
---	---	---	---	---	---

Hiç endişelenmem/Kaygı duymam Çok endişelenirim/Kaygı duyarım

- b) Ebeveynlerimin para talebimi kabul etmek konusunda istekli olmalarını beklerdim.

1	2	3	4	5	6
---	---	---	---	---	---

Çok küçük ihtimalle Çok büyük ihtimalle

11.Okul tatilinde bir arkadaşınıza birlikte tatile gitmeyi teklif ediyorsunuz.

- a) Arkadaşınızın sizinle tatile gelmeyi isteyip istemeyebileceği konusunda ne kadar **endişe eder veya kaygı duvarsınız?**

1	2	3	4	5	6
---	---	---	---	---	---

Hiç endişelenmem/Kaygı duymam Çok endişelenirim/Kaygı duyarım

- b) Teklifimin memnuniyetle kabul edilmesini beklerdim.

1	2	3	4	5	6
---	---	---	---	---	---

Çok küçük ihtimalle Çok büyük ihtimalle

12.Çok kırıncı bir tartışmadan sonra romantik partnerinize telefon ediyor ve onu görmek istediğinizi söylüyorsunuz.

- a) Romantik partnerinizin sizi görmeyi isteyip istemeyebileceği konusunda ne kadar **endişe eder veya kaygı duvarsınız?**

1	2	3	4	5	6
---	---	---	---	---	---

Hiç endişelenmem/Kaygı duymam Çok endişelenirim/Kaygı duyarım

- b) Romantik partnerimin de beni görmeye istekli olmasını beklerdim.

1	2	3	4	5	6
---	---	---	---	---	---

Çok küçük ihtimalle Çok büyük ihtimalle

13. Arkadaşınıza ondan bir şeyini ödünç alıp alamayacağınızı soruyorsunuz.

- a) Arkadaşınızın size istediğiniz şeyi verip vermeyebileceği konusunda ne kadar **endişe eder veya kaygı duvarsınız?**

1	2	3	4	5	6
---	---	---	---	---	---

Hiç endişelenmem/Kaygı duymam Çok endişelenirim/Kaygı duyarım

- b) Arkadaşımın istediğim şeyi ödünç vermeye istekli olmasını beklerdim.

1	2	3	4	5	6
---	---	---	---	---	---

Çok küçük ihtimalle Çok büyük ihtimalle

14. Ebeveynlerinizden sizin için önemli ancak onlar için sıkıcı ve gelmesi zahmetli olabilecek bir etkinliğe sizinle beraber gelmelerini istiyorsunuz.

- a) Ebeveynlerinizin sizinle gelmeyi isteyip istemeyebileceği konusunda ne kadar **endişe eder veya kaygı duvarsınız?**

1	2	3	4	5	6
---	---	---	---	---	---

Hiç endişelenmem/Kaygı duymam Çok endişelenirim/Kaygı duyarım

- b) Ebeveynlerimin benimle gelmeyi kabul etmelerini beklerdim.

1	2	3	4	5	6
---	---	---	---	---	---

Çok küçük ihtimalle Çok büyük ihtimalle

15. Bir arkadaşınızdan size ciddi bir yardımda bulunmasını istiyorsunuz.

- a) Arkadaşınızın bu yardımı yapmak isteyip istemeyebileceği konusunda ne kadar **endişe eder veya kaygı duvarsınız?**

1	2	3	4	5	6
---	---	---	---	---	---

Hiç endişelenmem/Kaygı duymam

Çok endişelenirim/Kaygı duyarım

- b) Arkadaşımın bu yardım isteğimi kabul etmesini beklerdim.

1	2	3	4	5	6
---	---	---	---	---	---

Çok küçük ihtimalle

Çok büyük ihtimalle

16. Romantik partnerinize sizi gerçekten sevip sevmediğini soruyorsunuz.

- a) Romantik partnerinizin sizi gerçekten sevdiğini söyleyip söylemeyebileceği konusunda ne kadar **endişe eder veya kaygı duvarsınız?**

1	2	3	4	5	6
---	---	---	---	---	---

Hiç endişelenmem/Kaygı duymam

Çok endişelenirim/Kaygı duyarım

- b) Romantik partnerimin beni gerçekten çok sevdiğini söylemeye istekli olmasını beklerdim.

1	2	3	4	5	6
---	---	---	---	---	---

Çok küçük ihtimalle

Çok büyük ihtimalle

17. Bir partiye gidiyorsunuz ve odanın diğer köşesinde birini fark ediyorsunuz, sonra ona beraber dans etmeyi teklif ediyorsunuz.

- a) Dans etmeyi teklif ettiğiniz kişinin teklifinizi kabul edip etmeyebileceği konusunda ne kadar **endişe eder veya kaygı duvarsınız?**

1	2	3	4	5	6
---	---	---	---	---	---

Hiç endişelenmem/Kaygı duymam

Çok endişelenirim/Kaygı duyarım

- b) Dans etmeyi teklif ettiğim kişinin bu teklifimi memnuniyetle kabul etmesini beklerdim.

1	2	3	4	5	6
---	---	---	---	---	---

Çok küçük ihtimalle

Çok büyük ihtimalle

18. Ailenizle tanıştırmak üzere romantik partnerinizden sizinle eve gelmesini istiyorsunuz.

- a) Romantik partnerinizin ailenizle tanışmayı isteyip istemeyebileceği konusunda ne kadar **endişe eder veya kaygı duvarsınız?**

1	2	3	4	5	6
---	---	---	---	---	---

Hiç endişelenmem/Kaygı duymam

Çok endişelenirim/Kaygı duyarım

- b) Romantik partnerimin ailemle buluşmayı memnuniyetle kabul etmesini beklerdim.

1	2	3	4	5	6
---	---	---	---	---	---

Çok küçük ihtimalle

Çok büyük ihtimalle

19. Başka bir şehirde yaşayan bir arkadaşınıza evinde 10 gün kalmak istediğinizi söylüyorsunuz.

- a) Arkadaşınızın bu isteğinizi kabul edip etmeyebileceği konusunda ne kadar **endişe eder veya kaygı duvarsınız?**

1	2	3	4	5	6
---	---	---	---	---	---

Hiç endişelenmem/Kaygı duymam

Çok endişelenirim/Kaygı duyarım

- b) Arkadaşımın evinde kalma isteğimi memnuniyetle kabul etmesini beklerdim.

1	2	3	4	5	6
---	---	---	---	---	---

Çok küçük ihtimalle

Çok büyük ihtimalle

20. Yeni tanıştığınız bir hemcinsinize birlikte bir şeyler yapmayı öneriyorsunuz.

- a) Bu kişinin önerinizi kabul edip etmeyebileceği konusunda ne kadar **endişe eder veya kaygı duvarsınız?**

1	2	3	4	5	6
---	---	---	---	---	---

Hiç endişelenmem/Kaygı duymam

Çok endişelenirim/Kaygı duyarım

- b) Arkadaşımın benimle dışarı çıkmayı memnuniyetle kabul etmesini beklerdim.

1	2	3	4	5	6
---	---	---	---	---	---

Çok küçük ihtimalle

Çok büyük ihtimalle

21. Romantik partnerinizden sizi ailesiyle tanıştırmasını istiyorsunuz.

- a) Romantik partnerinizin sizi ailesiyle tanıştırmayı isteyip istemeyebileceği konusunda ne kadar endişe eder veya kaygı duyarınız?

1	2	3	4	5	6
---	---	---	---	---	---

Hiç endişelenmem/Kaygı duymam

Çok endişelenirim/Kaygı duyarım

- b) Romantik partnerimin bu isteğimi memnuniyetle kabul etmesini beklerdim.

1	2	3	4	5	6
---	---	---	---	---	---

Çok küçük ihtimalle

Çok büyük ihtimalle

22.Evde arkadaşlarınızla parti yapmak için anne ve babanızın akşam için başka bir yere gitmelerini istiyorsunuz.

- a) Ebeveynlerinizin bu isteğinizi kabul edip etmeyebileceği konusunda ne kadar endişe eder veya kaygı duyarınız?

1	2	3	4	5	6
---	---	---	---	---	---

Hiç endişelenmem/Kaygı duymam

Çok endişelenirim/Kaygı duyarım

- b) Ebeveynlerimin bu isteğimi kabul etmelerini beklerdim.

1	2	3	4	5	6
---	---	---	---	---	---

Çok küçük ihtimalle

Çok büyük ihtimalle

23.Ebeveynlerinize romantik partnerinizle tatile gitmek istediğinizi söylüyorsunuz.

- a) Ebeveynlerinizin bu isteğinizi kabul edip etmeyebileceği konusunda ne kadar endişe eder veya kaygı duyarınız?

1	2	3	4	5	6
---	---	---	---	---	---

Hiç endişelenmem/Kaygı duymam

Çok endişelenirim/Kaygı duyarım

- b) Ebeveynlerimin romantik partnerimle tatile çıkmamı kabul etmelerini beklerdim.

1	2	3	4	5	6
---	---	---	---	---	---

Çok küçük ihtimalle

Çok büyük ihtimalle

24.Ebeveynlerinize mezuniyetten sonra onlardan farklı bir şehirde yaşamak istediğinizi söylüyorsunuz.

- a) Ebeveynlerinizin bu isteğinizi kabul edip etmeyebileceği konusunda ne kadar **endise eder veya kaygı duvarınız?**

1	2	3	4	5	6
---	---	---	---	---	---

Hiç endişelenmem/Kaygı duymam

Çok endişelenirim/Kaygı duyarım

- b) Ebeveynlerimin kararımı kabul etmelerini beklerdim.

1	2	3	4	5	6
---	---	---	---	---	---

Çok küçük ihtimalle

Çok büyük ihtimalle

25.Çok iyi yemek yapan bir akrabanızdan (hala, teyze, vb.) çok iyi yaptığı bir yemeği sizin için özel olarak yapmasını istiyorsunuz.

- a) Akrabanızın sizin için özel olarak yemek yapmayı isteyip istemeyebileceği konusunda ne kadar **endise eder veya kaygı duvarınız?**

1	2	3	4	5	6
---	---	---	---	---	---

Hiç endişelenmem/Kaygı duymam

Çok endişelenirim/Kaygı duyarım

- b) Akrabamın bu isteğimi memnuniyetle kabul etmesini beklerdim.

1	2	3	4	5	6
---	---	---	---	---	---

Çok küçük ihtimalle

Çok büyük ihtimalle

26.Snavdan bir gün önce sizinle aynı sınava girecek olan bir arkadaşınızdan anlamadığınız konuları size anlatmasını istiyorsunuz.

- a) Arkadaşınızın bu isteğinizi kabul edip etmeyebileceği konusunda ne kadar **endise eder veya kaygı duvarınız?**

1	2	3	4	5	6
---	---	---	---	---	---

Hiç endişelenmem/Kaygı duymam

Çok endişelenirim/Kaygı duyarım

- b) Arkadaşımın beni çalıştırmayı memnuniyetle kabul etmesini beklerdim.

1	2	3	4	5	6
---	---	---	---	---	---

Çok küçük ihtimalle

Çok büyük ihtimalle

Ek K. Şiddet Eğilim Ölçeği

Aşağıda bir insanın yaşamındaki çeşitli tepkilerini ve düşüncelerini ifade eden cümleler yer almaktadır. Her cümlenin sizin tepki ve düşüncelerinize uygun olup olmadığını belirtiniz.

		Hiç Uygun Değil	Biraz Uygun	Uygun	Çok Uygun
1	Hoşuma gitmeyen bir olay karşısında hemen sinirlenirim	1	2	3	4
2	Doğru olduğuna inandığım konularda eleştirilmek beni sinirlendirir	1	2	3	4
3	Rahatsız olduğum durumlar karşısında sinirlendiğimde kendimi kontrol edemiyorum	1	2	3	4
4	Duygusal ya da fiziksel olarak rahatsız edildiğimde fiziksel olarak karşılık verme isteği duyarım	1	2	3	4
5	Sinirli olduğumda birşeyleri kırma isteği duyarım	1	2	3	4
6	Arkadaşlarım, annem, babam vb insanlarla çok sık tartışmaya girerim	1	2	3	4
7	Hak etmiş olanlara layık oldukları ceza verilmelidir	1	2	3	4
8	Eğer beğenmediğim bir şey olursa en yakınım bile tartışırım	1	2	3	4
9	Bence hayvanların av maksadı ile vurulmasında sakınca yoktur	1	2	3	4
10	Diğerlerinin saldırılarına karşı güçlü bir arkadaş grubu mutlaka olmalıdır	1	2	3	4
11	Eğer saldırıya uğramışsam aradan geçen zamana bakmaksızın aynı şekilde karşılık veririm	1	2	3	4
12	İnsan çevreden gelecek tehditlere daima hazır olmalıdır	1	2	3	4
13	Bu dünyada en önemli şey diğerlerinden güçlü olmaktır	1	2	3	4
14	Sık sık kavga ederim	1	2	3	4
15	Bazı insanlara karşı zor kullanılabileceğine inanırım	1	2	3	4
16	Bazı hallerde insanlara karşı zor kullanılabileceğine inanırım	1	2	3	4
17	Kavgaları seyretmek beni rahatsız etmez	1	2	3	4
18	İnsanların benden korkması hoşuma gider	1	2	3	4
19	Bazen başkalarına zarar verme isteği duyarım	1	2	3	4
20	Sokakta başı boş dolaşan hayvanlar ortadan kaldırılmalıdır	1	2	3	4